

LOVEC 1988 9

glasilo Lovske zveze Slovenije

KLUB DIANA

Lovci, naročite stenski koledar Diana 89!

Klub Diana bo tudi letos izdal stenski koledar Diana 89, s 13 izbranimi velikimi reprodukcijami najboljših barvnih posnetkov divjadi. Sestavni del koledarja pa je tudi 12 pomanjšanih barvnih reprodukcij metuljev. Vse posnetke so napravili naši člani, fotolovci Kluba Diana.

Člani lovskih družin lahko koledar naročijo prek svoje LD (naročilnice), in sicer neposredno na Klub Diana, ali prek področne ZLD.

Cena koledarja je 7900 din, posebej je treba plačati le stroške poštne. Zveze lovskih družin (ZLD) oziroma LD, ki želijo imeti na podaljšku podložnega kartona dotiskano tudi ime svoje LD, bodo morali plačati to posebej. Cena dotiska v eni barvi stane 1300 din po izvodu, v dveh barvah pa 1600 din po izvodu.

Vzorec koledarja Diana 89 je na vpogled v prostorih Kluba Diana oziroma na sedežu ZLD.

Klubu Diana morajo tajniki LD oziroma ZLD poslati podpisano in žigosano naročilnico do 20. 10. 1988. Na naročilnici mora biti natančen naslov LD, koliko koledarjev naročajo in izjava, da bodo koledarje plačali v zakonitem roku.

Za pojasnila se obrnite na naslov:

KLUB DIANA, Župančičeva 9, 61000 LJUBLJANA, tel.: (061) 214 924 vsak delavnik od 7. do 15. ure.

KER JE KOLEDAR PO SVOJEM VIDEZU IN PRAKTIČNI VREDNOSTI NAMENJEN PREDVSEM LOVCEM, SMO PREPRIČANI, DA GA BO NAROČIL SLEHERNI LOVEC! KOLEDAR DIANA 89 JE OBLIKOVNO DRUGAČEN – SLIKOVNO BOLJ PESTER – CENA ZELO UGODNA! KOLEDAR JE ZARADI SVOJE POUČNE VREDNOSTI PRIMERNO DARILLO ZA ŠOLE, VRTCE IN DRUGE VZGOJNOVARSTVENE USTANOVE.

KLUB DIANA

Obvestilo vsem lastnikom psov barvarjev

Zrejna komisija psov barvarjev pri Kinološki zvezi Slovenije organizira v letu 1988 12. mednarodno tekmo v delu po umetnem krvnem sledu za pse barvarje, ki bo 21. in 22. 10. 1988 v Bohinju, v sodelovanju z LKD Gorenjske, TNP – Bled in področne lovske družine. Odločili smo se, da takrat organiziramo tudi zrejni pregled barvarjev in 1. republiško razstavo psov barvarjev.

Ob tej priložnosti želimo, da se srečamo vsi lastniki in ljubitelji psov barvarjev.

POGOJI ZA UDELEŽBO SO NASLEDNJI:

Na tekmi sodelujeta 1 bavarec in 1 hanovrčan, ki ju določi posamezna dežela po svojih merilih.

Na zrejnem pregledu lahko sodelujejo psi in psice obeh pasem barvarjev iz območja Jugoslavije, ki so že telesno ocenjeni in so uspešno opravili PNZ. Na osnovi pregleda bodo dobili zrejna dovoljenja.

Na republiški razstavi pa lahko sodelujejo vsi psi barvarji iz Avstrije, Italije, Švice in Jugoslavije, ki so že telesno ocenjeni. Sodniški zbor bo sestavljen iz kinoloških sodnikov vseh držav udeleženk. Psi, ki še niso telesno ocenjeni, lahko sodelujejo samo v zrejnih skupinah, pod pogojem, da so navzoči vsaj trije potomci istih staršev.

NAGRADE

Vsi udeleženci razstave bodo dobili diplome.

Med odlično ocenjenimi psi in psicami bodo izbrali sodniki pse za nazive:

PRVAK SLOVENIJE (po pasmah in spolu), **PRVAK GORENJSKE** (po pasmah in spolu), **PRVAK BOHINJA** (po pasmah in spolu).

Najlepši pes in psica vsake pasme dobita bronasto medaljo.

Najlepši predstavnik pasme dobi srebrno medaljo.

Najlepši barvar na razstavi bo dobil zlato medaljo.

NAGRADO DOBI TUDI NAJLEPŠA ZREJNA SKUPINA.

ROK ZA PRIJAVE JE DO 15. 9. 1988 na naslov: KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE, Ilirska 27, 61000 Ljubljana.

PRIREDITVENI ODBOR

Iz programa Zlatorogove in Strokovne knjižnice ter drugih izdaj Lovske zveze Slovenije so vam na voljo še naslednje knjige in brošure:

• Zveri I	5 000 din
• Ocenjevanje muflonov in divjih prašičev v naravi	3 000 din
• Lovska zakonodaja	5 000 din
• Ocenjevanje lovskih trofej	3 000 din
• Ekologija divjega petelina	10 000 din
• Posvetovanje o ukrepih za omejevanje škod od divjadi v kmetijstvu	2 000 din

Razen tega sta na razpolago tudi:

• plakat »Divjad Slovenije«	2 500 din
• kasete lovskih pesmi Lovskega pevskega zbora Medvode	3 600 din

Knjige, brošure, plakate in kaseto lahko kupite in prevzamete v pisarni LZS, Ljubljana, Župančičeva 9/I, soba št. 9, ali pa naročite pisno. Pri pošiljanju po pošti – po povzetju – dodatno zaračunamo tudi poštno stroške.

Pisarna LZS

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXXI, št. 9
september – vinotok 1988

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrč«
v Ljubljani.
Poštnina je plačana pri pošti 61102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Ada Bitenc, Lojze Černe, Branko Galjot,
Jelo Gašperšič, Ivan Nečemar, Konrad
Sajdl in Bojan Vomer

Lektor in korektor Sončika Lorenci

Lovec izide praviloma vsak mesec

Prva številka letnika izide v začetku leta,
v januarju.

Ta številka je izšla v 23 800 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Izvod revije stane 1800 din.

Za druge naročnike
je letna naročnina 18 500 din,
za inozemstvo 40 000 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej na
žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte
Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 – p. p. 505,
61001 Ljubljana.
Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malih oglasov:

do 15 besed 2400 din, od 15 do 25 besed
3600 din, od 25 do 30 besed 6600 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 180 din.
Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE

Blaž Krže	242	O nekaterih vprašanih raziskovalnega dela v lovstvu
Blaž Krže	243	Gospodarjenje z divjim prašičem v Sloveniji
Dušan Peček	247	Melioracije
Savo Strmole	249	Prvenstvo Lovske zveze Slovenije v lovskem streljanju za leto 1988
Jasmina Mužinić	250	Poizvedovanje po najredkejši ptici v Evropi
Slavko Kovač	252	Lovstvo in lovška kinologija
Valter Dvoršek	253	Polnjenje šibrenih nabojev
Biotehnična dela v loviščih	256	
Blaž Krže	256	Silirane jabolčne tropine – odlično krmilo za divjad
Zoran Timarac	257	Drevesa in grmičevje v lovišču (slive)
Po lovskem svetu	259	
Zoran Timarac	259	Odstotek odstrela pri izpuščenih fazanih
Koristni nasveti za lovce		
Jože Perko	260	Brunirajte sami!
Jože Perko	261	Srčni križ
Zoran Timarac	261	Pravilno ravnanje z uplenjeno pernatno divjadjo
Lovska zgodba	262	
		Starec in jutro – Nikolaj Lapuh
Lovska organizacija	264	
		Pesem nas je zbudila in združila – M. Pradetto
	264	Listine pobratenja med Reko in Ljubljano tudi med lovci – V. Tondini
	265	Zmaga ob 30-letnici – K. Valtl
	265	Lovska zveza Slovenije jih je odlikovala
Jubilanti	266	
		Janko Mlakar – 60-letnik
		Franc Vraz – 70-letnik
		Ernest Rečnik – 75-letnik
Lovski oprtnik	267	
		Ustrelil medveda in snedel besedo . . . – A. Dvoršak
	267	Jelenov rog za boljše zdravje – A. Dvoršak
	267	Rokoborba s srnjakom – F. Stele
	267	Naši puškarij 2 – A. Dvoršak
V spomin	269	
		Ivan Cvar – Marjan
		Ivan Šekoranja
	270	Janez Strgovšek
Lovska kinologija	271	
		PNZ krvosledcev v LD Dobrča – D. Hauptman

SLIKA NA NASLOVNICI:

Septembra se prične jelenji ruk, v nižinskih območjih se prične prej, v hribovju pa nekoliko kasneje.

Foto Stane Lavrič, Diana

O nekaterih vprašanjih raziskovalnega dela v lovstvu

Ker se lovstvo skoraj povsod po svetu sooča z vse zahtevnejšimi pogoji pri opravljanju svojih temeljnih nalog, je povsem razumljivo, da na številna vprašanja zahteva – in pričakuje – odgovore tudi od raziskovalnega dela. Vsebinski obseg tega dela je praviloma takšen kot obseg tako imenovane ekološke problematike v najširšem pomenu. Predvsem pričakujemo večjo uveljavitev pa tudi odgovornost raziskovalnega dela šele po ugotovljenih posledicah na divjad oziroma na njeno življenjsko okolje. To je povsem razumljivo, saj se tudi za obisk pri zdravniku odločimo šele potem, ko dobimo bolezenske znake, namesto da bi krepili odpornost organizma tudi z bolj zdravim načinom življenja.

Gledano širše, naj bi lovstvo pomembno prispevalo k uresničevanju družbenih interesov z vidika ohranjanja naravnih procesov. Marsikje pa so lovstvu to vlogo že skoraj vzeli, saj se je tudi v praksi pokazalo, da je divjad obnovljiva naravna dobrina le v ustrezno ohranjenih življenjskih, torej naravnih razmerah. Številčno in prostorsko zmanjševanje nekaterih vrst divjadi je dovolj zgovoren dokaz za to. Druga posledica številnih sprememb v življenjskem prostoru divjadi pa se kaže z velikimi škodami tako v gozdnem kot kmetijskem prostoru, česar ne moremo vedno preprosto povezovati s številčnostjo oziroma zmanjševanjem številčnosti divjadi.

Vse te nespodbudne ugotovitve današnjega časa naj bi v prihodnje lažje obvladovali tudi z večjim obsegom in odločilnejšim vplivom raziskovalnega dela. To pa seveda še ne pomeni, da je mogoče samo z raziskovalnimi ugotovitvami objektivno zagotoviti rešitev problemov.

Raziskovalno delo uporabniki oziroma naročniki, to se pravi dejavnosti, ki so zainteresirane za proučitev določenih vprašanj in ki želijo čim hitrejšo in čim neposrednejšo uporabnost raziskovalnih ugotovitev, največkrat zaupajo strokovno usposobljenim ustanovam – izvajalcem. Približno takšne so tudi sedanje raziskovalne razmere v slovenskem lovstvu, ki te naloge uvršča med naloge skupnega pomena. Zaradi specifičnosti dejavnosti in problemov so raziskovalne zmogljivosti v kadrovskem smislu razmeroma skromne. Področje raziskovalnega dela z delovnim naslovom Gozd–divjad poteka v Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, spremljanje zdravstvenega varstva divjadi pa opravlja Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali VTOZD za veterinarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani.

Kljub nekajletnim raziskavam male divjadi in nespodbitemu napredku pri vrednotenju najpomembnejših vplivov v kmetijskem prostoru pa je vse bolj očitno, da bi široko in zahtevno področje odnosov gozd–divjad morali opredeliti tudi v raziskovalnih programih Kmetijskega inštituta Slovenije. Še več, ta problematika takšno poglobljeno raziskovanje nujno zahteva.

Dejstvo je, da so na področju gozd–divjad še vedno številna nerešena vprašanja, ki pa se usklajujejo tudi s stalnim in odprtim dialogom med obema dejavnostma.

Eden izmed pozitivnih rezultatov tega dela je prav gotovo tudi sofinanciranje nekaterih raziskovalnih nalog, ki jih opravlja IGLG in za katere zagotavljajo del sredstev tudi v finančnem načrtu Lovske zveze Slovenije. Sicer pa je za samo raziskovalno delo izredno pomemben pretok informacij, tako v mednarodnem kot jugoslovanskem prostoru. Pomanjkljivosti na tem področju naj bi odpravili tudi z ustreznim skupnim raziskovalnim programom Lovske zveze Jugoslavije, ki poteka že drugo leto.

Raziskovalna dejavnost v lovstvu pa ne sme postati namen sama sebi, temveč mora oblikovanje njenih raziskovalnih programov izhajati iz živih problemov in interesov lovstva. Takšni usmeritvi mora slediti tudi ustrezen način povratnih informacij, bodisi prek glasila Lovec bodisi prek drugih oblik publiciranja, spremljanja in vrednotenja obsega in vsebine opravljenega in načrtovanega dela.

Za raziskovalne naloge, ki jih v letošnjem letu opravlja Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, je Lovska zveza Slovenije zagotovila v finančnem načrtu 14 250 000 dinarjev in to za naslednje naloge:

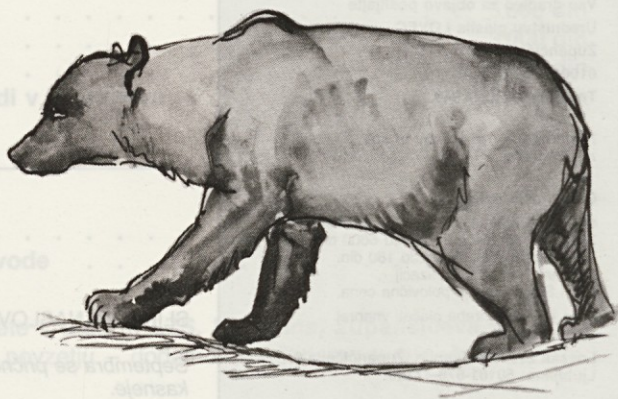
Ohranitev medveda v Sloveniji – letošnji del programa stane 14 934 500 dinarjev, od tega prispeva LZS 5 937 500 dinarjev oziroma 40 % sredstev, preostali del pa Splošno združenje gozdarstva Slovenije;

Proučevanje vloge parkljaste divjadi v gozdnih sistemih Slovenije – letošnji del programa stane 39 550 500 dinarjev; od tega prispeva LZS 3 562 500 dinarjev, torej 9 % sredstev, preostali del pa Splošno združenje gozdarstva Slovenije;

Ekologija divjega petelina v Sloveniji (naloge je sicer končana, vendar bo treba kartirati še preostala rastišča in opraviti primerjalno raziskavo v Gorskem Kotarju) – letošnji del programa stane 4 750 000 dinarjev; nalogo v celoti financira Lovska zveza Slovenije.

Za sofinanciranje raziskovalnega programa Lovske zveze Jugoslavije prispeva leta 1988 vsak član 140 dinarjev, od tega polovico od članarine, polovico pa iz prispevka lovskega sklada.

Blaž Krže

Gospodarjenje z divjim prašičem v Sloveniji

Blaž Krže

Kar zadeva bogastvo in raznovrstnost divjadi v Sloveniji, ima divji prašič posebno mesto. Posebno tudi zato, ker je bila ta vrsta divjadi zaradi ogrožanja človekovih koristi že povsem iztrebljena, pa se je kljub temu uspešno vrnila tako v slovenski kot v ves srednjeevropski prostor. Na številne spremembe v okolju se divji prašič odziva z njemu lastno prilagodljivostjo, kar ga uvršča med tako imenovano divjad »kulturne krajine«. Dolgoročno gledano pa imajo ob sedanjem stanju in razvoju naravnih razmer prihodnost samo prilagodljive vrste.

Naslednja pomembna ugotovitev pa je dejstvo, da moramo pri gojitvi divjih prašičev vedno bolj skrbeti tudi za učinkovite ukrepe za omejevanje škod v kmetijstvu, saj so te včasih precej velike in marsikje najbolj ovirajo uglasnost med lovstvom in kmetijstvom.

Prostorsko so divji prašiči razširjeni v širokem pasu od zahodne Evrope do severozahodne Afrike, živijo na velikih sredozemskih otokih, v srednji in južni Evropi in čez Azijo vse do Daljnega vzhoda. Takšna prostorska razširjenost je posledica ugodnih ekoloških razmer in, kot že rečeno, velike prilagodljivosti, značilne le za redke živalske vrste.

Na tem velikanskem življenjskem prostoru pa divji prašiči številčno niso enakomerno razporejeni. Populacije so številnejše v območjih z ugodnimi življenjskimi in urejenimi lovskimi razmerami.

Povprečne podatke o odstrelu divjih prašičev in njihovi številčnosti za obdobje 1970–1980 za nekatere evropske države najdemo v preglednici 1.

Za nekatere države so podatki nepopolni, jih ni ali pa so zgolj približno ocenjeni. Kljub temu vidimo, da so divji prašiči v skupnem odstrelu parkljaste divjadi v Evropi na drugem mestu, torej za srnjadjo in pred jelenjadjo. In še podatki za Slovenijo: povprečna številčnost v obdobju 1970–1980 je bila ocenjena na 2899 živali, povprečni letni odstrel pa je znašal 976 živali. To za skupno površino Slovenije pomeni 0,04 prašiča na 100 ha. Spomladanska številčnost leta 1987 je bila ocenjena

na 4155 živali, odstrel pa na rekordnih 3171 živali oziroma 0,15 prašiča na 100 ha celotne slovenske površine. Navedeni podatki so dovolj zgovoren dokaz o številčnem in tudi o prostorskem porastu divjega prašiča.

Iz skupih podatkov, ki jih imamo na voljo, vidimo, da je po letu 1770 ta divjad za poldrugo stoletje izginila z današnjega slovenskega ozemlja, pa tudi iz večine avstrijskih dežel. Občasnno so posamezni divji prašiči sicer prihajali k nam tudi iz Hrvaške, vendar sta za obdobje do 1. svetovne vojne znana le dva takšna primera. Za začetek današnje populacije divjih prašičev v Sloveniji štejemo leto 1913, ko je iz majhne obore na Gorjancih najprej ušla svinja in se pridružila odraslemu merjascu, dve leti kasneje pa so iz te obore ušle še tri mlajše svinje.

Z Gorjancev so se divji prašiči med 1. svetovno vojno, ko je bila večina lovcev na fronti, najprej razširili na Kočevsko, nato pa postopoma tudi na druga območja Slovenije.

Prvi uradni podatek o odstrelu izvira iz leta 1918, ko je divjo svinjo nad Jasnico na Kočevskem uplenil Auerspergov gozdar.

Leta 1920 so v Sloveniji (brez Primorske) odstrelili sedem prašičev, leta 1922 že 12, leta 1935 pa kar 95. Ob številčnem naraščanju populacije so se večale tudi škode na poljih, zato je Dravska banovina leta 1935 sprejela predpise o obveznih pogonih na divje prašiče in volkove ter določila tudi nagrade za pokončane divje prašiče: za mladiča 50 din, za žival do 80 kg 100 din in za žival nad 80 kg 150 din.

Divjega prašiča so obravnavali kot izrazitega »škodljivca« brez lovopusta (varstvene dobe).

Med 2. svetovno vojno je število divjih prašičev še naprej naraščalo, zato je povojna lovska zakonodaja ohranila še nekatere prejšnje določbe. Tako je leta 1955 državni sekretar za gospodarstvo LRS izdal *odredbo o odrejanju pogonov na volkove in divje prašiče*, v katerih so, v primeru potrebe, kot go-

Preglednica 1

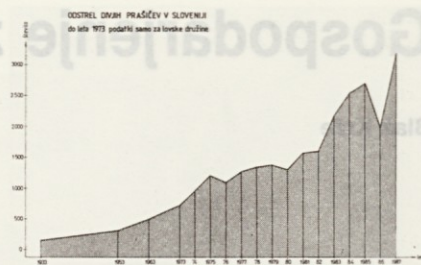
Država	Odstrel	Številčnost	Odstrel na 100 ha skupne površine
Belgija	4 000	—	0,13
Bolgarija	7 000	37 500	0,07
ZR Nemčija	45 000	37 500	0,18
Danska	—	200	—
NDR	100 000	64 000	1,40
Finska	50	—	<0,001
Francija	50 000	—	0,10
Grčija	—	—	<0,01
Italija	—	—	<0,01
Jugoslavija	15 000	50 000	<0,07
Luksemburg	500	—	0,19
Nizozemska	—	—	0,1
Avstrija	4 500	5 000	0,05
Poljska	62 000	60 000	0,20
Romunija	10 000	50 000	0,05
Švedska	—	100	—
Švica	500	—	0,01
Sovjetska zveza	52 000	350 000	0,002
Španija	30 000	—	0,06
ČSSR	23 000	27 000	0,18
Madžarska	20 000	20 000	0,22
Skupaj	423 550		

Povzeto po L. Briedermannu »Schwarzwild«, 1986

Na številne spremembe v okolju se divji prašiči dokaj hitro prilagodijo, zato jih lahko imenujemo »divjad kulturne krajine«

Foto J. Černač, Diana

njači morali sodelovati tudi domačini – nelovci, in sicer »najmanj eden nad 18 let star moški prebivalec vsake hiše iz naselij na ogroženem ozemlju«.

Prva desetletja po vojni se je pogosteje pojavljala tudi svinjska kuga, ki je zredčila posamezne trope. Z obvladanjem svinjske kuge pri domačih prašičih pa se je prenos te bolezni na divje prašiče sčasoma močno zmanjšal.

Poleg bioloških sposobnosti samih divjih prašičev pa je njihovo številčno naraščanje pospešilo tudi zaraščanje obsežnih površin v različnih območjih Slovenije. Sčasoma so lovci spoznali, da je treba s to divjadjo gospodariti bolj odgovorno, zato so leta 1973 določili lovno dobo (od 15. 7. do 31. 1.), prepovedovali pa so odstrel vodečih svinj. Postopoma se je ta gojitveni ukrep uveljavil po vsej Sloveniji, kar je seveda eden izmed naslednjih vzrokov za razmeroma hitro naraščanje številčnosti. To pa ni pomenilo zgolj večjih možnosti za lov, ampak tudi naraščanja škod od te divjadi na poljščinah. Pomemben mejnik v mlajši zgodovini gospodarjenja z divjim prašičem v Sloveniji pa so tudi *enotne gojitvene smernice za obdobje 1980–1985*, čeprav so bili nekateri sporazumi in dogovori lovskih družin o skupnem gospodarjenju sprejeti tudi že prej, zlasti na območju Lovske zveze Celje, Kočevje in Ljubljana (1972). Te gojitvene smernice so opredelile osnovna vprašanja ukrepov za omejevanje škod, starostne in spolne sestave pri odstrelu in varovanju vodečih svinj. Zanimivo je, da so že te gojitvene smernice predvidele možnost »neomejenega« odstrela ozimcev in lanščakov. Kasnejše, čeprav površne analize pa so pokazale, da se tako opredeljene gojitvene smernice prepočasno oziroma sploh ne uresničujejo, oziroma so pri njihovem uresničevanju velike razlike. Enotne gojitvene smernice ne morejo biti učinkovite, če jim ne sledi tudi sprememba gojitvene prakse in miselnosti lovcev, za kar pa je očitno potrebno daljše obdobje.

Splošni usmeritvi v aktivnejši, strokovnejši in odgovornejši odnos pri varstvu in gojitvi divjadi je sledil sporazum o

NOVE NAJNIŽJE CENE ZA MESO UPLENJENE DIVJADI

Na osnovi dogovora, ki je bil sprejet v delovnem razgovoru usklajevalnega odbora za odkup uplenjene divjadi 7. 7. 1988 in na osnovi razlike deviznega tečaja od 1. 7. od 1. 8. 1988 dalje veljajo naslednje minimalne odkupne cene za uplenjeno divjad:

srnjad I. kak. razred	10 900 din/kg
srnjad II. kak. razred	9 800 din/kg
srnjad III. kak. razred	6 530 din/kg
jelenjad, gams, muflon	6 100 din/kg
divji prašič	5 450 din/kg

Srednji devizni tečaj za DM, veljaven na dan 1. 7. 1988 je bil 132 514,04 din, na dan 1. 8. 1988 pa 144 292,47 din, kar pomeni porast za 8,89 % in kar je bilo upoštevano pri ugotavljanju minimalnih odkupnih cen.

LZS

ANALIZA SESTAVE ODSTRELA DIVJIH PRAŠIČEV V LETU 1987

ZLD	Goj. režim 1987 po SAS	Ozimci št.	%	Lanščaki št.	%	St. svinje št.	%	Merjasci št.	%	Skupaj	Lovne površine v ha	i/100 ha
B. KRAJINA	gojitveni	27	43	24	38	5	8	7	11	63	44 070	0,14
GORENJSKE	prosti	43	52	21	26	9	11	9	11	82	123 948	0,06
GORICA	pretežno prosti	158	42	129	34	35	9	58	15	380	157 971	0,24
IDRIJA	prosti	4		5		1				10	41 101	
KOČEVJE	gojitveni	115	54	86	40	6	3	6	3	213	58 897	0,36
LJUBLJANA	Krimsko LGO – gojitveni											
	Dolomitsko LGO – prosti											
	Kam. Domžalski LGO											
	pretežno prosti	143	52	111	40	9	3	15	5	278	139 138	0,20
MARIBOR	Pohorsko LGO											
	pretežno gojitveni											
	Slov. gor. LGO – prosti	91	53	70	41	2	1	9	5	172	183 288	0,09
NOTRANJSKE	gojitveni	17	31	32	58	2	4	4	7	55	34 173	0,16
NOTRANJSKE LGO	pretežno gojitveni	64	35	85	47	8	4	25	14	182	57 949	0,31
NOVO MESTO	pretežno gojitveni	88	41	95	45	7	3	23	11	212	85 585	0,24
OBALNO KRAŠKA	prosti	77	39	87	44	14	7	19	10	197	88 855	0,22
POSAVJE	pretežno gojitveni	61	50	34	28	6	5	20	17	125	72 682	0,17
PREKMURJE	prosti	39	30	57	43	9	7	26	20	131	62 650	0,20
PRLEKIJA	prosti									2	23 651	
PTUJ	pretežno prosti	37	44	33	29	3	4	11	13	84	75 102	0,11
SK ZLD CELJE	pretežno gojitveni	128	57	65	29	15	7	15	7	223	187 000	0,12
ZASAVJE	gojitveni	56	49	36	31	8	7	15	13	115	66 421	0,17
SKUPAJ										2524		

OZD za lovstvo

JELEN	gojitveni	2		3						5	24 358	
KOZOROG	prosti	3		3						6	29 886	
KOMPAS	prosti	26	31	18	21	17	20	24	28	85	11 850	0,71
FAZAN	prosti	1		6						7	12 240	
PRODI	prosti	7		2					1	10	2 486	0,40
MEDVED	gojitveni	283	67	123	29	8	2	10	2	424	34 966	1,21
POHORJE	gojitveni			24	100					24	32 187	0,07
ŽITNA GORA	gojitveni	65	84	9	12	3	4			77	3 700	2,08
LJUBLJANSKI VRH	gojitveni	7		2						9	4 000	0,22
SKUPAJ										647		

enotnih gojitvenih smernicah in rajonizaciji nekaterih vrst divjadi do leta 1990. Glede gojitve divjega prašiča sta bili v tem sporazumu opredeljeni še dve pomembni novosti, in sicer:

– rajonizacija, s katero naj bi odločneje preprečevali širjenje te divjadi v kmetijsko pomembna območja;

Preglednica 2

Odstotek izplačanih odškodnin za škodo od divjih prašičev od dohodkov gospodarjenja v loviščih

ZLD	1986	1987
Gorica	4,0	13,3
Kočevje	4,4	9,8
Prekmurje	6,4	3,7
SK ZLD Celje	7,8	8,6
Ljubljana	3,8	9,3
Zasavje	5,8	13,5

– *začasna, to je triletna omejitev odstrela divjih prašičev, težjih od 60 oziroma 66 kg.* Ta ukrep, ki velja samo v gojitvenem oziroma v rajoniziranem predelu, se je v lovski praksi nekaterih drugih držav zelo dobro obnesel. Njegov osnovni namen pa je (kot sem že večkrat poudaril) v populacijah divjih prašičev urediti *naravnejšo starostno sestavo*. Čeprav so se populacije divjih prašičev večale, pa so strokovnjaki ugotovili, da je vse manj srednje starih, zlasti pa zrelih živali. Te imajo običajno tudi večji življenjski prostor in zato manjše možnosti za preživetje. Tako imenovane mladeniške populacije največkrat živijo v večjih oziroma velikih tropih, kar nedvomno še povečuje nevarnost škod. V obdobju treh let, to je od leta 1986 do konca leta 1988, naj bi ta gojitveni ukrep (seveda čim dosledneje izvajen) prispeval k izboljša-

nju starostne sestave populacije, kar bi omogočilo normalno in strokovno gospodarjenje. Hkrati naj bi nevarnost, da bi se divji prašiči preveč namnožili, omejevali s povsem »sproščenim«
odstrelom ozimcev in lanščakov, torej kategorij, ki praviloma ne presegajo dogovorjene mejne telesne teže.

Pričakovati je bilo, da takšni gojitveni ukrepi ne bodo zlahka sprejeti. Morebiti tudi predhodne razprave niso bile dovolj temeljito pripravljene ali pa so delegati ta gojitveni ukrep sprejeli s pomisleki, ki se kasneje pokažejo z odstopanji v praksi. Kakor koli že, kljub vsem slabostim in odstopanjem so ta gojitveni ukrep v večini osveščenih lovskih okolij dobro sprejeli in izvajali. Le tako je namreč možno, da se široka in plitva starostna piramida populacije divjih prašičev nekoliko zoži in zviša, obenem pa s tem neposredno prispe-

vamo tudi k manjši nevarnosti in obsegu škod na kulturah. Seveda pa to za obvladovanje škod ni dovolj! Prav tako ali celo še bolj pomembno je preprečevalno krmljenje divjih prašičev v gozdu, zlasti v vegetacijskem času, hkrati pa izvajanje danes že preverjenih in učinkovitih tehničnih ukrepov za neposredno varovanje kmetijskih kultur.

Sočasnost in učinkovitost vseh teh ukrepov je edina realna možnost za prihodnjo gojitve te vrste divjadi. Kljub pričakovanim težavam pri opravljanju odstrela divjih prašičev zaradi omejitev glede teže se je odstrel leta 1987 precej povečal. Sicer pa sta za to leto značilna tudi visok prirastek, kar je bila posledica obilice naravne hrane v letu 1986, in obenem izjemen obseg škod, kar je prav tako posledica pomanjkanja naravne hrane v preteklem letu. Ker so se učinkovitih ukrepov za omejevanje škod lotili samo v nekaterih loviščih, se je težišče škod preneslo seveda v druga območja, kjer te nevarnosti sploh niso pričakovali. Vendar v biologiji te divjadi dobro poznamo sezonske selitve in koncentracije teh živali, povezane s prehrano. Zaradi nerešenih vprašanj, povezanih s škodami pa tudi z zanemarjanjem preprečevalnih ukrepov, so marsikje spremenili gojitveni režim oziroma rajonizacijo iz *gojitvenega območja* (omejitvenega) v *prosti predel*.

Tako so že leta 1987 iz gojitvenega območja v prosti predel prešli Obalno-kraško, Gorenjsko in Dolomitsko LGO, leta 1988 pa še pretežni del Zasavskega LGO.

Za sedanjo lovsko organizacijo pa ni značilno samo spreminjanje lastnih odločitev, še preden so bile uveljavljene. Z veliko optimizma in dobre volje zastavljene naloge na področju gojitve te divjadi ni uspelo povsod uveljaviti oziroma, kot to samokritično ocenjuje ena izmed večjih zvez lovskih družin, »tega izpita nismo opravili«.

S 1. oktobrom 1988 neha veljati začasna omejitev odstrela divjih prašičev, težjih od 60 kg. V tako imenovanih normalnih razmerah naj bi obveljalo »železno pravilo« 60:30:10, katerega so v nekaterih državah (npr. Nemški demokratični republiki) zaostрили na 75:20:5, k uspešnosti tako zastavljene politike pa prispevali tudi z nekaterimi spodbujevalnimi ukrepi za večji odstrel ozimcev. Vse zveze lovskih družin oziroma LGO bi se morale bolj zavedati svoje vloge in odgovornosti za usklajeno načrtovanje, spremljanje in izvajanje pravilne sestave odstrela.

Zato bi bilo glede obravnavane divjadi nujno predvideti ustrezne spremembe letošnjih načrtov odstrela, v katerih ne bi smeli preseči 10 % deleža starejših prašičev. Če tega ne bomo upoštevali, se lahko zgodi, da bomo v kratkem

času porušili vse tisto, kar smo z veliko težav gradili nekaj let! Sicer pa veljavne in enotne gojitvene smernice vsebujejo tudi številna druga določila, za katerih popolno uveljavitev bo očitno potrebna še dolga pot.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

Od 1. do 30. junija 1988 je bilo z območja 46 občin laboratorijsko preiskanih na steklino 173 živali, in sicer: 107 lisic, 13 psov, 26 mačk, 3 jazbeci, 10 glav srnjadi, 5 kun, 1 veverica, 1 gams, 4 glave govedi, 1 zajec, 1 podgana in 1 miš.

Odsek za virologijo VTOZD za veterinarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri živalih z območij 22 občin, in sicer:

Ajdovščina (2), Brežice (5), Grosuplje (4), Idrija (5), Jesenice (1), Kranj (9), Krško (2), Laško (1), Lendava (1), Litija (1 jazbec), Lj. Šiška (1), Lj.-Vič-Rudnik (2), Logatec (1 lisica in 1 srna), N. Gorica (10), Postojna (2), Radlje ob Dravi (2), Sevnica (1), Škofja Loka (7), Tolmin (3), Trebnje (1).

Ljubljana 7. 7. 1988

Republiški veterinarski inšpektor:
dr. Armin Tomašič, dipl. vet.

GAMSJE GARJE V SLOVENIJI

Od 1. aprila do 30. junija 1988 so ugotovili primere gamsje garjivosti v naslednjih loviščih:

Zveza lovskih družin Gorenjske, Kranj

LD Kranjska gora:

- 1 kozel iz razreda mladih,
- 1 kozel iz razreda srednje starih,
- 2 kozla iz razreda starih,
- 1 koza iz razreda srednje starih,
- 1 koza iz razreda starih,
- 2 gamsa neugotovljenega spola in starosti (razpadla trupla).

LD Dovje:

- 1 kozel iz razreda mladih,
- 2 kozla iz razreda srednje starih.

Zveza lovskih družin Gorica, Nova Gorica

LD Bovec:

- 1 kozel iz razreda srednje starih,
- 2 kozi iz razreda mladih.

LD Podbrdo:

- 1 kozel iz razreda mladih,
- 1 koza iz razreda mladih,
- 1 koza iz razreda srednje starih.

Triglavski narodni park – Bled

Revir Krma:

- 1 kozel neugotovljene starosti,
- 1 koza iz razreda srednje starih.

V obdobju od 1. aprila do 30. junija 1988 so torej na območju Slovenije našli 19 garjavih gamsov.

Iz poročil delovne organizacije ZGD Kozorog-Kamnik in Gojitvenega lovišča Prod-Razor pa vidimo, da od 1. aprila do 30. junija t. l. niso uplenili ali našli garjavih gamsov.

V. V.

Melioracije

Dušan Peček, LD Ptuj

Melioracije bistveno spreminjajo okolje, s tem pa tudi življenjske razmere za vse živo. Zato moramo vsi državljani, zlasti pa lovci, pozorno spremljati dogajanja v naravi in preprečevati ekološke napake. Na območju Lovske družine Ptuj so v končni fazi dela na 850 hektarov velikem melioracijskem območju. Šestletna dela so nam dala nekaj izkušenj. Zapisal sem jih z željo, da bi koristile še komu.

Največja napaka, mnogokrat nepopravljiva, je prepozna vključitev v načrtovanje predvidene melioracije, čeprav je to po zakonu dolžnost in pravica lovske organizacije. Pri investitorju zbuja tako ravnanje upravičeno negotovost, upravnopravno je nesprejemljivo, pa še pravega uspeha ni. Zamujenega ni mogoče popraviti ali pa le izjemoma. Predlog o melioraciji ne nastane kar čez noč. Že zamisel ali možnost za melioracijo mora člane lovske družine spodbuditi, da začnejo o tem resno razmišljati. Le tako bomo že na prvih sestankih in predlokaški razpravi lahko sodelovali s konstruktivnimi predlogi. Brez pravočasnih, utemeljenih in objektivnih predlogov je kasnejše delo neuspešno.

Delovanje na tem področju je zelo zahtevno. Pomembno je, da lovska družina izbere člana, ki to delovanje vodi. Pri tem ni nujno, da je član izvršnega odbora, zaželeno je celo, da je oproščen vsega drugega dela. Poleg tega mora dobro poznati lovišče oziroma melioracijsko območje in biti pravi gojitelj divjadi, seveda pa mora imeti še nekatere druge sposobnosti. Če nima osnovnega znanja o upravnem postopku, če ne zna več pisati vlog, predlogov, soglasij, pritožb in natančno voditi vso potrebno administracijo, je uspeh zelo negotov. Le komunikativen, odločen, utemeljen in vztrajen nastop brez obtoževanja vodi k uspehu. Pri delu mu morajo pomagati vsi člani in brezpogojno opraviti vse naloge, ki jim jih naloži. Le tako zastavljeno delo lahko rodi uspehe.

Za načrtno delo si je treba takoj prikskrbeti *katastrski načrt območja* v merilu 1 : 5000 z vpisanimi parcelnimi številkami. Dobimo ga na katastrskem uradu

ali na geodetskem zavodu. Načrt pa seveda ne sme ostati lepo zložen kos papirja. Na njem moramo z barvnimi svinčniki označiti svoje predloge, kasnejše spremembe in dogovore. Pri tem pazimo na parcelne številke, ki jih bomo potrebovali pri sestavi pisne dokumentacije. Z načrtom v roki moramo takoj prehoditi območje in preveriti dejansko stanje na terenu. Tako bomo na sestankih imeli pri roki odgovore na mnoga vprašanja ali na zahteve in trditve.

Udeležba na vseh sestankih je obvezna. Če odgovorni član zares nima časa, naj sam odloči, kdo ga bo zamenjal. Verjetno je najboljši, da je to gospodar ali predsednik, ki ju mora sproti obveščati o svojem delu. Uporabniki prostora smo vsi državljani. Prek različnih društev, ustanov in družbenopolitičnih organizacij imamo možnost in pravico dajati svoje predloge. Zelo pomembno je, da *čimprej uskladiamo stališča vsaj z nekaterimi uporabniki prostora*, ki bodo morali dati pisna soglasja za melioracijo. Veliko skupnih stališč lahko uskladiamo z gozdarji, ribiči, Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine, prebivalci v krajevni skupnosti. S takim, že usklajenim skup-

nim stališčem je veliko lažje doseči cilje. *Lovci bodimo pobudniki za takšno usklajevanje!*

V začetku je *osnova za razpravo* navadno *študija o ureditvi območja*, zato moramo nujno navezati stike s projektantom take študije. Lovska družina ga mora povabiti na teren in mu na kraju samem *razložiti vse probleme*, nakazati rešitve in dati predloge. Te predloge mu moramo dati tudi *napisane*. Prav neverjetno je, koliko vsega lahko napišemo na eni sami strani, če ne uporabljamo nepotrebnih fraz in razmišljanj. Od projektanta ne moremo zahtevati, da pozna vse probleme v naravi, zato mu moramo pomagati, in verjemite mi, da nam bo za to hvaležen.

Pomemben mejnik pri melioracijah je izdaja lokacijskega dovoljenja. Soglasje za to dovoljenje dajejo mnogi uporabniki prostora, med drugimi tudi lovske organizacije. Ne verjamem, da je mogoče napisati dobro in utemeljeno soglasje, ne da bi pred tem opravili vsa doslej naštetja dela. Posebno pozornost pri *dajanju soglasja*, ki naj bo vedno pisno (nikoli ustno na zapisnik!), moramo posvetiti *pogojem*, ki jih postavljamo. Pogoji morajo biti napisani kratko, razumljivo, utemeljeno in po potrebi označeni s parcelnimi številkami. Še enkrat naj povem, da je zelo pomembno, da čim več pogojev že prej uskladiamo z vsaj nekaterimi drugimi uporabniki prostora, ki dajejo soglasje, *upoštevamo postavljene roke*, če pa v zahtevi za lokacijsko soglasje niso napisani, ne prekoračimo roka 30 dni. Strokovno utemeljeno soglasje za lokacijsko dovoljenje nam bo osnova

Pogled na del melioriranega območja z ohranjenimi drevesnimi in grmovnimi pasovi

Foto L. Cenčič

Takšno je sedaj meliorirano območje. Ostalo je vsaj najnujnejše kritje za malo divjad. V zgornji polovici ga bomo povečali še s tremi novimi remizami v skupni površini 2,8 ha, katerih lokacije so že določene. Podolžna, ozka, siva lisa pod desnim zgornjim vogalom slike je Ptujsko akumulacijsko jezero.

Foto L. Cenčič

za nadaljnje delo. Nikar ne pozabimo česa napisati, saj že danega soglasja praktično ni mogoče enostransko spreminjati. Zato napišimo pogoje res premišljeno, dobro in utemeljeno! *Pogoji so sestavni del lokacijskega dovoljenja*, ki ga izda upravni organ občine. Zato vložimo fotokopijo lokacijskega dovoljenja v svojo dokumentacijo.

Po izdaji lokacijskega dovoljenja mora investitor v predpisanem roku zaprositi za gradbeno dovoljenje in predložiti gradbeni načrt. Tudi za izdajo gradbenega dovoljenja so potrebna soglasja uporabnikov prostora, posebno tistih, ki so v soglasju za lokacijsko dovoljenje postavili pogoje. Pred izdajo soglasja za gradbeno dovoljenje zahtevajmo od investitorja *gradbeni načrt*. Načrt moramo skrbno pregledati in primerjati, ali so upoštevani vsi naši pogoji, ki jih našteva lokacijsko dovoljenje. Na osnovi te primerjave damo *soglasje za gradbeno dovoljenje* ali pa ga ne damo. V našem primeru tega soglasja nismo dali, ker smo ugotovili, da gradbeni načrt ni v skladu z našimi pogoji, ki so sestavni del lokacijskega dovoljenja. Občinski komite za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve je zato sklical sestanek vseh prizadetih. Razmeroma hitro smo se dogovorili za potrebne spremembe in nadomestila. Umaknili smo enega od svojih pogojev, v zameno pa nam je investitor dal v bližini del zemljišča, na katerem bomo na novo uredili kritje za divjad. Na takih sestankih, na katerih se pri uprav-

nem organu občine usklajujejo različna stališča, je odločilno, da predstavnik lovske organizacije zares dobro pozna probleme in ima pripravljene alternativne rešitve. Po doseženem sporazumu na sestanku smo dali pisno soglasje s pogoji, v katerih smo natančno navedli vse spremembe – od česa odstopamo in kaj dobimo v zameno. Na osnovi tega je upravni organ izdal *gradbeno dovoljenje*, v katerem so vpisani naši pogoji. Tudi fotokopija gradbenega dovoljenja spada v dokumentacijo lovske družine.

Investitor lahko začne dela na terenu po izdaji gradbenega dovoljenja. Stalna navzočnost na terenu, nadzor, kako opravljajo dela na osnovi gradbenega načrta, *hitro in pravočasno ukrepanje pri nespoštovanju gradbenega dovoljenja so bistvenega pomena za izpolnitev pogojev*, ki jih določa gradbeno dovoljenje. To je zamudno in nepretrgano delo, toda brez tega bomo doživeli le velika presenečenja in razočaranja. Nujno je potrebno *stalno sodelovanje z investitorjem in nadzornimi organi*. Čeprav je bilo na sestankih pred izdajo gradbenega dovoljenja in po njej včasih glasno in burno, smo le vzpostavili primerne in konstruktivne odnose. Dejstvo, da smo se srečevali tudi takrat, ko ni bilo problemov, je veliko prispevalo k objektivnim pogledom na želje enih in drugih. Tako smo na terenu sproti rešili mnoga nesoglasja. To obdobje melioracij je ključno, saj lahko podre vse že opravljeno delo.

Zaradi omejenega prostora in različnih razmer v različnih krajih mnogih podrobnosti, ki so prav tako pomembne, ni mogoče opisati.

Pri nadzorovanju del nastane vprašanje, kaj storiti, kadar smo postavljeni pred zahteve, ki niso v skladu z gradbeno dokumentacijo, ali pa smo postavljeni pred že izvršeno dejstvo. Pri eni izmed obeh melioracij je pri nas nastal ta problem. Ker ga nismo mogli rešiti sporazumno, smo kršitev prijavili občinski gradbeni inšpekciji. Utemeljeno in natančno opisano kršitev je gradbena inšpekcija reševala zelo hitro. Prijavo smo hkrati poslali v vednost tudi republiškemu komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Zanimiv je odgovor komiteja, poslan investitorju v opozorilo in nam v vednost. V dopisu je med drugim zapisano: »*Kot investitor vas želimo opozoriti, da izvajate melioracijska dela natanko ter v celoti v skladu z melioracijskim projektom ter spremljajočimi predpisi in pogoji, saj so nepovratna finančna sredstva, ki se namenjajo kmetijsko-ureditvenim prostorskim operacijam, obveza za korektno izvedbo prostorskega posega, dogovorjenega in načrtovanega v skladu s samoupravnim postopkom, ki upošteva usklajene interese vseh uporabnikov prostora.*

Nespoštovanje izvajanja v projektni dokumentaciji opredeljenih posegov ter njihovih omejitev v prostor bi lahko povzročilo nepotrebne zaplete in neželene posledice na področju finančnega poslovanja oziroma plačil pomanjkljivo ali pa celo napačno izvedenih del, kar pa ni v nikogaršnjem interesu.«

Zdaj je pred nami *komasacija zemljišč* in postavitev mejnikov. Na melioracijskem območju ima lovska družina šest parcel. V vseh fazah melioracije so bili problemi, zato ne verjamemo, da jih v zadnji fazi ne bi bilo. Upamo pa, da bomo tudi te rešili.

Naj ponovim dve že zapisani misli. Nikoli ni prezigodaj razmišljati o melioracijah, toda zelo hitro je prepozno. In druga: bodimo res vztrajni, natančni, objektivni, konstruktivni, odločni in čeprav včasih zelo glasni, vedno v mejah kulturnih medčloveških odnosov, s čutom za prave človekove vrednote, ki, žal, mnogokje postajajo staromodne. Za konec pa še tole. Svet je majhen in Slovenija je le njegov neznamen delček. Ohranimo in bojujmo se za vse živo, kar je v tisočletjih ustvarila narava. Z vsakim pretiranim posegom, ki iztrebi katerokoli živo bitje, napravi človek zanesljiv, sicer počasen, toda neustavljiv korak tudi k svojemu koncu.

Prvenstvo Lovske zveze Slovenije v lovskem streljanju za leto 1988

Savo Strmole

V soboto, 18. 6. 1988, smo ob dobri organizaciji Lovske družine Kresnice opravili prvenstvo Lovske zveze Slovenije na obnovljenem strelišču v Tomačevem pri Ljubljani.

Kljub organizacijskim težavam, v kateri je naše lovsko strelstvo zašlo v zadnjih dveh letih, je po udeležbi ekip ZLD videti, da smo kritično mejo nazadnje le prebrodili. Zapleti, ki so nastali ob sprejemanju finančnega načrta Lovske zveze Slovenije v lanskem in letošnjem letu, so bili verjetno tudi posledica premajhne aktivnosti samih strelcev. Dejstvo, da je veliko ZLD na današnje tekmovanje poslalo več ekip, kot je bilo predvideno z razpisom, nedvomno kaže, da je za strelstvo več razumevanja, kot je bilo videti ob sprejemanju finančnega načrta na skupščini LZS. To tudi kaže, da ni financiranje tisto, ki bi zaviralo lovsko strelstvo, kajti za ZLD je popolnoma vseeno, ali sredstva prispevajo na osnovi letnega načrta ali pa tako, kot jih prispevajo za današnje tekmo, torej s prijavnino. Zato pozivam vse strelce, da se v svojih družinah in v okviru ZLD zavzamejo za uresničitev strelskega programa v prihodnjem letu in delegate na skupščini LZS zbudijo iz spanja.

To je delček iz govora, ki sem ga kot predstavnik LZS povedal ob odprtju prvenstva in ki dobro kaže, kakšen je položaj strelstva v naši organizaciji danes.

Ob zvokih Zasavskih rogistov je strelsko prvenstvo LZS odprl tajnik ZLD Zasavje Ernest Potrata.

Na tekmovanju je sodelovalo 19 ekip iz 13 ZLD, ekipa OZD za lovstvo in ekipa zamejskih Slovencev iz Furlanije Julijske Krajine – Doberdob. Na prvenstvo pa niso prišli predstavniki ZLD Kočevje, Idrije in Notranjske, Cerknica ter ZLD Notranjskega LGO. Tekmovalci so se pomerili v treh disciplinah, in sicer v streljanju na glinaste golobe, v tarčo srnjak in v kombinaciji. Zaradi kakovostnega streljanja nastopajočih in izenačenosti ekip so o zmagovalcih odločali le odtenki.

V ekipnem delu streljanja na glinaste golobe so se odlikovale OZD za lovstvo, ZLD Ljubljana in ZLD Novo me-

sto. Zmagovalno ekipo smo določili po daljšem nizu zadetih golobov vseh tekmovalcev v ekipi. Prav tako so bile ekipe izenačene v disciplini srnjak, saj sta ekipi Ljubljane II in Maribora I dosegli enako število krogov. Zmagovalca je določilo več zadetih centrov. V kombinaciji pa je z lepo prednostjo zmagala ekipa ZLD Ljubljana I.

Pri posameznikih je v kombinaciji zmagal Drago Aberšek, ZLD Ljubljana I; v tarčo srnjak Mirko Krulc, ZLD Maribor I; v streljanju na glinaste golobe pa Savo Strmole, ZLD Novo mesto.

Po uvodnem delu tekmovanja je organizator prvič na prvenstvih LZS izvedel tudi tekmovanje v izpadanju, na katerem so navdušeno sodelovali vsi strelci. Zmagal je Rudko Mlinarič, ZLD Posavje I. Ob prijetnem klepetu so tekmovalci ostali na prizorišču tekmovanja še v pozne popoldanske ure.

Rezultati ekipno

Ekipno – golobi

1. OZD za lovstvo, 67 golobov
2. ZLD Ljubljana I, 67 golobov
3. ZLD Novo mesto, 65 golobov
4. ZLD Maribor I, 62 golobov

5. ZLD Ptuj, 62 golobov
6. ZLD Celje I, 61 golobov
7. ZLD Zasavje I, 61 golobov
8. ZLD Posavje II, 61 golobov
9. ZLD Maribor II, 60 golobov
10. OK ZLD Koper, 59 golobov

Ekipno – srnjak

1. ZLD Ljubljana II, 261 krogov
2. ZLD Maribor I, 261 krogov
3. ZLD Ljubljana I, 255 krogov
4. ZLD Posavje I, 254 krogov
5. ZLD Posavje II, 253 krogov
6. ZLD Gorenjska II, 251 krogov
7. ZLD Zasavje I, 250 krogov
8. OZD za lovstvo, 248 krogov
9. ZLD Gorenjska I, 246 krogov
10. ZLD Bela krajina, 245 krogov

Kombinacija

1. ZLD Ljubljana I, 523 točk
2. OZD za lovstvo, 516 točk
3. ZLD Maribor I, 509 točk
4. ZLD Posavje II, 497 točk
5. ZLD Zasavje I, 494 točk
6. ZLD Celje I, 489 točk
7. ZLD Novo mesto, 483 točk
8. ZLD Maribor, 482 točk
9. ZLD Ljubljana II, 477 točk
10. ZLD Gorenjska II, 475 točk

Prva in druga ekipa ZLD Ljubljana. Prva ekipa je prvak v kombinaciji, druga ekipa pa na tarčo »srnjak«. Stojijo (od leve): Franc Končan, Drago Aberšek, Jože Zadnikar; spodaj pa Tomaž Končan, Viktor Čuden in Jože Vrbinc.

Rezultati posamezno

Golobi

1. Savo Strmole, ZLD Novo mesto, 47 golobov
2. Jože Grubelnik, ZLD Maribor II, 46 golobov
3. Drago Aberšek, ZLD Ljubljana I, 45 golobov
4. Mišo Horjak, OZD za lovstvo, 44 golobov
5. Ivan Tkalec, ZLD Zasavje II, 44 golobov
6. Iztok Šuler, ZLD Celje I, 43 golobov
7. Anton Zupan, OZD za lovstvo, 43 golobov
8. Marjan Barbič, ZLD Posavje II, 43 golobov
9. Tone Marinčič, OZD za lovstvo, 42 golobov

10. Mirko Možina, DSL FJK Doberdob, 42 golobov

Srnjak

1. Mirko Krulc, ZLD Maribor, 92 krogov
2. Tadej Burazer, ZLD Bela krajina, 91 krogov
3. Tone Markič, ZLD Gorenjska II, 90 krogov
4. Jože Zadnikar, ZLD Ljubljana I, 89 krogov
5. Branko Komjanc, ZLD Nova Gorica, 89 krogov
6. Niko Mejaš, ZLD Zasavje I, 89 krogov
7. Mirko Horvat, ZLD Prekmurje, 88 krogov
8. Mišo Horjak, OZD za lovstvo, 88 krogov

9. Rudko Mlinarič, ZLD Posavje I, 88 krogov
10. Tomaž Končan, ZLD Ljubljana I, 88 krogov

Kombinacija – posamezno

1. Drago Aberšek, ZLD Ljubljana I, 181 točk
2. Jože Grubelnik, ZLD Maribor II, 178 točk
3. Marjan Barbič, ZLD Posavje II, 178 točk
4. Anton Zupan, OZD za lovstvo, 177 točk
5. Jože Zadnikar, ZLD Ljubljana I, 177 točk
6. Niko Mejaš, ZLD Posavje I, 177 točk
7. Mišo Horjak, OZD za lovstvo, 176 točk
8. Rajko Pičina, OK ZLD Koper, 175 točk
9. Iztok Šuler, ZLD Celje I, 173 točk
10. Polde Travner, ZLD Maribor I, 173 točk

Poizvedovanje po najredkejši ptici v Evropi

Jasmina Mužinič*

Tenkokljuni škurh – *Numenius tenuirostris*, je najredkejša ptica v Evropi, sta zapisala po svojih raziskavah Prater in Scott. Danes živi le še 1000 primerkov te vrste.

Tenkokljuni škurh je danes najbolj ogrožena ptica selivka v zahodni palearktični regiji. V 19. stoletju je bila ta vrsta očitno dokaj pogosta in je je bilo več kot drugih vrst rodu *Numenius*. Prater in Scott sta leta 1981 zbrala vse podatke od leta 1900 do 1980 in ugotovila, da so to ptico videvali samo petkrat na leto, in sicer povprečno po 30 ptic.

Tenkokljuni škurh je dolg okoli 41 cm. Perje je rjave barve, na bokih pa opazimo okrogle pege. Kljun ima upognjen. Najraje se zadržuje v jati z dvema drugima vrstama škurhov, velikim škurhom – *Numenius arquata*, in malim škurhom – *Numenius phaeopus*. Od velikega škurha se razlikuje po tem, da je manjši, od malega škurha pa po tem, ker na glavi nima dveh temnih vzdolžnih prog.

Tenkokljuni škurh gnezdi v zahodni Sibiriji, med Uralom in reko Ob, južno od tajge. Jeseni se majhne jate odpravljajo proti jugozahodni Evropi in letijo čez Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko, Jugoslavijo in Grčijo proti zimovališ-

ščem v severni Afriki. Spomladi (februarja, marca in aprila) pa se vračajo (verjetno po isti poti) gnezditi na ista mesta. V Jugoslaviji se med selitvijo zadržujejo na močvirnem svetu, morda pa tudi na peščenih plažah na jadranski obali.

Manj znana jugozahodna smer selitve vodi čez Kavkaz do Turčije in Grčije in

do zimovališč v Iraku ter na Arabskem polotoku (preglednica 1).

Od leta 1981 so tenkokljunega škurha redno opazili samo na sedmih mestih – v Grčiji (delta reke Evros), Romuniji (Dobrudža), Jugoslaviji (Vojvodina), na Malti, na Madžarskem (Nátránszepetkút), v Maroku (Merja Zegra) in Tunisu (Garact Kelbia in zaliv Gabes). Vzroki za tako očitno zmanjšanje številčnosti te vrste so nepojasneni, vendar lahko govorimo o petih morebitnih vzrokih, ki v kombinaciji ogrožajo to vrsto.

1. Stopnjevanje izoliranosti in fragmentacije območja (habitata), ki ga uporablja med selitvijo.

2. Odlavljanje med selitvijo.

3. Motnje (zlom) v socialnem vedenju glede na majhno število predstavnikov populacije med selitvijo.

4. Dolgoročne podnebne spremembe.

5. Spremembe stanišča (habitatov) na območju gnezditve.

Vendar pa je treba za to, da bi razvozlali in pojasnili vzroke za upad številčnosti in vpliv vseh naštetih dejavnikov in tudi zato, da bi izdelali natančna navodila za gospodarjenje, zbrati več podatkov o času in mestih, kjer se pojavlja tenkokljuni škurh.

Zato, ker ne poznamo vzrokov za tako drastičen padec številčnosti te vrste, je Mednarodni svet za varstvo ptic (ICBP)

Preglednica 1

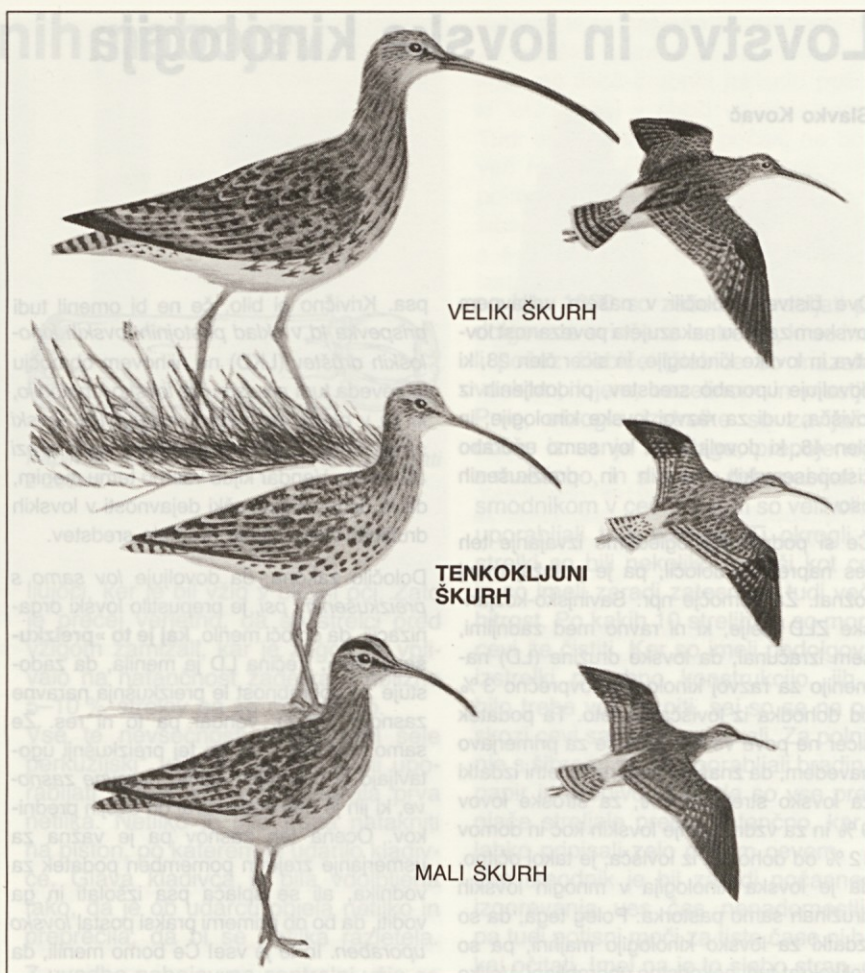
Območje preleta in zimovališč tenkokljunega škurha

Status	Država	Leto zadnjega opazovanja
Prelet	ZSSR	1979
	Madžarska	1986
	Romunija	1978
	Bolgarija	1961
	Grčija	1986
	Turčija	1973
	Jugoslavija	1987
	Albanija	?
	Italija	1986
	Malta	1968
	Španija	1966
Prezimovanje	Maroko	1987
	Alžirija	1982
	Tunis	1987
	Egipt	1986
	Irak	?
	Severni Jemen	1982

* mag. Jasmina Mužinič, koordinatorica projekta *Numenius*, Zavod za ornitologijo JAZU, Zagreb

v Cambridgeu v Angliji predlagal raziskovanja, ki bi bila usmerjena v zavarovanje tenkokljunega škurha. Na to so opozorili že vso Evropo: lovske organizacije, ornitološke ustanove in društva, inštitute za varstvo narave in posameznike – lovce, zoologe, ornitologe in varstvenike. Samo v skupni mednarodni akciji – kar zadeva našo državo, pa z delovanjem vseh omenjenih ustanov in posameznikov – je mogoče odkriti, kje in kdaj natanko se pojavlja tenkokljuni škurh in v kakšnem številu. S svojimi podatki o tej vrsti, iz zapisov, dnevnikov in zbirk prepariranih ptic bi lahko tudi lovci veliko prispevali k raziskavam o pojavljanju tenkokljunih škurhov v Jugoslaviji (ni pomembno, od kdaj so ti podatki, le da so natančni in resnični!).

Tej vrsti moramo posvetiti vso pozornost in o vsem, kar zadeva tenkokljunega škurha, obveščati **Zavod za ornitologijo JAZU v Zagrebu** (koordinatorka: **Jasmina Mužinić**, Ilirski trg 9. Cilj tega raziskovalnega projekta je, da ugotovimo številčno stanje populacije te vrste in mesta ter čas njenega pojavljanja na območju Jugoslavije. Zato pozivamo in prosimo vse, ki jih to zanima, da aktivno sodelujejo pri projektu in da s svojim znanjem in izkušnjami pripomorejo k boljšemu poznavanju te vrste v Jugoslaviji.

V SEPTEMBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem prepovedala.

navadni jelen-samec
jelen damjak-samec

košuta navadnega jelena
in tele ter
damjakova košuta in tele

divji prašič
(V gojitvenem območju
in prašiči do 60 kg)

srnjak

srna in mладиč

mufion oven in
mufionka ter jagnje

gamsja koza
in mладиč

gams kozel

jazbec

polh
od 25. 9.

mlakarica, črna lisica,
regeljic, kreheljic

fazan

gozdni
jereb-petelin

golob grivar,
grlice

veliki kljunač
in kozica

kragulj
in skobec

11. IX. vzide ob 5.34 in zaide ob 18.21
26. IX. vzide ob 5.55 in zaide ob 17.52

= 3. IX.,

= 11. IX.,

= 19. IX.,

= 25. IX.

Lovstvo in lovška kinologija

Slavko Kovač

Dve bistveni določili v našem veljavnem lovskem zakonu nakazujeta povezanost lovstva in lovske kinologije, in sicer člen 28, ki dovoljuje uporabo sredstev, pridobljenih iz lovišča, tudi za razvoj lovske kinologije, in člen 48, ki dovoljuje za lov samo uporabo čistopasemskih lovskih in preizkušenih psov.

Če si podrobneje ogledamo izvajanje teh res naprednih določil, pa je položaj manj rožnat. Za območje npr. Savinjsko-kozjanske ZLD Celje, ki ni ravno med zadnjimi, sem izračunal, da lovske družine (LD) namenijo za razvoj kinologije povprečno 3 % od dohodka iz lovišča na leto. Ta podatek sicer ne pove veliko, toda če za primerjavo navedem, da znašajo povprečni letni izdatki za lovsko strelstvo 4 %, za stroške lovov 9 % in za vzdrževanje lovskih koč in domov 12 % od dohodka iz lovišča, je takoj očitno, da je lovška kinologija v mnogih lovskih družinah samo pastorka. Poleg tega, da so izdatki za lovsko kinologijo majhni, pa so velikokrat tudi nekoristno uporabljeni. Veliko LD namreč namenja svoja sredstva izključno za nakup lovskih psov, ki jih nato dodelijo svojim članom. Družinske puške in družinski psi pa običajno doživljajo skupno žalostno usodo – da nekoristno in hitro propadejo. *Popolna ali delna povrnitev kupnine je upravičena šele takrat, ko lovec psa izšola tako, kot je predpisano za posamezno pasmo, in uporablja za lov, ustrezen pa je tudi letni prispevek za prehrano psa tistim vodnikom, ki ga primerno izšolajo in nato tudi vodijo na lov. Enako velja tudi za povrnitev stroškov za cepljenja in zdravljenja.* V izdatkih za lovsko kinologijo pogrešam finančna priznanja uspešnim vodnikom psov za delo po strelu, saj je najdena obstreljena divjad veliko vredna. Redke so tudi LD, ki delno ali popolnoma povrnejo uspešnemu vodniku *stroške sodelovanja na kinološki prireditvi*, ali pa celo same v svojem lovišču organizirajo takšno preizkušnjo in jo tako približajo vodnikom in vsemu članstvu.

Prehrana, nega, šolanje in vodenje psa v današnjih gospodarskih razmerah in ob skromni številčnosti male divjadi ni lahka naloga! Zato je razumljivo, da so v mnogih LD sprejeli sklep, da morajo lovci, ki nimajo psa, plačevati primeren kinološki prispevek v družinsko blagajno. Ta je ponekod res primeren, drugod pa zgolj formalen in pomeni samo stroške za nekajdnevno prehrano

psa. Krivično bi bilo, če ne bi omenil tudi prispevka LD v sklad pristojnih lovskih kinoloških društev (LKD) na njihovem območju in seveda tudi sredstev za lovsko kinologijo, ki jih v okviru prispevka v republiški lovski sklad plačujejo lovske družine Lovski zvezi Slovenije. Vendar kljub vsemu temu menim, da je osnovni kinološki dejavnosti v lovskih družinah namenjenih premalo sredstev.

Določilo zakona, da dovoljuje *lov samo s preizkušenimi psi*, je prepustilo lovski organizaciji, da določi merilo, **kaj je to »preizkušeni pes«**. Večina LD je menila, da zadostuje za uporabnost le preizkušnja naravne zasnove (PNZ), vendar pa to ni res. Že samo ime pove, da na tej preizkušnji ugotavljajo in ocenjujejo samo *naravne zasnove*, ki jih je pes podedoval od svojih prednikov. Ocena teh zasnov pa je važna za usmerjanje zreje in pomemben podatek za vodnika, ali se spleča psa izšolati in ga voditi, da bo ob primerni praksi postal *lovsko uporaben*. In to je vse! Če bomo menili, da je ocena iz naravnih zasnov pravzaprav ocena lovske uporabnosti, se nam bo še naprej dogajalo, da bomo benti nad gonilci, ki bodo ves dan gonili samo srnjad, nad ptičarji in šarivci, ki ne bodo znali prinašati male divjadi, nad jamarji, ki ne bodo poznali naravnega rova in si ne bodo upali vanj, in nad krvosledci (barvarji), ki bodi tiho gonili obstreljeno divjad. **Naloga kinološke organizacije je, da postavi minimalna merila, kaj mora lovski pes raznih pasemskih skupin znati, da ga štejemo za uporabnega, in bi seveda to na posebni preizkušnji moral dokazati.** Pri tem pa bi morali upoštevati predvsem *delo po strelu*, saj je to v današnjih razmerah osnovna naloga lovskih psov. Toda kar zadeva to, tudi ne morem mimo pritožb vodnikov psov, izšolanih za delo po krvnem sledu, da mnogi strelci (naziva lovci jim ne priznam) ne sporočajo primerov obstrelitev divjadi, jo zamolčijo ali iščejo neuspešno, z neizšolanimi psi, kasneje pa se ob najdenih razpadajočih truplih izgovarjajo na vse mogoče in nemogoče načine. Lovske družine bi za preprečevanje takih umazanij morale imeti v **poslovniku določilo, da mora lovec po vsakem neuspešnem strelu na parkljasto divjad poskrbeti za kontrolni pregled nastrela s psom, izšolanim in preizkušenim za krvni sled.** Šele, če pes ne nakaže krvnega sleda, bi lahko imeli strel za dejansko zgrešen. Že

po letu ali dveh se navadno izkaže, da ni veliko zgrešenih strelcov. Glede izgovorov, da pes, izšolan za delo po krvnem sledu, ni bil dosegljiv, ali da je bil kako drugače nesposoben za delo, bi se morali dogovoriti, da bi **vsa lovsko kinološka društva objavila naslove in telefonske številke vodnikov**, ki imajo takšne pse, v našem lovskem glasilu. Tega ima vsak lovec in tako se ne bi mogel izgovarjati, da si ni znal pomagati. Nelovski odnos do obstreljene divjadi v naših družinah ni tako redek. Toda zelo redki so disciplinski ukrepi proti »mrharjem«, ki brezvestno pustijo hirati ranjeno divjad. Zgodi se celo, da najdejo včasih zaslombo tudi v senatih samoupravnih sodišč, ki razveljavijo disciplinsko kazen, izrečeno v lovski družini, s tem pa si člani senata pišejo lastno lovsko karakteristiko. Zatorej se držimo izreka: *Kdor nima smisla za lov, se mu lahko prostovoljno odpove. Kdor ni lovsko pravičen do divjadi, tega moramo prisiliti, da se odpove lovu!*

Prepeličar Boni lastnika Cirila Nastrana iz Radomelj pri vajah s prinosilom Foto S. K.

Polnjenje šibrenih nabojev

Valter Dvoršek

Razvoj lovskega strelnega orožja do danes je trajal dobrih 600 let in ves ta čas se je prepletala uporabnost vojaškega in lovskega strelnega orožja. Na hitrost polnjenja puške sta vplivali zlasti dve obdobji, in sicer obdobje, ko so se puške polnile spredaj – prednjače, in obdobje, ko so se polnile zadaj. Z iznajdbo kovinskih nabojev in pušk prelamač pa se je začela za lovsko orožje nova doba.

Zapleten razvoj vžigalnih mehanizmov se je začel z vžigom z razbeljeno žico in se nadaljeval z lunto, kolesnim mehanizmom, vžigom z udarnim petelinom, baterijskim in perkuzijskim vžigom, do današnje oblike vžigov. Pri vseh vžigih je šlo za to, da so z ognjem ali iskro povzročili eksplozijo v eksplozijskem prostoru puške. Za vžig so uporabljali razne vrste kamnov. V začetku revolucije leta 1789 je imela Francija na zalogi 30 milijonov takšnih kamnov. Surovine za izdelavo teh kamnov so imeli v Franciji in Angliji. Kot zanimivost naj omenim, da so pred kratkim našli v neki nemški orožarni več sto tisoč takšnih kamnov. Ker so se kamni zelo hitro izrabljali, so visoke številke seveda razumljive.

Med temi različnimi vžigi je bil najmirnejši vžig pri puški na kolesni mehanizem, vsi pa so bili bolj ali manj zaslep-

Papirnati naboj, ki ga je bilo treba raztrgati z zobmi

ljujoči, ker je bil vžig v bližini oči. Zato je precej verjetno, da so strelci pred vžigom zamižali, kar je zagotovo vplivalo na natančnost zadetka. Približno 5–10 % strelcev pa se ni sprožilo.

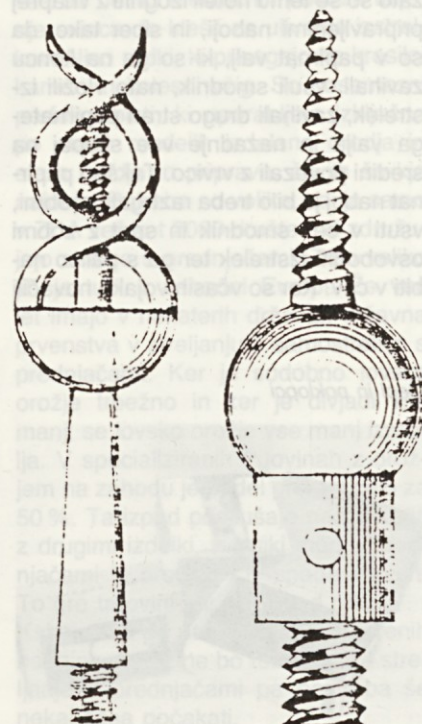
Vse te nevarnosti je odpravil šele perkuzijski* vžig, ki so ga začeli uporabljati takrat, ko se je pojavila prva netilka. Netilko je bilo treba natakneti na piston, po katerem je udarilo kladivo. Glava kladiva je bila vdolbljena tako, da je ob udarcu objela netilko in preprečila, da bi se netilka razletela.

Z uvedbo nabojev na centralni vžig se je tudi konstrukcija perkuzijskega celna spremenila in prilagodila puškam s pregibnimi cevmi različnih sistemov. Prve puške so bile nepriročne in težke. Zelo dolgo je veljalo pravilo, da mora biti cev v eksplozijskem prostoru za polovico debelejša kot izstrelak, konec cevi pa samo še za četrtino debelejši. Prve cevi so bile gladke, z razvojem izstrelkov pa so dobile tudi do 30 brazd in polj in še zasuk do polovice obrata. Globina brazd je znašala 0,1–0,2 mm. Cevi so čistili na različne načine pa tudi prali so jih. Prve puške še niso imele lesenih kopit. Prva kopita so bila ravna in so segala navadno do konca cevi, bila pa so tudi zelo debela. Strelec je lahko po prvem strelu, če ni imel časa za polnjenje, kopito obrnil in ga uporabil za udarjanje. Opremljanje cevi s kopiti so naši predniki imenovali »oblesovanje« in »okopitenje«.

Vse do iznajdbe brezdimnega smodnika so polnili puške samo s črnim smodnikom. Poznali so več načinov polnjenja, pa tudi polnjenje s šibrami in krogami se je razlikovalo. Prvi izstrelki so bili okrogli in iz svinca, sledila pa jim je vrsta najrazličnejših konstrukcij. Šele

po letu 1830 so začeli uporabljati podolgovate svinčene izstrelke, ki so imeli počez žlebiče (žlebiče so mazali z voskom, lojem, vazelinom in mastjo). Prve, okrogle izstrelke so zavijali v obliže iz usnja ali blaga, prepojenega z maščobo, in s palico trdo nabijali za smodnikom v cev. Pri tem so velikokrat uporabljali tudi kladiva. Ti okrogli izstrelki so bili nekoliko manjši kot cevi in so imeli zaradi zatesnitve tudi večjo hitrost. Po kakih 10 strelih pa so morali cevi že čistiti. Ker so imeli podolgovati izstrelki posebno konstrukcijo, jih ni bilo treba več tesniti, saj so se na poti skozi cevi sami zatesnjevali. Za polnjenje s šibrami pa so uporabljali bradnje, papir in predivo. Začuda so vse prednjače streljale precej natančno, kar bi lahko pripisali zelo dolgim cevem. Črn smodnik je bil zaradi počasnega izgorevanja ves čas nenadomestljiv, pa tudi potisni moči za tiste čase ni bilo kaj očitati. Imel pa je to slabo stran, da je bil zelo higroskopičen in pri polnjenju

Naprava za strganje cevi pri prednjačah in za odstranjevanje krogel pri nabojih, ki se niso sprožili

Nekdaj zelo znani smodnik domače proizvodnje Zlatibor

* perkuzija = zdrs, sunek

Razstavljen leseni kalup ali rekalibrator, znotraj obložen z medeninasto cevjo za lažje izbijanje tulca

prednjač ga je rad odnašal veter. Najbolj primeren je bil v zrnkih, velikih od 0,5 do 1,5 mm.

Če se ustavimo še pri sprožilcih, je bilo včasih potrebne kar nekaj moči za sprožitev 5 kg, danes je to povprečno 1,5 kg, pri specialkah pa samo še 50 g.

Za shranjevanje črnega smodnika in polnjenje z njim so uporabljali mehove, rogove, pozneje pa tudi medeninaste smodnišnice, posode v obliki steklenic z merico. Šibre pa so nosili lovci zavite v papirnate zavojčke in z vrvico obešene za pas. Veljalo je pravilo, da mora biti teža šiber šestkrat večja od teže smodnika.

Polnjenje prednjač je bilo zamudno, zato so se temu hoteli izogniti z vnaprej pripravljenimi naboji, in sicer tako, da so v papirnat valj, ki so ga na koncu zavihali, vsuli smodnik, nato vložili izstrelek, zavihali drugo stran papirnatega valja in nazadnje vse skupaj na sredini povezali z vrvico. Takšen papirnat naboj je bilo treba raztrgati z zobmi, vsuti v cev smodnik in spet z zobmi osvoboditi izstrelek ter ga s palico nabiti v cev. Ker so včasih vojake novačili

Čepi in poklopce

Leseni kalup ali rekalibrator, leseni ročaj za nabijanje čepov in poklopca, leseni ročaj za robljenje na spodnjem koncu, izrezan posebej za sled tulca. Z vrtenjem ročaja se je naboj zarobil; bakrena merica za smodnik in bakrena merica za šibre.

na silo, so si fantje sami izbijali sprednje zobe, in ker zaradi tega niso mogli z zobmi raztrgati papirnatega naboja, so se tako rešili vojaščine.

Palice za nabijanje in čiščenje so bile debele 6–8 mm in na koncu okovane z medenino.

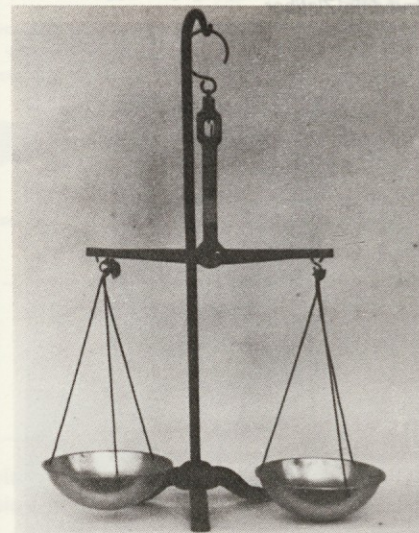
Kot vidimo, so vojaki in lovci že od nekdaj polnili puške sami in tako so delali tudi naši očetje in praočetje. Res se je že pred prvo svetovno vojno uveljavila manufakturna proizvodnja, vendar je takrat prišla prav vsaka para. Tudi po drugi svetovni vojni, ko je primanjkovalo vsega, so se šibreni naboji na veliko polnili in šele mlajša generacija tega ne pozna. Nekateri so hoteli naboj polniti obrtniško, vendar se niso mogli sporazumeti z oblastjo.

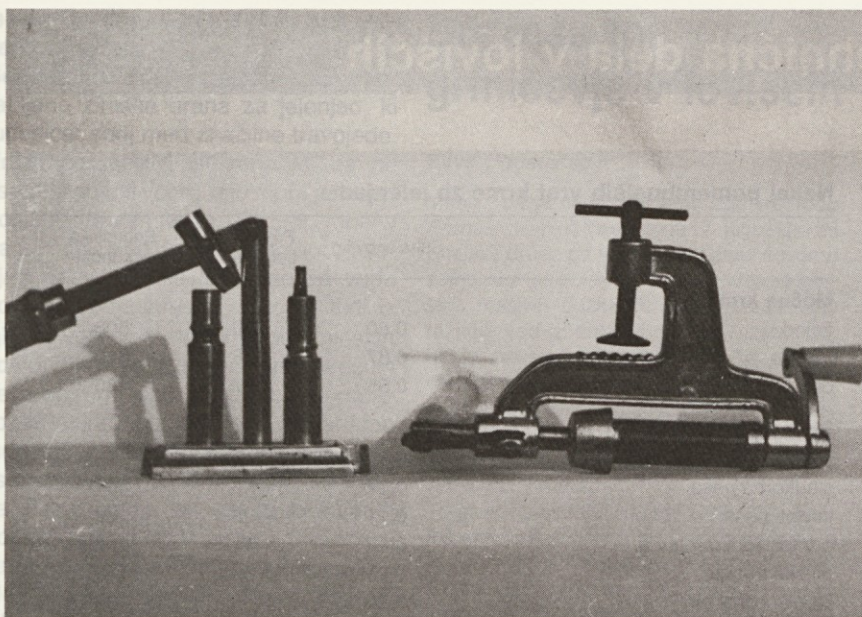
Posamezne sestavne dele za polnjenje, tulec, netilke, smodnik, poklopce, čepe in šibre, lahko brez težav kupite v trgovini, seveda pa navadno ni mogoče kupiti vsega na enem mestu. Običajno polnimo enkrat ali dvakrat izstreljen tulec. Orodje za polnjenje pri nas še vedno izdelujejo, težje pa ga je dobiti. Gre predvsem za napravo za izbijanje in nabijanje netilk in za napravo za robljenje šibrenih nabojev. Če tega ni, nam te naprave lahko izdelajo lesostrugar.

Polnjenje je zelo preprosto, ne sme pa biti rutinsko. Količino smodnika in šiber moramo natančno *stehtati*, in sicer šibre na gram, smodnik pa tudi na desetinko grama; tolerance, ki so dopustne, so odtisnjene na embalaži smodnika. Zelo važno je, da izberemo dobro ohranjene in čvrste papirnate tulce. Takšne

tulce nabijemo v lesen kalup ali matrico z medeninastimi stenami. Pogosto gre tudi brez rekalibriranja, vendar se naboj zato nekoliko teže vstavlja v puško. S posebno napravo izbijemo netilko in nabijemo novo. Če imamo brezdimni smodnik, ga natančno stehtamo, če imamo črnega, pa ga lahko polnimo z normirano merico; vstavimo poklopce, čep in ponovno poklopce. Ker so čepi različno debeli in tulci različno dolgi, lahko višino, ki je potrebna za dobro robljenje, izravnamo s poklopci. Ko smo vsuli v naboj še šibre, jih pokrijemo s poklopcem in naboj s posebno napravo zarobimo. Pri robljenju ne smemo uporabiti preveč moči, sicer se nam lahko zgodi, da bo zarobljeni ko-

Tehnica za tehtanje smodnika in šiber

Naprava za izbijanje in nabijanje netilk z napravo za robljenje šibrenih nabojev

nec debelejši od tulca in tako naboja ne bomo spravili v puško. S težo smodnika in šiber lahko eksperimentiramo, vendar le v okviru toleranc, ki so navedene na embalaži smodnika. Osnovno merilo za kakovost strela sta koncentriran posip in globina vdora šiber v suho smrekovo desko, to pa je seveda odvisno od hitrosti šiber. Za tak preskus veljajo predpisana merila.

Pri starejših lovcih, podedoval pa sem tudi zapuščino nekega daljnega sorodnika, sem videl čudovite umotvore polnjenja. Polnilo so sestavljali časopisni papir, žagovina pa tudi tekstilni ostanki. Tulci so bili na koncu kar stisnjeni in nič zarobljeni. Premajhne netilke so se nabijale v tulce ovite s časopisnim papirjem. Pred črnim smodnikom so vsuli nekaj brezdimnega, preskušali so, ali smodnik pa tudi šibre škrebljajo, pa tudi drugih receptov ni manjkalo. Začuda pa je bilo pri vsem tem malo nesreč, pa še do tistih je prihajalo zaradi izrabljenega orožja. Stvari pa so se nevarno zasukale po drugi svetovni vojni, ko so nekateri polnili šibrene naboje z brezdimnim vojaškim smodnikom, ki ga niso poznali. Bilo je kar precej razstrelitev, poškodovanih rok pa tudi oči. Poznal sem lovca, ki je z merico za črni smodnik polnil naboj z vojaškim brezdimnim smodnikom in bil ob oko. Tudi Lovec je v tistih časih precej pisal o nesrečah.

Oblike sestavnih delov so se za sodoben šibreni naboj precej spremenile, zato velja opis le za sestavne dele, ki jih je mogoče kupiti pri nas.

Ali je polnjenje nevarno? Nevarno je toliko kot vsako drugo delo. Pri polnjenju se je treba natančno držati navodil, natančno odmerjati količine enega in drugega in ne sme se spremeniti v rutino serijske proizvodnje.

Ali se polnjenje splača? V zahodnem svetu na veliko reklamirajo polnjenje krogelnih nabojev, ki je povsod dovoljeno, medtem ko je za šibrene naboje precej različno. Ko sem pred leti delal primerjave za krogelne naboje, sem ugotovil, da je res za 60 % prihranka, kar je trgovina na veliko reklamirala. Glavni strošek je medeninast tulec, ki ga je mogoče večkrat uporabiti. Neki koroški Slovenec z onkraj meje mi je na lanski brakadi dejal, da ga krogelni naboj stane samo še 25 % cene novega naboja. Vendar pa je pri nas težko delati primerjave zaradi inflacije.

Kako pa je pri šibrenih nabojih? Če vse sestavine kupimo, je prihranek dobrih 10 % novega naboja, če uporabimo že enkrat izstreljenega, pa seveda prihranimo še vrednost tega.

Pri vsem tem ne gre prezreti dejstva, da je polnjenje nabojev zelo zanimivo opravilo in užitek, pa tudi k lovski izobrazbi precej prispeva. Če se ozremo v bližnjo prihodnost, za zdaj še nič ne kaže, da bi se v konstrukciji lovskih pušk kaj bistveno spremenilo. V glavnem gre bolj za modifikacije posameznih sklopov lovskih pušk. Na vojaškem področju se stvari sicer premikajo, vendar navadni zemljani zanje ne vemo. Ukvarjajo se z raziskavami, kako nadomestiti medeninasti tulec krogelnega

naboja, ki je najvažnejši sestavni del. Za vojaške potrebe so razvili naboj, ki ima več tisoč drobnih jeklenih puščic, ki letijo v cilj v obliki večjega snopa. Tudi elektronski vžigi počasi ne bodo več redkost. Poleg tega so se začeli pojavljati naboji z dvema debelinama šiber, posebni naboji za divje prašiče s 4–8 različno oblikovanimi svinčeni izstrelki. Za posebno natančnost so začeli izdelovati risanice, ki imajo na koncu za 0,2 mm ožje cevi kot na začetku. Pojavljajo se strelni daljnogledi z vedno večjimi povečavami, montaže z velikimi predori in še kaj bi se našlo.

V Evropi so zadnje prednjače nehali uporabljati okoli leta 1920, v Afriki deset let pozneje, medtem ko je puške na luntni vžig v Indiji z nekaj sreče še danes mogoče kupiti.

Po vsem tem bi bilo logično, da se je obdobje prednjač končalo, vendar ni tako. V vseh industrijskih družbah se je po drugi svetovni vojni življenjska raven dvigala. Ljudje imajo vse več prostega časa, ki ga je treba zapolniti. Začele so oživljati stare, pozabljene obrti, industrija je začela izdelovati domiselna orodja in naprave, ki posameznikom omogočajo izdelovanje posameznih uporabnih predmetov brez večjih naporov.

Med mnogimi drugimi na »novo« odkritimi dejavnostmi so se okoli leta 1960 začele pojavljati kot športne discipline lokostrelstvo, streljanje s samostreli in streljanje s prednjačami. Ves ta razvoj skrbno spremlja industrija, ki prodaja vse od netilk, električnih peči za taljenje svinca do klešč za ulivanje izstrelkov. Niso redki, ki prisegajo na kresilni kamen in kolesni vžig. So posamezni perfekcionisti, ki uporabljajo izključno po starih modelih izdelana orodja in stara orodja in priprave, če jih še kje najdejo. Potrebe so velike, saj je samo v ZDA več kot 2000 društev, ki združujejo strelce s prednjačami. Zelo veliko jih je tudi v zahodni Evropi. Že več let imajo v nekaterih državah državna prvenstva v streljanju s samostreli in s prednjačami. Ker je sodobno lovsko orožje trpežno in ker je divjadi vse manj, se lovsko orožje vse manj izrablja. V specializiranih trgovinah z orožjem na zahodu je padel promet celo za 50 %. Ta izpad poskušajo nadomestiti z drugimi izdelki, v veliki meri s prednjačami in orodjem, ki spada zraven. To gre trgovini kar dobro od rok.

Kako pa je pri nas? Polnjenje šibrenih nabojev najbrž ne bo težavno, za streljanje s prednjačami pa bo treba še nekaj časa počakati.

Silirane jabolčne tropine – odlično krmilo za divjad

Vsi parkljarji severne poloble so prilagojeni spremenjenim razmeram v letnih časih, ker sicer ne bi preživel. Temeljito izkoriščanje hrane v vegetacijskem času, kopičenje tolšče (energije) in njena racionalna poraba v kritičnih zimskih mesecih je njihova osnovna in skupna značilnost. Poleg tega se nekatere vrste parkljaste divjadi pred nastopom zimskih razmer združijo v trope in začasno odselijo na območja z ugodnejšimi razmerami.

V današnjem času imajo možnosti za tako sezonsko preseljevanje le še redke vrste, na primer severni jelen, pri naši jelenjadi pa so selitvene poti presekane zaradi različnih vzrokov. Kljub temu jelenjad, pa tudi srnjad kažeta nagnjenost k takim sezonskim selitvam, s katerimi se izogneta globokemu snegu in mrazu.

Dopolnilno krmljenje divjadi se je postopoma uveljavilo šele v novejši zgodovini. Nedvomno je krmljenje pospešila želja po večjem številu divjadi in s tem tudi po doseganju večjega odstrela. Taka usmeritev izvira iz nemško govorečih držav in iz držav, ki so bile pod vplivom njihove lovske stroke in kulture. V skandinavskih državah je krmljenje prežvekovalske divjadi manj poznano, čeprav je tam zima daljša in bolj ostra.

Divjad oziroma njeno število, ki je v mejah naravnih danosti (polja), izključuje vsako zimsko krmljenje. Pri tem ni pomembno, ali gre za ohranjeno ali neohranjeno okolje. V slabših razmerah je torej možno nižje število divjadi in narobe.

Med značilnostmi sedanjega časa je tudi to, da se zaradi številnih vplivov naravno okolje, s tem pa tudi razmere za divjad, nenehno poslabšujejo. Čeprav z dopolnilnim krmljenjem divjadi posegamo v naravne procese, pa v bistvu nimamo druge možnosti oziroma tudi taka usmeritev interesno ni v nasprotju z načelom o številu divjadi, ki je usklajeno z zmogljivostjo okolja. Prežvekovalska divjad zvečine potrebuje raznovrstno hrano – trave, zelišča, listje, razne plodove in semena –

Nekaj pomembnejših vrst krme za jelenjad

	Suha snov/kg	Prebavljive beljakovine	Energijska vrednost
Močna krmila:			
želod	0,60	30	500
koruza	0,87	76	810
divji kostanj	0,55	27	436
Sočna krmila:			
korenje	0,13	7	79
sladkorna pesa	0,17	7	101
krmna pesa	0,11	8	60
gomolji topinamburja	0,22	10	158
pivske tropine	0,23	38	138
jabolčne tropine	0,20	4	107
Prostorninska krmila:			
seno (kakovostna prva košnja)	0,85	56	330
seno (prvi odkos – slab)	0,85	29	205
detelja (začetek cvetenja)	0,85	75	366
lucerna (mlada)	0,85	124	333

Vir: E. Ueckermann: »Die Fütterung des Schalenwildes«.

ob tem pa tudi trdo in tršo hrano, ki jo sestavljajo drevesni in grmovni poganjki ter lubje. Zato moramo prehranskim potrebam slediti tudi z ustrezno sestavo dopolnilnega zimskega krmljenja, ki mora zagotavljati zadosten delež suhe, ustrezen delež sočne in so-

razmerno skromen delež močne krme. V naših razmerah je dopolnilno krmljenje namenjeno predvsem jelenjadi, ponekod pa tudi srnjadi. S tem nadomestimo del hrane, ki bi si jo sicer divjad morala poiskati v naravi, hkrati pa to tudi prispeva k razbremenitvi vegetaci-

Priprava jabolčnih tropin za siliranje. Hruškove ali grozdne tropine so za divjad povsem brez vrednosti.

Foto B. Krže

je. Krmljenje je v tem smislu tudi preventivni ukrep.

Seno je klasična in najpogostejše uporabljena zimska hrana za jelenjad, ki tudi sicer sodi med značilne travojede. Edina pomanjkljivost sena je, da ne vsebuje dovolj vode, ki jo mora jelenjad dobiti iz drugih virov. Pozimi vode v naravi običajno ni na razpolago, jelenjad pa snega ne liže, pač pa vodo dobiva z objedanjem, pogosto tudi iz iglic, ki vsebujejo 40–60 prostorninskih odstotkov vode. Ker se s tem povečuje nevarnost gozdnih škod, je priporočljivo in nujno, da jelenjadi pokladamo tudi sočno hrano, v katero sodijo predvsem travne in gozdne silaže, sladkorna pesa, sadje ali silaža iz sadnih tropin. Slednja sodi med najprimernejše, zato ji namenjamo nekaj besed. Med sadnimi tropinami so uporabne le jabolčne, hruškove ali grozdne so prehransko povsem brez vrednosti. Sicer so tudi jabolčne tropine energijsko revna hrana, saj jih jelenjad zaradi prehitrega prehoda skozi prebavila ne more dovolj izkoristiti, vendar pa so bogate z vodo, kar je zelo pomembno. Poleg tega je jabolčne tropine možno silirati enostavno in na različne načine.

Važno je, da so tropine silirane čim prej, najkasneje pa v 24 urah po mletju oziroma stiskanju. Proces oksidacije namreč močno zmanjšajo njihovo prehransko vrednost.

Silirati jih je mogoče brez dodatkov, in to v plastične vreče, sode, pod folijo ali v posebne koritaste ali pokončne silose. Dostop zraka in svetlobe moramo preprečiti, saj tako neposredno povečujemo trajnost in kakovost tropin vse do začetka vegetacije. Divjad tropine zelo rada jemlje, vendar jih je potrebno pokladati količinsko omejeno, ne samopostrežno, ker so sicer izgube tropin prevelike. Kot izvrsten dodatek lahko med tropine mešamo tudi kostanj ali želod. Če tropine siliramo v vreče, so priporočljive tiste iz črne plastike, ali pa moramo imeti na razpolago temno skladišče. Sicer so take vreče manj primerne, ker jih pregrizejo miši, s tem pa tropine pridejo v stik z zrakom. Če se kljub temu odločimo za siliranje v vreče, moramo te dobro napolniti, skladiščiti pa z dnom navzgor, da se s tem učinek ostanka zraka zmanjša.

Z jabolčnimi tropinami imajo v nekaterih loviščih izjemno dobre izkušnje, ne nazadnje tudi zato, ker so razmeroma poceni in na razpolago v vseh obratih, kjer predelujejo sadje. Zato je prav, da izkoristimo letošnjo razmeroma dobro letino jabolk tudi za te namene.

Blaž Krže

Drevesa in grmičevje v loviščih

Slive (*Prunus* sp.)

Menijo, da je na svetu okrog 200 vrst rodu *Prunus*. Največ vrst raste v jugozahodni Kitajski, druge pa v zmernem pasu severne zemeljske poloble in nekatere tudi po gorskih masivih Južne Amerike. To je zelo raznolik rod iz družine rožnic (*Rosaceae*), ki ga nekateri botaniki delijo še na pet samostojnih rodov.

V naših loviščih so za divjad najpomembnejše vrste *Prunus fruticosa*, črni trn – *P. spinosa*, *P. cerasifera* in *P. tenella* (ali *Amygdalus nana*).

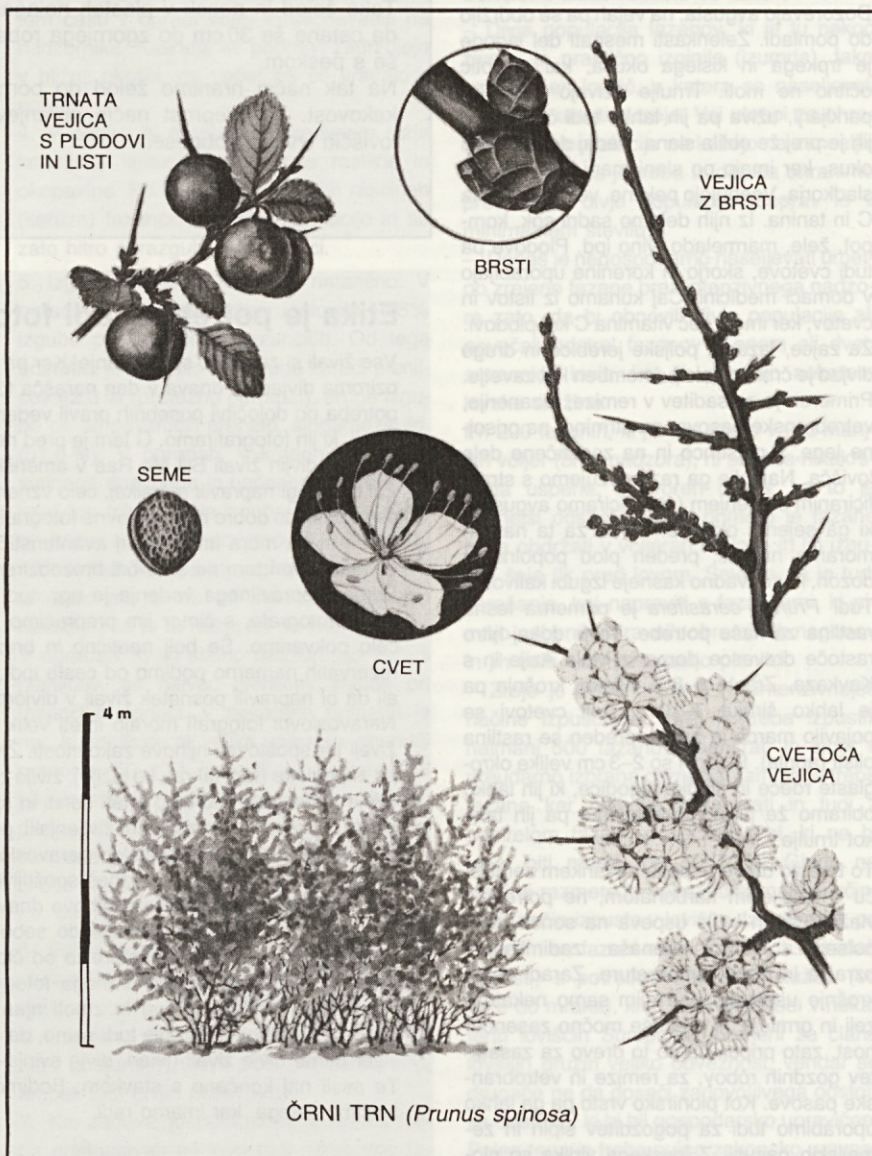
To grmovje oziroma drevje zahteva večinoma globlja tla z dovolj kalcijevega karbonata in po možnosti dobro osončena (obsijana) mesta. Na takšnih mestih najprej cveti in se šele nato olisti. Slive so odporne za nizke temperature in onesnaženost zraka z dimom, zelo dobro pa prenašajo tudi obgrizovanje divjadi.

Te lesnate rastline so primerne kot pionirske vrste za ozelenitev sipin ali osončenih leg. Lahko jih sadimo v remize, z njimi utrjujemo nagibe zemljišča, primerne pa so tudi za zelene pasove ob prometnicah.

Večina tega drevja in grmičevja je primerna predvsem za ptice, saj so slive dobro skrivališče (to velja tudi za poljskega zajca), predvsem pa so važne zaradi hrane. Hranivo sta mesnati del in seme, plodove (liste, vejice in skorjo) pa uživa tudi dlakasta divjad.

Od divje rastočih vrst je za divjad najpomembnejša divja višnja (*Prunus fruticosa*), ki je srednje hitro rastoči grm, visok od 1 do 3 m. Glede tal in rastišča je nezahtevna in dobro prenaša tudi sušo. Ima plitve korenine in najbolje uspeva do 400 m nadmorske višine. Raste na soncu in v polsenci, dobro pa prenaša tudi senco, tako da jo lahko sadimo v vetrobranske pasove, remize in na robove gozdičev.

Cvete aprila in maja, cvetovi so beli. Julija dozorevajo 1 cm veliki plodovi. Razmnožuje se s semeni, ki jih moramo po obiranju stratificirati. Novembra ali februarja jo lahko razmnožujemo tudi s koreninskimi potaknjenci. Divjadi daje ne le zavetje, ampak

tudi hrano, zato je ta grm primeren predvsem za saditev v fazanerije ali v remize, vetrobranske pasove in podobno. Rastlina je doma v srednji in vzhodni Evropi, tako da je povsem primerna za naše podnebne razmere.

Tudi **črni trn**, *Prunus spinosa*, je za lovišča primerna plodonosna rastlina in ga lovci dobro poznamo. Uspeva do nadmorske višine 800 m. Doma je v Evropi, raste pa tudi v severni Afriki in Mali Aziji. Posebno opazen je ta grm spomladi, ko zacveti z majhnimi belimi cvetovi. Cveti že marca in aprila, veliko prej, preden se olisti (maj, junij).

Črni trn je do 4 m visok in 3 m širok grm. Raste srednje hitro in ima globoke korenine. Največkrat ga uporabljamo za pionirsko vrsto. Prenaša sušo, glede rastišča in tal je nezahteven, saj raste tudi v razpokah v skalovju. Številni trni varujejo grm pred objedanjem divjadi, čeprav divjad kljub temu zelo rada objeda liste. (Poznamo tudi nekaj hortikulturnih oblik z manj trni, večjimi listi in drugačnimi cvetovi, ki jih prav tako lahko zasajamo v lovišču.)

Za divjad so bolj pomembne črno-modre okroglaste jagode, ki jih imenujemo **trnulje**. Dozorjajo avgusta, na vejah pa se obdržijo do pomladi. Zelenkasti mesnati del jagode je trpkega in kislega okusa, kar pa ptic očitno ne moti. Trnulje uživajo tudi divji parkljarji, uživa pa jih lahko tudi človek, če jih je prej že občila slana. Tedaj dobijo blažji okus, ker imajo po slani manj kislin in več sladkorja. Vsebujejo pektine, veliko vitamina C in tanina. Iz njih delamo sadni sok, kompot, žele, marmelado, vino ipd. Plodove pa tudi cvetove, skorjo in korenine uporabljajo v domači medicini. Čaj kuhamo iz listov in cvetov, ker imajo več vitamina C kot plodovi. Za zajce, fazane, poljske jerebice in drugo divjad je črni trn zelo pomemben kot zavetje. Primeren je za saditev v remize, fazanerije, vetrobranske pasove, na strmine, na prisojne lege, v polseno in na zasenčene dele lovišča. Najbolje ga razmnožujemo s stratificiranim semenjem (stratificiramo avgusta), ki ga sejemo oktobra. Seme za ta namen moramo nabrati, preden plod popolnoma dozori, ker navadno kasneje izgubi kalivost. Tudi *Prunus cerasifera* je primerna lesna rastlina za naše potrebe. To je dokaj hitro rastoče drevesce doma iz Male Azije in s Kavkaza. Zraste 6–8 m visoko, krošnja pa je lahko široka 7–10 m. Beli cvetovi se pojavijo marca in aprila, preden se rastlina olisti (aprila). Plodovi so 2–3 cm velike okroglaste rdeče in sladke jagodice, ki jih lahko obiramo že julija, uporabljamo pa jih tako kot trnulje.

To trnasto drevo uspeva na lahkem zemljišču s kalcijevim karbonatom, ne potrebuje vlažnih tal in bolje uspeva na soncu ter v polseni. Dobro prenaša zadimljenost ozračja in nizke temperature. Zaradi goste krošnje uspevajo pod njim samo nekatere zeli in grmičje, ki prenese močno zasenčenost, zato priporočamo to drevo za zasaditev gozdnih robov, za remize in vetrobranske pasove. Kot pionirsko vrsto pa ga lahko uporabimo tudi za pogozditev sipin in zemeljskih nasutij. Z lovskega vidika so plo-

dovi tega drevesa najbolj pomembni kot hrana za fazane, po odpadanju pa za poljske jerebice in divje prašiče.

Prunus tenella ali *Amygdalis nana* lahko gojimo v lovišču tudi za potrebe divjadi. Naravno uspeva od Evrope do vzhodne Sibirije. To je srednje hitro rastoči grm, visok 1–1,5 m. Nima posebnih zahtev glede rastišča, je odporen in lahko raste tudi na suhih zemljiščih.

Cvete aprila in maja z rdečkastimi cvetovi,

olisti pa se maja. Plodovi so veliki 2 cm, in sicer jajčaste in ploščate, rjavkasto rumene jagodice, ki dozorevajo v nekoliko blažjih podnebnih razmerah. Ta grm najbolj razmnožujemo s koreninskimi potaknjenci, pa tudi s potaknjenci in semenjem. Primeren je za prehrano divjadi, zaradi svojih skromnih zahtev glede rastišča pa daje divjadi tudi dobro zavetje, predvsem tam, kjer druge grmovne vrste ne rastejo.

Z. T.

Kako ohraniti kakovost želoda do spomladi

Želod je pozimi izredno kakovostna hrana za divje prašiče pa tudi za druge parkljarje. Lovcem pa dela sive lase shranjevanje, saj se pri nepravilno shranjenem želodu kakovost slabša. Nekateri strokovnjaki na Poljskem priporočajo naslednji način.

Na suhem mestu, kjer so tla prepustna (peščena), izkopljemo jamo (najbolje je, če jo izkopljemo na majhni naravni vzpetinici); velikost je odvisna od količine zbranega želoda, globoka naj ne bo več kot 1,5 m, široka pa toliko kot globoka. V jamo vsujemo toliko želoda, da dobimo na dnu plast, debelo 3 cm. Nanjo nasujemo droben pesek ali mivko, ki bo prekrila ves želod. Nato vse skupaj polijemo z vodo, da pesek oziroma mivka zapolni vse prazne prostorčke med želodom.

Tako želod in pesek v plasteh nalagamo v jamo – zasipnico – tako visoko, da ostane še 30 cm do zgornjega roba. Ta prostor napolnimo do roba samo še s peskom.

Na tak način hranimo želod do pomladi brez zraka in ohranimo njegovo kakovost. Ta preprost način shranjevanja se je na Poljskem v nekaterih loviščih izvrstno obnesel.

Po Myslivosti 9/86 – Z. T.

Etika je potrebna tudi foto-lovcem

Vse živali si zaslužijo spoštovanje! Ker pa z naraščanjem števila nekaterih vrst živali oziroma divjadi iz dneva v dan narašča tudi število foto-lovcev, je vedno bolj nujna potreba po določitvi posebnih pravil vedenja do živali, potreba po etiki v odnosu do živali, ki jih fotografiramo. O tem je pred nedavnim zapisal nekaj misli znani ameriški fotograf divjih živali Bill Mc Rae v ameriški reviji The Audobon World.

Žal bi mnogi napravili marsikaj, celo vznemirjali živali, motili pri delu druge ljudi ipd., da bi prišli do dobre naravoslovne fotografije. Res je, da mora biti človek ambiciozen, drzen in da mora imeti nekaj avanturističnega duha, da napravi dobro fotografijo, vendar pa pri tem ne sme biti brezobziren in neodgovoren!

Primer nepravilnega vedenja je npr. tudi netovariško gibanje in »skakanje« pred druge fotografe, s čimer jim preprečimo, da bi naredili dobro fotografijo ali jim jo celo pokvarimo. Še bolj neetično in brezsrčno je, če živali v narodnih parkih in rezervatih namerno podimo od ceste ipd., da jih ne bi mogli fotografirati tudi drugi, ali da bi napravili posnetek živali v divjem diru ipd.

Naravoslovni fotografi morajo imeti velik posluš in občutek odgovornosti do divjih živali ter spoštovati njihove zakonitosti. Živali niso na svetu za našo zabavo. Vedno so zaposlene (tudi takrat, ko ležijo), živijo zato, da preživijo in zagotovijo nadaljevanje svoje vrste, zato moramo znati ceniti in spoštovati njihov čas, obredja, značilna za vrsto, življenjske potrebe in življenjski prostor, v katerem živijo. Presenetljivo je spoznanje nekaterih vrhunskih naravoslovnih fotografov, ki pravijo, da se mnoge niti ne zmenijo zate, če se znaš spoštljivo vesti do divjih živali, in se ne bojijo, če jih fotografirajo in spremljajo njihove dnevne in nočne aktivnosti.

Vse živali zaslužijo spoštovanje do sebe in do svojega okolja, zato tudi ni treba posebej poudarjati, da nekatere to od človeka brezpogojno zahtevajo. Zato lahko vodeča medvedka preveč drznega fotografa ali pohlepnega gobarja, ki pretakne najskritejše kotičke narave in zmoti njen materinski nagon, tudi ubije. Iz mnogih poučnih primerov iz narave tudi vemo, da so v določenem času nevarne tudi druge, sicer mirne divje živali (jelen, divja svinja-vodnica, srnjak itd.).

Te misli naj končano s stavkom: Bodimo spoštljivi do narave in previdni, da ne uničimo tistega, kar imamo radi.

N. C.-S. C.

Odstotek odstrela pri izpuščenih fazanih

Češkoslovaške izkušnje

Gospodarstvo Šumperk v ČSSR je bilo z lovskega vidika zelo poznano po prostranih gozdnih kompleksih in po parkljasti divjadi. Še pred 15 leti so tu odstrelili več kot 7000 fazanov. Fazan je živel v vseh loviščih do nadmorske višine 600 m. Sčasoma pa se je naravna – divja – populacija teh poljskih kur zmanjševala, zato so začeli izpuščati umetno zrejene fazane. Glede načina izpuščanja fazanih kebkov v lovišča in odstotka odstrela pri izpuščenih fazanih so prišli do zanimivih ugotovitev.

1. Pri neposrednem izpuščanju v lovišče so zabeležili 8,5 % odstrel.
2. Pri uporabi majhnih prilagojevalnih voljer (izpustov), v katerih so se živali prilagajale dva tedna, se je odstotek odstrela povečal na 21,1 %.
3. Pri uporabi večjih izpustov, brez nadzora, je bil odstrel 22,7%.
4. Pri uporabi večjih izpustov (ograd) z dnevnim in nočnim nadzorom pa je bil odstrel 51,3%.

Strokovnjaki menijo, da je samo odstrel, ki se bliža 50 %, ekonomski, vendar pa je povezan z nenehnim dnevnim in nočnim nadzorom mladih fazančkov. Če ni takšne intenzivne skrbi in varstva, pravzaprav ni nobene razlike v odstotku odstrela, kar zadeva manjše in večje izpuste! Z večletnimi izkušnjami pa so tam prišli tudi do drugih dragocenih izkušenj.

1. Najuspešnejši način vnašanja fazanov v lovišča je izpuščanje 8-tedenskih fazančkov, in sicer tako, da jih najprej namestijo v velik prilagojevalni izpust (ogrado). Najbolje je ograditi tiste dele lovišča, v katerih še živijo ostanki divje, torej naravne populacije. To je dokaz, da so v takšnem območju za fazane še primerne življenjske razmere. Slaba stran pri tem pa so veliki stroški za zgraditev voljere, ki naj obsega najmanj 1 ha. Ograda naj bo iz stebrov, na katere napnemo žično pletivo 2 m visoko. Ograjeno zemljišče mora biti ves čas osončeno, na njem pa morajo biti pasovi grmovja in zelišč, del visokostebelnega drevja, travniki ali njive, koprive ali druge višje zelnate rastline, ki jih pokosimo v več nadstropij. Seveda mora biti v tem prostoru tudi sveža voda (potok, studenec ipd.), v njem pa moramo urediti »mrežo« krmišč in napajalnikov, skladišče za hrano in hišico za nenehen nadzor (bivak).

Vendar imajo tudi takšne trajne voljere svojo slabo stran, in sicer hkraten obrod poljskih

kultur v njej, naravni plenilci (pernati in dlakasti), ki se zbirajo ob njej, in paraziti; zlasti nevarna je singamoza.

2. Optimalno število fazančkov za izpust v takšno voljere je 500 do 600, saj samo v tem primeru kasneje dosežemo največji odstotek pri odstrelu. Če je kebkov (več kot 700 ptic) v voljeri več, pride kasneje do postopne, a prevelike disperzije (razširitve po širšem okolju), čeprav jih intenzivno hranimo. O tem pričajo primeri, ko so v takšne voljere izpustili 2800 fazančkov, odstrel pa je bil 22,6 oziroma 24,1%.

3. Pri izpustu v ograjen prostor so fazančkom pristigli letalna peresa na eni peruti, tako da so zmogli šele čez nekaj tednov preleteti ograjo. Seveda pa morajo biti v tem času v ogradi varni in se navaditi na nadzornika. Kasneje se podnevi zadržujejo v bližnji okolici, na večer pa se vračajo v ogrado.

4. V okolici bi morale biti predvsem nižje kmetijske kulture, žita, krmne rastline in okopavine. Pri večjih in močnejših rastlinah (koruza) fazančki izgubijo orientacijo in se zato hitro porazgubijo po okolici.

5. Izgube so spremljali zelo natančno. V ogradi je nadzorna služba ugotovila 14,8% izgube pri izpuščenih fazančkih. Od tega odstotka je odpadlo na izgube zaradi plenilcev 42,3 % (pretežno pernatih), druge izgube pa so povzročili prehlad, singamoza itd. (57,6 %). V ogradah, v katerih niso imeli stalnega dnevnega in nočnega nadzora, so imeli kar trikrat večje izgube (okoli 44,4 %), pri čemer so plenilci povzročili 57,8 % izgub, 42,1 % kebkov pa je poginilo.

Izkazalo se je, da se plenilci na ogrado navadijo, če je ta nekaj let na istem mestu. V ogradah, ki jih stalno nadzorujejo zaradi plenilcev, se največ plenilcev znajde pri fazančkih ponoči. V nekaterih primerih je npr. kuna, lisica ali velika uharica v eni noči pomorila 50–120 fazančkov. Zanimivo bi bilo preskusiti zaščitno delovanje svetlobnih plašil (utripal), kakršna uporabljajo ponekod za plašenje divjadi pred košnjo. Ta plašila bi bilo priporočljivo vključiti v izpust za fazane, da bi se navadili nanje.

6. Poleg tega so opazili, da se ob ogradah zbirajo tudi divji prašiči, kar so pokazali tudi rezultati lovov. Zlasti majhni fazanji kebkci, ki v začetku prenočujejo še na tleh, lahko hitro postanejo njihov plen (ne samo lisic, ampak tudi divjih prašičev!).

7. Kar zadeva gospodarnost, je seveda treba odstreljevati pri lovu tudi izpuščene fa-

zanke. Pokazalo se je namreč, da fazanke iz umetne zreje zaradi veliko pernatih plenilcev, posebno kraguljev, ki se približajo ogradi, nimajo velikih možnosti za preživetje. Po končani nadzorni službi in po lovu, če ostane v okolici več fazanov, jih do pomladi nikoli ne preživi več kot 10 %. Tako je zato, ker je divja populacija fazanov v ČSSR popolnoma izginila (leta 1986 so v vsem območju našli samo 22 »divjih« fazanov, to je približno 2 % od odstrela izpred 15 let).

8. Fazanke, ki preživijo do naslednje pomladi, ne gnezdijo. Čeprav bi lahko gnezdile naslednje leto, pa umetno naseljeni fazani v resnici nimajo nikakršne priložnosti preživeti dve leti, zato je bolj gospodarno, da jih odstrelimo.

V razpravi o umetni zreji fazanov v naravnih razmerah, kakršne so danes na posestvu Šumperk, lahko rečemo še tole:

– Divja populacija fazanov, ki je tu nekoč živel, je praktično izginila (izumrla), tako kot iz vseh lovišč, v katera so naseljevali fazane iz umetne zreje. Vsi ukrepi za ohranitev divje populacije ne kažejo na zanesljiv uspeh. Zato se je treba truditi, da ohranimo preostanke divje populacije (čeprav le v minimalnem številu).

– Danes je negospodarno naseljevati umetno zrejene fazane brez intenzivnega nadzora zato, da bi obnovili divjo populacijo ali povečali odstrel fazanov v enem ali dveh sezonskih lovih, kot jih prirejajo nekatere lovske družine.

Pri 200 fazanih, ki jih izpustimo v več manjših voljer (brez nadzora), ni seveda nikakršnega uspeha; zgovoren dokaz za to je kasnejši odstrel. V tem primeru je fazane bolje obdržati v voljerah do lova in jih izpustiti šele tik pred lovom. Seveda pa je tudi vprašanje, kaj napraviti s fazankami, ki nimajo nobenih naravnih obrambnih nagonov in jih zelo hitro pospravijo plenilci.

– Zrejo je treba usmeriti na intenzivnejše načine izpuščanja; torej je treba izpustiti najmanj 500 fazanov naenkrat, in sicer v preudarno izbrana območja, tam pa je treba fazane kar najbolje zavarovati in tudi z odstrelom fazank doseči odstrel, ki ne bi smel biti manjši od 50–70 %. Glede na lokalne razmere je treba izbrati najbolj učinkovit način izpusta v lovišče. Izpuščanje, pri katerem so fazani najprej v velikih ogradah (izpusti) s potrebno nadzorno službo (od zore do mraka), ki jo opravljajo tudi v nekaterih loviščih Šumperka, pomeni za člane lovske družine veliko obveznost, vendar se drugače ne da doseči zadovoljivega odstotka odstrela, ki bi bil gospodarsko upravičen. Poleg tega je treba nujno zakonsko uravna-

Predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano SRS v Ljubljani izdaja na vlogo Lovske zveze Slovenije s številom 11/54 z dne 10. 8. 1988 in na podlagi mnenja Skupnosti OZD za lovstvo in ribištvo Slovenije z dne 16. 8. 1988 za **izjemni odstrel risov**, na podlagi četrtega odstavka 12. člena zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25/76 in 29/86), naslednjo

ODLOČBO

1. Dovoljujemo odstrel osmih risov znotraj območja, ki ga obkrožajo: na jugu meja med SR Hrvaško in SR Slovenijo od vasi Dol ob reki Kolpi do vstopa ceste Reka-Illirska Bistrica; od tu pa po tej cesti prek Ilirske Bistrice do Pivke; od tu železniška proga do Borovnice; od tu cesta do vasi Podpeč, Tomišelj, Iška vas, Ig, Pijava Gorica, Rašica, Ponikve, Videm, Zdenska vas in vas Krka; od tu reka Krka do vasi Žužemberk; od tu dalje po reki Krki do Soteske, nato po cesti Podturn-Ručetna vas-Lokve-Črnomelj-Kanižarica-Dragatuš, do reke Kolpe.

Razen lovišč, ki jih deli reka Krka, se v to območje uvrščajo vsa lovišča, ki jih rajonizacija iz prejšnjega odstavka seka.

V tako rajoniziranem območju je **odstrel risov dovoljen od 15. septembra 1988 do 28. februarja 1989**. Odstrel vodečih samic ni dovoljen.

2. Od 1. septembra 1988 do 28. februarja 1989 v ostalih loviščih v SR Sloveniji odstrel risov ni omejen, vendar s pogojem, da so zavarovane vodeče samice.

3. Vsak uplenitelj risa mora **takoj po odstrelu o tem obvestiti Lovsko zvezo Slovenije**, ki bo koordinirala odstrel tako, da bodo izpolnjeni pogoji iz te odločbe. Uplenitelji morajo omogočiti pregled uplenjenega risa za potrebe odseka za lovstvo pri Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije v Ljubljani oziroma za potrebe Inštituta za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljani.

Obrazložitev:

Letos je minilo šestnajsto leto od naselitve risov na Kočevskem. Strokovnjaki ugotavljajo, da je ta naselitev najuspešnejša od vseh ponovnih naselitev risov v Evropi. S tem prevzemamo vsi, še posebej pa lovske organizacije v SR Sloveniji in v SR Hrvaški, zelo veliko odgovornost za varstvo in gojitev te vrste zveri.

Iz zbranih podatkov o številčnosti in prostorskem širjenju risov ugotavljamo nadaljnjo krepitev populacije risov. Sedanje razširjenost risov ocenjujemo na več kot 300 000 hektarih površine lovišč. Samoupravni sporazum o enotnih gojitvenih smernicah in rajonizaciji divjadi v SR Sloveniji za obdobje 1986-1990 določa, da je rajoniziran prostor za gojitev risov znotraj območja, ki je določeno v prvi točki te odločbe. Širjenje risa zunaj tega območja pa naj bi omejevali tudi s sprostitvijo odstrela, vendar le v določeni lovni dobi.

Kolkovina po tar. št. 3 zakona o upravnih taksah (Uradni list SRS, št. 23/77, 1/79, 23/82 in 18/85) je plačana).

Postopek vodil
Janez Černač

Predsednik komiteja
Milan Knežević, l. r.

vati oziroma spremeniti režim odstrela nekatere vrste zveri in ujed v loviščih, v katerih so fazanerije. Vse to je v bistvu osnovni problem pri tem, kako doseči večji odstotek pri odstrelu umetno zrejenih fazanov, ki smo jih izpustili v lovišče.

Po članku Vladimira Diviša in Ctibora Babička (Myslivost 7/87) pripravil – Z. Timarac

Koristni nasveti za lovce

Brunirajte sami!

V trdih lovskih razmerah sčasoma bruniranost našega orožja pretrpi opazne poškodbe. Dokler gre za manjše gole dele, te lahko razmeroma enostavno brunirate sami z brunirnim sredstvom, ki ga prodajajo v specializiranih trgovinah. Kako se to napravi, svetuje O. Krüger v reviji »Die Pirsch« (8/88).

Po njegovih izkušnjah je za to najprimernejša Perma-Blue-Paste firme Birchwood Casey. Preparat se prodaja v tubi z vsebino 56,7 g in stane (v ZRN) okrog 10 DM. Pasta se dobi tudi kot komplet (set), skupaj s sredstvom za razmastitev, odstranje-

valcem rje, čistilno in silikonsko krpo ter specialnimi ščetkami. Ta kompletni brunirni pribor se v trgovini prodaja za 30-35 DM. Brunirajte vedno v tistem prostoru, vendar ne pri neposredno padajočih sončnih žarkih. Brez-pogojno je treba mesta, ki se bodo brunirala, najprej temeljito razmastiti. Za razmastitev vzamemo aceton ali specialno sredstvo za razmastitev orožja, pogosto tudi nitrorazredčilo, ki pa ne izginja (izhlapi) čisto brez ostankov, zato ni tako idealno.

Če je na orožju rja, jo je treba prej odstraniti s tekočim odstranjevalcem rje. Zatem se obdelovalni del izpere z vročo vodo in zdrgne do suhega.

Z zelo finim smrkovim papirjem se nato osnovna površina zbrusi, zbrši do suhega, očisti in še enkrat – kot je že opisano – razmasti. Pri tem moramo paziti, da na kovino ne pridejo prstni odtisi. Brunirno pasto lahko nato lepo razmažemo po železu s paličico, ovito z vato. Pasto nanašamo varčno, vendar ne prepočasi. Čas reagiranja je med 30 in 60 sekundami, odvisno od materiala in temperature. Odvečno pasto skrbno obrišemo s čisto krpo. Da dosežemo lepo, temno barvo, je potrebno postopek nanašanja paste ponoviti dva- do trikrat.

Nazadnje brunirana mesta spoliramo s fino jekleno volno in na-

tremo z dobrim oljem za orožje. Brunirni materiali vsebujejo nevarne sestavine. Izogibati se moramo daljšemu stiku s kožo. To velja tudi in še posebno za oči. Kompletno bruniranje prepustite puškarku. Vseeno pa nam manjša bruniranja na lastnem orožju delajo posebno veselje.

Prriedil: Jože Perko

Pripomba uredništva:

Pri nas navedene brunirne paste (pa tudi podobnih) ni moč dobiti. Dobijo pa se v zamejstvu (npr. v Borovljah). Pričujoče navodilo velja seveda za pasto Perma-Blue. Za uporabo vsake druge pa je potrebno prebrati in upoštevati navodilo proizvajalca.

SRČNI KRIŽ

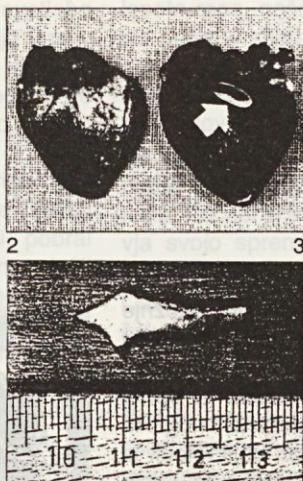
Večina lovcev se, ko sliši ali prebere pojem iz naslova, spomni na čase, ko so opravljali lovski izpit, saj ga skoraj ni med nami, ki se ne bi spomnil srednjeveških verovanj v domnevno čarobno moč te usodne posebnosti kozorogovega srca. Verovanje v nadnaravne sposobnosti srčnega križca je skoraj povzročilo, da bi kozoroga iztrebili, saj so se srčni križci nekoč plačevali z zlatom. Zelo malo lovcev pa ve, da srčnega križca ne najdemo samo v kozorogovem srcu, ampak imajo to okostenelo tvorbo v zgornjem delu srca tudi starejši jeleni!

Če torej lovec upleni starejšega jelena (in seveda, če ima možnost, da upleni kozoroga), naj nikar ne pozabi na to zanimivo trofejo, ki je razmeroma redka, predvsem pa nenavadna. Lovčevi domiselnosti je prepuščeno, ali bo srčni križec, vdolan v (žlahtno) kovino, krasil vrat ali oprsje njegove (potpečljive) izvoljenke, njegov klobuk, kravato, steno lovske sobe ali vitrino z dragocennostmi.

Da bi si lovci lahko sami preparirali srčni križec, jim v nadaljevanju dajemo nekaj uporabnih napotkov.

Pri nekaterih prežvekovalcih, npr. starejših kozorogih in jelenih, pa tudi pri drugih večjih predstavnikih te vrste, je v hrustančastem tkivu srčnega skeleta (»ogrodja«) na začetku aorte ob levem srčnem prekatu del hrustančastega tkiva okostenel. Lega in oblika te tvorbe se lahko pri različnih živalih nekoliko razlikujeta. Tvorba ima največkrat obliko podobno križu, zato so jo poimenovali »srčni križec«.

Če želimo križec preparirati, srce odrežemo daleč nad aortnim lokom in ga vzamemo iz telesa živali. Srčni križec izrežemo iz srca, ko je še sveže. (Kozorogo-

vo srce, prikazano na *sliki 1*, je zaradi učinkovitejšega prikaza poparjeno z vročo vodo, da je križec vidnejši.)

Srce položimo predse tako, da je velika telesna arterija (aorta) obrnjena od leve proti desni (glej *sliko 2*) in si dobro ogledamo »uho« levega preddvora. Če je »uho« vzdolžno izostreno, je dvignjeno v tako imenovani »pokrov« in poteka do levega srčnega prekata. V zgornji steni srca, ob dnu aorte, leži okosteneli del, o katerem govorimo. To »srčno kost« moramo pazljivo izluščiti. Pri tem pazimo, da je ne nalomimo ali celo zlomimo. Ko koščico izrežemo iz srca, jo lahko za hip potopimo v vročo vodo in izperemo. Nato odstranimo hrustančasto mreno. Pri tem moramo na cevastem koncu zelo paziti, sicer jo zlahka poškodujemo. Čim starejša je bila divjad, tem čvrstejša je ta del srčne kosti. Jeleni imajo posebno močan srčni skelet.

Kozorogov srčni križec, ki vsebuje masčobo, moramo nujno razmastiiti. To napravimo tako, da ga za približno deset dni potopimo v acetonsko kopel. Nato ga po želji lahko tudi rahlo obelimo,

in sicer tako, da ga potopimo v posodo s 30-odstotnim vodikovim peroksidom, ki smo ga z vodo razredčili na pet odstotkov. Po beljenju bi morala biti kost enakomerno slonokoščeno bela. Očiščen in posušen križec kaže *slika 3*. Čisti beli barvi se izogibajmo. Ko se križec posuši, ga lahko obdelamo, kot smo že omenili.

Po reviji »Jäger« 9/86 prevedel in priredil
Jože Perko

Pravilno ravnanje z uplenjeno divjadjo

Uplenjena pernata divjad se lahko zelo hitro pokvari, zlasti jeseni, ko je še toplo. Meso divjadi je od odstrela do uporabe precej dovzetno za nagle spremembe, ki nastanejo v mrtvem živalskem organizmu, saj se takoj po odstrelu začnejo v njem kemični procesi.

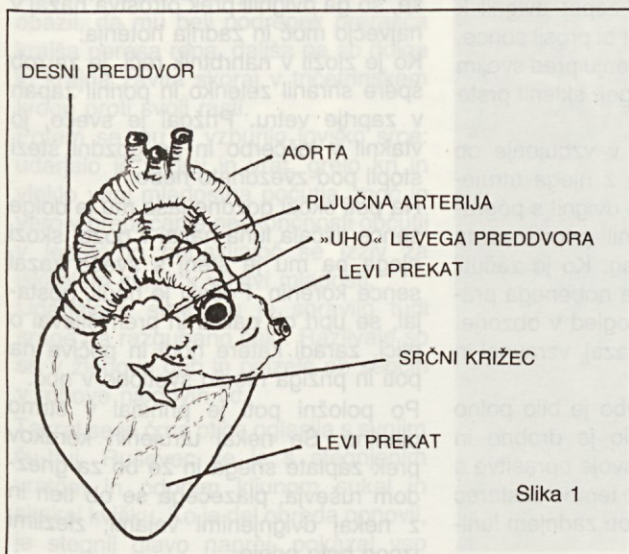
Kemični proces razgrajevanja in razpadanja živalskega organizma je lahko zelo hiter ali pa počasnejši, postopen; to je odvisno tudi od vrste živali in od zunanjih razmer. Nanj močno vplivajo predvsem temperatura zraka, zračnost prostora, v katerem poteka proces, to, ali je divjad odprta ali ne (hlajenje in zračenje) in to, ali smo iz telesa odstranili tiste organe, ki se najhitreje kvarijo (želodec, črevesje, strjena kri, srce, pljuča, vranica, trebušna slinavka in spolni organi).

Pernato divjad moramo čim hitreje pripraviti za uporabo, zato jo čim prej spravimo v hladilnik ali hladilno skrinjo, pred tem pa moramo seveda odstraniti vse organe, ki smo jih našli, torej moramo žival iztrebiti. Iztrebljamo jo na dva načina, odvisno od tega, kako velik je ptič. Pri večjih ptičih napravimo manjši poprečni rez na trebuhu blizu repa in skozi odprtino izvlečemo drobovje. Pri manjših ptičih pa uporabimo klin, ki si ga napravimo iz tanjše vejice (obliko prikazuje skica). Klin potisnemo skozi analno odprtino (kloako) približno do polovice trebušne votline, ga zasučemo, da se nanj navije črevesje, in nato previdno potegnemo ven čim več črevesja. To ponavljamo tako dolgo, dokler ne potegnemo iz trebušne votline vsega črevesja. Pri ptičih, ki jih iztrebljamo s kli-

nom, je takoj po iztrebljanju velika nevarnost, da v delček odtrganega črevesa, ki morda še visi iz kloake, muhe zaležejo jajčeca in tako meso hitro pokvarijo. Zato nekateri priporočajo, da takoj po iztrebljanju v odprtino in kljun za krajši čas potisnemo list kakšne rastline, ki s svojim vonjem muhe odganja, na primer orehov ali koprivin list ipd.

Dokler smo še na lovu, nosimo uplenjeno in iztrebljeno pernato divjad vedno na zankah ob boku ali pripeto na nahrbtniku, da se lahko čim bolj zrači in hladi. Pernate divjadi nikoli ne stlačimo v nahrbtnik ali spravimo v polivilasto vrečko, torbo ipd. Po končanem lovu, ko polagamo lovino, perjadi ne odlagamo na kup (drug na drugo) oziroma tako, da bi se mrtve živali dotikale, temveč mora biti med njimi dovolj prostora, da kroži zrak, ki plen hladi. Prav tako je treba, če je le mogoče, opraviti pozdrav lovini na senčnem mestu. Če prevažamo perjad z vozom ali traktorjem, zvezemo po dva ptiča za vrat (npr. fazana), ter jih tako v parih obešamo na nosilno gred. Le tako se mrtve živali ne dotikajo preveč med seboj in med njimi kroži svež zrak in tako se tudi najbolj ohladijo. Če jih prevažamo z osebnim avtomobilom, pa je najbolje, da jih spravimo na prtlačnik na strehi.

Z. T.

Slika 1

Starec in jutro

(Lovska zgodba)

Nikolaj Lapuh

Jug je sijal v svojo stran Dobrče, v pašne Seče. Pod njimi je smrečje še spalo, zgoraj, nad Sečami, pa je bukev že brstila listno popje, ki se je že hotelo odpirati v podobe lepih listov.

Severna stran gore, obraščena z macesni in zgoraj z ruševjem in medvedovimi hrušicami vmes, še ni tako pregnala debele snežne odeje, da bi v njenem podnožju že začel vzcvitati gozdni volčin. Zima je še hotela ostati za robovi sonca, puščala pa je le luno, da je svetila v snegóve, ki so ostajali od prvega do zadnjega majskega ščipa tistega leta. Zvezdno nebo je bilo polno drobnih iskric, ki so spominjale na daljno kresno noč.

Nedelja po veliki noči je zbudila srce starega lovca. Leščerbo in svečo je spravil v zakrpani nahrbtnik, pa žegnano meso in pirha, pa dišečega kruha in ped pekoče korenine. Ko je še vse drugo spravil vanj, se je poslovil od doma.

V okovanih čevljih je stopal proti vrhu planine. V oporo mu je bila visoka palica, s katero je izbiral bližnjice, dokler nista petelinka in nahrbtnik postala pretežka. Triurna hoja je že pognala medlo sonce za bohinjske goré. Sedel je ob lovsko stezo, spočival noge in srcé, vmes pa z očmi preletaval lepoto od jamniške cerkvice pa tja v vrhove in pobočja Jelovice. Zagledal se je v daljni Ratitovec, zasnežen in daljno mrzel. Sto in večkrat ga je že motril s tega prostora, pa je še danes tak, kot mu ga je pogled zarisal v spomin takrat, ko je prihajal z gore s prvimi krivci, s po štirimi z vsake strani. Takrat ni počival ob tem kamnu zato, ker bi ga nanj potisnilo utrujeno srce. Čezenj je stekla pot polovice stoletja časa, petdeset zim in pomladi, največ pa njegovih jeseni.

Zasadil je palico v tla, razklenil otrdela pest, se odkril in položil klobuk poleg sebe. Beli in gosti prijieti lasje starca so se začeli sušiti, ko jih je pobočni veter gibal in mršil. Segel je za klobukom in se pokril. Potem pa so mu navajene oči ušle tja v Triglav, desno v Rjavino in Špik, pa levo v Mali Triglav in hitro v Karavanke. Kot svojo dlan je poznal zasnežene vrhove, imena cer-

kvic na holmih in vasic v dolini. Skoznje so vodile bele ceste, se križale in znova spajale.

Težko se je dvignil, pobral in optal nahrbtnik, otrdela vzravnal nogi in hrbet in se napotil proti bajti. Hodil je počasi, postajal, zopet stopal in za hip sedal, saj se je iz doline že plazil mrak v pobočje gore, veter pa je gonil svetle oblake prek njenega vrha v smeri Košute.

Z mrakom je dvignil zapah stare bajte, vstopil, odložil puško hkrati z nahrbtnikom in segel za špero po žganje. Ko se je dotaknil drobne zelenke, mu je zastal dih. Misel mu je ušla skozi trhla bruna prek gorskega pašnika Stare plane v previs Dobrče v svojo severno stran. Pol desetletja je misel stekla in segla daleč. Macesni in previsi peči so zrasli v občutjih in podobah, dolge strme steze so vijugale navzdol skozi ruševje in rumene trave, se vračale nazaj v previse in peči, nazaj k zlatim macesnom in tropu gamsov, iz katerega je izbral pravega. Takrat je pustil med lego in špero ostanek hruševca. Obujeni spomin mu je sprostil roko. Vrat steklenice je spravil k ustom in potegnil. Požirek mu je vrnil voljo in moč.

Sédel je k pogradu, razvezal nahrbtnik, si pripravil večerjo, po njej pa sédel pred bajto. Zrl je za svetlobo tja k Triglavu, sklonil glavo k drobnemu cvetu pred nogami in jo zopet dvignil k ostankom svetlobe, kot bi prosil sonce, da ga vzdrami k prebujenju pred svojim vzhodom. Potem je légel, sklenil prste in zaspal.

Vera in lizajoči jelen v vzbujenje ob zgodnji uri sta zgnala z njega utrujenost. Že oblečen se je dvignil s pograda, obul čevlje, odrinil priprta vrata bajte in stopil čez prag. Ko je začutil trdna tla, prepričan, da nobenega praga ni več, je dvignil pogled v obzorje. Potem se je spognil nazaj, vzravnal in obrnil k vzhodu.

Zgodnje pomladno nebo je bilo polno zvezdnega cvetja. Bilo je drobno in gibljivo, kot bi hotelo svoje oprašitve s soncem. Ozadje je bilo temno in starec je lažje opazil Danico ob zadnjem luninem krajcu.

Obrisi znamenj triglave temine na zahodu, pred njimi pa neskončno nebo in pod njegovimi nogami zledenele rose, so ga dvignili prek otroštva nazaj v največjo moč in zadnja hoténja.

Ko je zložil v nahrbtnik reči, je za rob špere shranil zelenko in porinil zapah v zaprtje vetru. Prižgal je svečo, jo vtaknil v leščerbo in po gozdni stezi stopil pod zvezdno nebo.

Na poti skozi gozdne jase mu je dolge sence tiščala luna nazaj v gozd, skozi njega pa mu je stenj s sveče kazal sence korenin. Počasi je hodil, postajal, se uprl ob palico in premišljeval o ptici, zaradi katere hodi in počiva na poti in prižiga medlo svetlobo v noč.

Po položni poti je prihajal v strmo planino. Še nekaj utrujenih korakov prek záplate snega in že bo za gnezdom ruševja, plazečega se ob tleh in z nekaj dvignjenimi vejami, zlezlimi izpod bele odeje.

Tik pred plazom je postal in svetloba leščerbe je začela izvablјati sije lomov svetlobe snežnih kristalov v njegove oči. Ta mu je zopet vrnila moči, da je ob palici počasi prečkal snežno záplato in se ustavil pred ruševjem.

Zasadil je palico obenj, snel nahrbtnik in položil nanj petelinko. Še je postal, se razgledal po temni okolici, pobral puško, sédel na nahrbtnik in položil jekleno spremljevalko prek kolen. Potem se mu je zazdelo, da se mu zbirajo moči, da se je otresel nekaj desetletij, da je postal zopet mladeč v mislih in telesu. Pred seboj je gledal ščit ruševja in njegova čista misel je čakala na bledenje zvezd in na naznanilo črnega viteza, da prihaja na borišče, kjer zmagujejo pametni in pogumni.

Starcu je duša znova klonila med spomine njegovih pomladi. Zavestno je počasi odvijal leto za letom v minula desetletja, zrl v zvezde in za hitečo luno. Planina je bila tiha, pa tudi veje se niso zgibale v vetru.

Potem se mu je zagnala misel v veličastnost samote: sam med nebom in strmino gore, čisto sam v vsem, sam v zdajšnjem jutru, sam v zadnjem začetku zelenih hotenj.

Trenutne misli je začel zganjati z njega rahel severni pobočnik. Lizal ga je v nastavljeni hrbet in blago zašumel prek ušes. Obrnil se je v njegovo smer, kot bi hotel vedeti, kako dolg je in hiter.

Preden je ocenil njegovo dolgost do jénjanja, je z njim priletel v plaz črni pevec. Obstal je, veter pa mu je nagnjal številna krivorepa pera v svojo smer. Takrat je zlezla staremu lovcu siva glava med ramena in upognil je hrbet, da je postal manjši. Veje ruševja so ga zakrile, le njegove oči so iskale pogleda med njimi.

Krivorepi lepoteč je dvignil glavo s stégom vratú. Ko se je obrnil, je starec opazil, da mu beli podrepek prerašča krajša peresa repa, daljša pa so dolga in krajna zavita skoraj v tričetrinskem krogu proti svoji rasti.

Potem se mu je vzburilo lovsko srce: udarjalo je v prsi in vrat, grelo kri in vleklo vanj mladostna počutja, moč in vero v prepričanje neskončnosti občutij v lepoto in ponavljajoč se izziv za iskanjem steze k vrnitvi mladosti.

Udarjajoče srce mu je spravilo tudi srage na razgubano čelo. Razlivalo so se v žlebove gub in polzele ob sencih v robove njegovih lic.

Takrat se je črna ptica oglasila s svojim ču-huj. Ruševce se je s stegnjenim vratom in odprtím kljunom sukal in skakal kvišku. Ko je del obreda ponovil, je stegnil glavo naprej, pokazal vso

lepoto repa, našopiril podbradek, spustil peruti v sneg in grulil od sebe in v drevje in pošiljal svoj glas starcu in dolini. Daleč se je slišala kitica sedmerih zlogov temnega pevca.

Ko so starcu otekale srage, so krči v prstih obeh rok popustili stiske lesa in jekla. Počasi je dvigal ob zaklonu ruševja svojo spremljevalko, jo pritisnil k licu in usmeril njen pogled v pevca.

Čakal je na ponovitev njegovih zlogov, čakal na pesem, ki jo bo sonce skoraj zrinilo v dan in bi jo slišal znova šele jutri zarana.

Prst je lezel k sprožilú. Jasna čistina skozi vejevje ruševja in razdalja višine viharika sta govorili, naj sproži.

Medlo oko in tresoča roka starca sta lovili skladje z ravnino mušice ob koncu cevi in perutjo plesočega pevca. Ko ju je poravnal, sta se umirili roka in ptica. S kazalcem je potegnil v svojo smer. Mrak je odbijal, požiral in razlegal pok proti bledelim zvezdam, v vrh góre in v dolino in med pet udarcev jutranje ure, ki jo je napovedovala cerkva iz doline.

Pesem iz pevčevega grla v vse strani so zamenjala temna peresa in rdeča kri v snegu. Dvignil se je, da bi ušel smrti.

Starec je vstal v svojem zaklonu. Nahrbtnik je spravil na pleča in puško na rame. Začel je prečkati plaz, da bi pobral pero iznad rane temne ptice.

Ob izpetem šestem zlogu speva je ruševcu brizgnila kri, ob začetem šestem koraku v snegu pa je starcu izginila moč iz nog. Preden se je sklonil za peresom ob krvi, je potegnila spolzka strmina njegovo težo nase.

Naglo je začel drseti ob rdečih kapljicah ruševčeve krvi proti previsu strmine v brezno. Krčevito je tiščal prste v hitrost drsenja, v katerega je dolbel globoka žlebova. Gručavi sneg mu je prhnel iz rok, zarisane vreznine v dlani pa so mu izsesale moč iz prstov.

Ko je zdrsnil prek previsa, je začel padati, globoko in vedno hitreje, pod njim pa sta izboklost dna globeli in ruševja ubila hitrost in ga počasi ustavila.

Sneg mu je hladil čelo in ranjeni sencí. Začel je težko odpirati oči in zbirati vračajoče ostanke duhá in izginulo moč rok.

V dosegu nad seboj je ugledal medlo podobo lepe ptice, temno in belo, z rdečima obrobjema ob temenu svoje lepote, ki sta se zlivala v rdeče obarvani prt pod seboj.

V umiranju vrnjena zavest je hotela, da bi starec segel v lažnem prebujenju iz svojih sanj za lepo ptico. Počasi je stegoval roko proti njej, moč in tresoči prsti pa so bili le še za ped prekratki do dotika z njo, ko je gora naenkrat potegnila iz njega zadnjo moč. Potem pa je sneg začel vleči vase njegovo toploto.

Tiho sta ostala skupaj v plazu pod previsom skal, brez dotika rok in peres. Le kapljice njune krvi so povedale dnevu, da sta bila vsaksebi tudi takrat, ko sta zmagala drug drugega.

V zveneči bronasti zvon cerkvice sv. Petra je udarilo šesto uro. Glasovi so se prek doline in vrhov, prek hrbtov in grap Dobrče zlili v šesteru srebrno glaseča sosledja kratkega zvonjenja starcu, ki je ostal v gori tako blizu zelenih peres, a jih ni mogel doseči...

Lovska organizacija

Pesem nas je zbudila in združila

Kultura je skupek dosežkov in vrednot človeške družbe ter rezultat človekovega delovanja. Lovsko kulturo štejemo med novejša področja kulture in nič novega ni, če povemo, da so lovci vedno radi prepevali. Tako je prišlo do srečanja lovskih pevskih zborov tudi pri nas, na Koroškem.

Prireditelja našega srečanja 26. junija 1988 na gradu v Pliberku sta bila Klub prijateljev lova Celovec in slovensko prosvetno društvo Edinost iz Pliberka. Na srečanju so sodelovali naslednji lovski pevski zbori in rogisti: Lovski oktet Studenec, Lovski pevski zbor SKZ LD Celje, Lovski pevski

zbor Medvode, Lovski oktet Peca iz Mežice, slovenski lovski pevski zbor Doberdob iz Furlanije-Juljske krajine, lovski pevski zbor Železna Kapla, moški pevski zbor Foltej Hartman iz Pliberka in skupina južnokoroških rogistov – Železna Kapla, sekcija Savinjskih rogistov (SK ZLD Celje), Celjski rogisti in skupina rogistov iz Trga.

Navzoče je pozdravil predsednik KPL Celovec Mirko Kumer in gostom iz treh pokrajin izrekel dobrodošlico. Predsednik skupščine LZS inž. Bruno Skumavc in predsednik IO LZS Peter Šuler sta nato podelila srebrno odlikovanje (red za lovske zasluge II. stopnje) LZS lastniku gradu dr. Aripandu Thurnu-Valsassinu, ki je omogočil skupno gojitev jelenjadi in srjadi v vzhodnem območju Karavank, torej na obmejnem območju med Avstrijo in Jugoslavijo. Bronasto odlikovanje (red za lovske zasluge III. stopnje) pa je dobil Lovski pevski

»Pesem nas združuje« – skupen nastop skupine južnokoroških lovskih rogistov iz Železne Kaple in skupine rogistov iz Trga

Nastop LPZ Doberdob na gradu v Pliberku 26. 6. 1988

Lahkomiselno nastavljanje prepovedanih pasti – stopalk

LD Dreta-Nazarje je kaznovala člana Antona Puncuha, Čreta 6, p. Nazarje, s prepovedjo lova za dobo dveh let, ker je nastavil kragulju past stopalko, ujel pa planinskega orla. Kaznovani mora plačati tudi škodo na divjadi v znesku 300 000 dinarjev, o njegovem prekršku pa bo razpravljal tudi sodnik za prekrške.

SK ZLD Celje

zbor iz Železne Kaple, ki že deseto leto prepeva lovske pesmi na dvojezičnem ozemlju.

Poslovodeči deželni lovski mojster Kurt Puck je v pozdravnih besedah poudaril velik pomen srečanja pevcev iz treh pokrajin. Obenem je pripel spominski trak Kärntner Jägerschaft na prapor Kluba prijateljev lova Celovec. Na prireditvi smo med gosti videli neutrudnega predsednika slovenskih lovcev iz Furlanije-Juljske krajine Jožeta Pahorja s sodelavci, inž. Albina Knafla, okrajnega lovskega mojstra za Velikovec, generalnega konzula SFRJ v Celovcu Boruta Miklavčiča in še veliko drugih vidnih osebnosti.

Pesmi Prva vejica, Ko bi jaz vedeva, Na gamsovi sledi, Vasovalec, Zdravljica in številne druge so zapeli in zaigrali lovci. Lovske pesmi opevajo ljubezen, življenje in smrt.

Klub prijateljev lova Celovec in SPD Edinost imata to prireditel za ploden premik v odnosu človek-okolje.

Na koncu so zaigrali rogisti iz Trga in skupina južnokoroških rogistov iz Železne Kaple pesem Na svidenje...

Marica Pradetto

Listine pobratenja med Reko in Ljubljano tudi med lovci

Ljubljana je v soboto, 18. junija, v prelepem sončnem jutru pričakala več kot 800 Rečanov, med njimi tudi nas, lovce z reškega območja. Slovenski lovci so nas sprejeli nadvse prisrčno.

Lovce z Reke sta vodila predsednik lovske organizacije iz Gorskoga Kotarja, Hrvaškega primorja in Istre znani prvoborec

Josip Šušanj in predsednik ZLD Reka prof. inž. Vinko Tondini.

Vlak je pripeljal v Ljubljano ob devetih zjutraj in že od daleč smo na peronu opazili ljubljanske lovce, ki jih je vodil predsednik ZLD Ljubljana Janez Novak. Tako se je nepozabno srečanje začelo že kar na peronu. Počakali smo na govor predsednika MK SZDL Ljubljane Jožeta Ostermana, po govoru pa smo se napotili proti avtobusu. V avtobusu nas je Janez Novak še enkrat pozdravil, nato pa nas je seznanil s programom tega dne. Najprej smo si ogledali republiško tekmovanje na strelišču v Ljubljani, kjer so nam pokazali tudi bunker z metalnimi stroji in napravami. Vse skupaj je bilo nadvse zanimivo in se vodi strelišča še enkrat zahvaljujemo.

Nato sta nas Janez Novak in tajnik ZLD Ljubljana Risto Verbič povabila na ogled lovišča LD Grosuplje. Lovišče je zelo lepo, s polji, gozdovi in dolenskim griči. Lovci LD Grosuplje so nas sprejeli na moč prisrčno. Popejali so nas skozi vzorno urejeno lovišče in prilagojevalno oboro za fazane. Obora je precej velika in pokrita tudi zgoraj, v njej pa smo videli tudi novost – najlonsko mrežo, napeto pred žično mrežo, da se fazančki ne bi zaletavali v žično ograjo. Lovci dežuravali v obori ves dan, to je 24 ur. Bujno rastlinstvo, voda in naravne razmere so porok, da so fazani po izpustu samostojni.

Tudi račjak za gojitev race mlakarice je vzorno urejen, z otočkom, na katerem so valilnice in krmilnice. Po končanem ogledu smo gostiteljem postavili veliko vprašanj in nanje dobili strokovne odgovore, tako da smo bili vsi zadovoljni.

Izključitev iz članstva

Lovska družina Polzela je zaradi neopravljanja članskih obveznosti izključila Franca Kneza, Preserje 6, 63314 Braslovče. Izključitev je pravomočna.

SK ZLD Celje

Zahvala

Cicibani, pionirji, vodniki in mentorji Planinskega društva Zabukovica se zahvaljujemo članom Lovske družine Gozdnik-Griže za pomoč pri izvedbi planinskega tabora pri njihovi lovski koči pod Gozdnikom. Dovolili so, da smo pri lovskem domu postavili šotore, v katerih je štiri dni prebivalo 23 cicibanov in 34 pionirjev, učencev od 1. do 4. razreda Osnovne šole Griže, poleg tega pa smo smeli brezplačno uporabljati kuhinjo in druge prostore v domu. Za udeležence tabora so pripravili predavanje o gozdu in o varstvu narave in cicibanom in pionirjem pokazali bogato zbirko prepariranih živali, razstavljenih v domu. Tako so najmlajšim na izredno prijeten način prikazali gozd in življenje v njem. Za pomoč in sodelovanje se iskreno zahvaljujemo.

*Za Planinsko društvo Zabukovica
Franc Ježovnik I. r.*

Iz lovišča smo se odpeljali v kraj Bukovje, kjer ima LD Grosuplje lovski dom in gospodarsko poslopje ter okroglo, odprto, vendar nadkrito stavbo, v kateri je prostora za 80 ljudi. V stavbi je ognjišče, na katerem si lahko vsakdo sam speče meso. Za stavbami imajo strelišče za glinaste golobe in na njem vadijo za strelska tekmovanja, zlasti za svoj tradicionalni pokal llove gore. Ko smo prišli v lovski dom, so nam postregli z domačim hruskovim žganjem in sendviči, v nos pa smo že lovili prijetne vonjave divjačinskega golaža, ki se je še kuhal.

Starešina LD Marjan Ahlin nas je seznanil z delom družine. Na preglednem zemljevidu nam je pokazal vse lovišče, opisal meje, kmetijske kulture in divjad. Izredno zanimiva je dejavnost članov, ki delujejo v 11 delovnih komisijah. LD Grosuplje gospodari na 5823 ha. Vsako leto odstrelijo 120 glav srnjadi, okrog 200 fazanov, 100 rac mlakaric, okrog 30 divjih prašičev in tudi nekaj glav jelenjadi.

Protokolarni del sta sklenila Janez Novak, predsednik IO ZLD Ljubljana in Josip Šušanj z Reke, prof. inž. Vinko Tondini pa je v imenu predsedstva LZ Hrvaške izročil red za lovske zasluge I. stopnje Stanetu Kokalju – Janezu iz Celja za skoraj 40-letno sodelovanje s hrvaškimi lovci (na strokovnem, izobraževalnem in kinološkem področju). Predstavnik predsedstva LZ Hrvaške je odlikoval tudi Zasavske rogiste, vodji registov Danetu Namestniku pa je izročil posebno priznanje.

Razšli smo se v izredno delovnem, tovariškem in prijateljskem razpoloženju, z mislijo na prihodnje srečanje na Reki. Vito – Ri

Zmaga ob 30-letnici

Zeleno bratovščino lovske družine iz Libelič poznam že vrsto let. Še bolje poznam nekaj posameznikov in vsak med njimi si najde trenutek za sproščen pogovor o gojitvi in lovu. To pa pri njih pomeni tudi pogovor o delu in načrtih.

Ko so pred tridesetimi leti dobili odločbo, s katero so postali samostojna lovska družina, jih je bilo le osemnajst, vse pa je prevevala volja, da je treba na njihovih 2200 hektarih lovnih površin predvsem skrbeti za divjad. Največ imajo srnjadi, pojavljajo se jelenjad, gams in divji petelin, imajo dokaj številnega poljskega zajca, fazana in vse več rac mlakaric.

Zaradi lažjega dela so se takoj po ustanovitvi lotili zidave manjšega bivaka. Kmet in lovec Veržovnik jim je dal del zemljišča in tako je nastal zametek današnje lepe lovske koče na Libeliški gori, nekako v osrčju revirjev.

Lovska koča na Libeliški gori

Foto K. Valtl

Nastajala je nekako s pametnimi prizidki in ob letošnjem občinskem prazniku so jo odprli takšno, da zadostuje za vse potrebe lovcev. Odprta pa bo tudi za vse druge prireditve tamkajšnjih ljudi, s katerimi imajo lovci libeliške družine zelo dobre odnose, saj sporov skorajda ne poznajo.

V koči je prostora za 80 do 100 ljudi in vanjo so vložili zelo veliko dela. V zadnjih treh letih je moral sleherni lovec opraviti najmanj 20 delovnih ur na leto. Mnogi so jih opravili tudi več, nekateri pa tudi manj. Vsak človek, vsak lovec ima pač tudi svoje probleme in omejene možnosti, ob takšnih zapletih se ne kaže preveč ustavljati, kajti čas navadno pokaže, da ima sleherni lovec kdaj tudi čas za prispevek k skupnim ciljem, meni Jože Kogelnik, le pozabiti ne sme na svoje obveznosti do družine, do lovskega tovarišev. V teh letih so sodelovali na številnih lovske razstavah, se izobraževali, sodelovali in dosegali kar lepe uspehe v strelstvu, pa vse do akcij in dela za lepše in bolj čisto okolje.

Predvsem pa je pri lovcih še vedno v ospredju njihova najvažnejša naloga-skrb za divjad in za lovišče.

Kristl Valtl

LZS jih je odlikovala

Skupščina in izvršni odbor LZS sta na predlog lovske družine, zvez lovske družine in komisije za odlikovanja pri LZS na svojih sejah v razdobju od leta 1986 do 30. 6. 1988 v skladu s pravilnikom o podeljevanju lovske odlikovanja (Lovec, št. 1/77) odlikovala z redom za lovske zasluge I., II. in III. stopnje naslednje lovce z območij naslednjih zvez lovske družine in lovske zveze:

Red I. stopnje

Zveza lovske družine Maribor: Matija Goršek, Štefan Grajč, Franc Kranjc, Mirko Lempreht, Anton Pridigar, Hinko Sernc, Tone Kropušek, Peter Jelek, Maks Sekirnik, **Zveza lovske družine Zasavje:** ZLD Zasavje; **Zveza lovske družine Ljubljana:** Marko Lokar, Srečko Žerjav, Janez Saksida; **Savinjsko-Kozjanska zveza lovske družine – Celje:** Rudi Žugelj, Hubert Kolšek, Anton Jureš; **Zveza lovske družine Kočevje:** Boris Lovrenčič; **Zveza lovske družine Gorica:** Janko Razpet, Zdravko Okroglič, Lovro Šuler; **Zveza lovske družine Prlekija:** Franc Dunaj, Evgen Cug, Jože Farič; **Lovska zveza AP Vojvodine:** Nikola Kmezić; **Zveza lovske družine Notranjske:** Andrej Herblan; **Zveza lovske družine Gorenjske:** GRS Slovenije, Janez Konc, Janez Strgovšek, Franci Primožič, Andrej Arih; **Obalno-kraška zveza lovske družine:** Peter Pavlič; **Zveza lovske družine Novo mesto:** Fran Pirkovič, Janez Bulc; **Zveza lovske družine Posavje:** Gvido Kostevc.

Red za lovske zasluge II. stopnje

Savinjsko-kozjanska zveza lovske družine – Celje: Jože Kralj, Valter Dvoršek, Martin Frece, Franc Orešnik, Lazar Brod, Jože Sušič, Miha Horjak, Edvard Ahac, LD Dreta, LD Polzela, Franc Beškovnik, Franc Plesnik; **Zveza lovske družine Posavje – Krško:** Savez lovaških društev občine Samobor, Ivan Purič, Avgust Merslavič, Vinko Jurkas, Anton Šuler, LD Boštanj, Ivan Molar, Tone Brilej, Darko Polc, Janez Avbelj, Jože Petelinc, Anton Drugović; **SO Samobor:** Silvo Podhraški, Opštinski lovaški savez Zaprrešič; **Zveza lovske družine Ljubljana:** Pavle Bojc, Ivica Šepič, Adolf Malovašič, Drago Bregar, Anton Malovašič,

Marjan Ahlin, Milan Jenčič, Alojz Orel, Janez Jelen; **Zveza lovskih družin Ptuj:** Jože Skerlovnik, Mirko Korošec, Janez Kostanjevec, Anton Petrovič, Štefan Gačnik; **Zveza lovskih družin Prlekija:** Stanko Kozba, Feliks Kardinar, Franc Marhold, Franjo Švegel; **Zveza lovskih družin Kočevje:** LD Kočevje, Stojan Cilenšek, Alojz Pantar; **Zveza lovskih družin Zasavje:** Franc Lebing, Tone Brilej, Janez Avbelj, Darko Polc, Mirko Leiler, Rihard Urbanc, Rudi Klopčič, Velimir Malešič, Stane Skubic, Vlado Grobolšak; **Zveza lovskih družin Gorica:** Ivan Arman, Ivan Božič, Rudolf Trontelj; **Zveza lovskih družin Novo mesto:** Ferdo Šentrajčič, Franc Jarc, Ivan Plut, Anton Merlin; **Zveza lovskih družin Bela krajina:** Niko Zupančič, Janko Pečarič; **Zveza lovskih družin Notranjskega LGO:** Ivan Kodre; **Zveza lovskih družin Idrija:** Silvo Sedej; **Zveza lovskih družin Maribor:** Ivan Partlič, Maks Hudernik; **Zveza lovskih družin Gorenjske:** Franc Vovček, Aleksander Ritoper, Jakob Torkar; **Obalno-kraška zveza lovskih družin:** Joakim Vatovec, LD Koper, Anton Jakomin; **LZS – sodelavci:** Milan Knežević, dr. Aripand Thurn Valsassina.

Janko Mlakar

1944 pa se je pridružil partizanom. Za pogum v NOB je bil večkrat odlikovan. Po vrnitvi iz JLA v domači kraj se je zaposlil kot mizar in tu delal vse do upokojitve. Bil je aktiven v družbenopolitičnih organizacijah, zlasti v KO ZB.

Janko se je v vrste zelene bratovščine vključil leta 1956 in se takoj izkazal kot zelo delaven ter pošten lovec. Tudi pri odstrelu divjadi je skrajno previden, tako da odstrelji samo tisto, kar je res treba odstraniti iz lovišča. Te svoje lastnosti kot mentor s pridomo prenaša tudi na mlajše lovce. Zavzema se za dobre odnose med člani LD in za dobre sosedske odnose.

Kot prizadevnemu in poštemu lovskemu tovarišu smo mu kmalu zaupali odgovorne naloge v organih LD. Od leta 1960 do 1968 je bil član UO LD, od leta 1974 do 1976 gospodar LD, od leta 1985 dalje član izvršilnega odbora družine, od leta 1962 do 1972 revirni vodja pri LD, od leta 1976 do 1978 pa član komisije za ocenjevanje škode od divjadi. Določen je bil tudi za spremljanje tujih gostov.

Franc Vraz

Vse dolžnosti je opravljal uspešno in z veliko odgovornostjo. Zelo velike zasluge je imel pri zidavi lovske koče na Črnem vrhu in koče na Poreznu, kjer je opravil veliko delovnih ur neplačanega fizičnega dela.

Za delo v LD mu je ZLD Idrija podelila lovsko priznanje, LZS pa znak za lovske zasluge.

Lovci LD »Porezen« – Cerkno našemu Janku za prizadevno delo v družini ob njegovem 60. jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravja in obilo lovskega uživanja!

Lovci LD »Porezen« Cerkno – J. M.

Franc Vraz, inž. agr., letos praznuje svoj 70. življenjski jubilej. Rodil se je 1. 6. 1918 v prelepem vinorodnem gričevju, v kraju Cerovec, v rojstni hiši pesnika Stanke Vraza.

Jubilant, ki je mlada leta preživel pri delu v vinogradih, je spoznal, da je v vinogradništvu potrebno širše znanje. Vneto se je lotil šolanja in študija agronomije, sprva v Mariboru, kasneje pa tudi drugod.

Četrto stoletje je bil na vodilnih mestih v gospodarstvu: bil je direktor Vinogradniško-živilnarskega kombinata Ljutomer (1953–65), strokovni tajnik za kmetijstvo pri Gospodarski zbornici Slovenije (1965–67), obratovodja podjetja Slovin v Ljubljani (1967–69), direktor Vinag v Mariboru (1969–80). Pod njegovim vodstvom se je razdrobljeno prleško vinogradništvo povežalo v zadrugi, kasneje pa v kombinatu. Tovariš Vraz se je tudi vsestransko razdal kot družbenopolitični delavec.

Kot ljubitelj narave in divjadi je že leta 1947 stopil v LD Ivanjkov-

ci, leta 1952 pa prestopil v našo LD Ljutomer in ji ostal zvest vse do danes. Skupno ima že 41 let lovskega staža. Zlasti zadnjih 15 let je veliko svojega časa in dela namenil lovstvu. Kot starešina LD Ljutomer je deloval 8 let (1972–77 in 1982–83). Bil je tudi član UO Okr. lovske zveze Ljutomer (1953–55) in pozneje Zveze lov. družin Ljutomer (1973–77). V času starešinstva je leta 1983 prevzel vodstvo gradnje družinske fazanerije in svojo vlogo uspešno opravil.

Za dolgoletno vestno in uspešno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge in redom III. stopnje.

Spoštovani naš lovski tovariš Franc, iskrene čestitke k jubileju in še na mnoga zdrava, srečna, uspešna leta ter – dober pogled!

Lovci LD Ljutomer – J. I.

V Lovcu 2/1984 smo **Ernestu Rečniku** čestitali za njegovo 70-letnico in veliko povedali o njegovem delu v lovski organizaciji. In že je minilo pet let in 4. 6. 1988 je Ernest praznoval svoj 75. rojstni dan. Veselimo se z njim, da je še vedno naš član, čil in zdrav ter aktiven v LD, resda nekoliko drugače kot nekoč, ko je v mesečnih nočeh čakal vidre in s svojim ptičarjem Donom šaril za fazani po bogatih šentjurskih loviščih ter doživljal najlepše trenutke predanega in strastnega lovca ob prelepih lovskega doživljanjih, ki jih v našem glasilu tudi lepo opisuje.

Sodeloval je tudi v uredniškem odboru našega almanaha, ki smo ga izdali ob 40-letnici LD Šentjur in s svojimi prispevki obogatil njegovo vsebino. Opisal je lovstvo v zborniku Med Bočem in Bohorjem.

Ernest Rečnik

Jubilanti

Janko Mlakar, ki letos praznuje 60-letnico, se je rodil 4. 4. 1928 v Gornjih Novakih v kmečki družini.

Kot mladenič je leta 1943 postal aktivist v domačem kraju, leta

LOVSKA DRUŽINA UDENBORŠT

prireja 11. septembra 1988

lovsko strelsko tekmovanje za pokal KS NAKLO in pokal LD UDENBORŠT

na strelišču za Savo s pričetkom ob 8. uri. Najboljši tekmovalci v lovski kombinaciji prejmejo bogate praktične nagrade.

Vabljeni!

LZS ga je odlikovala z redom za lovske zasluge III. stopnje.

Aktivno sodeluje tudi v komisiji za izobraževanje v naši družini. Letos smo ga na lovskem posvetu izvolili za častnega člana družine.

Tvoji lovski tovariši ti ob visokem jubileju čestitamo in ti želimo trdnega zdravja in dober pogled!

Lovci LD Šentjur pri Celju – M. H. Uredništvo Lovca

Lovski oprtnik

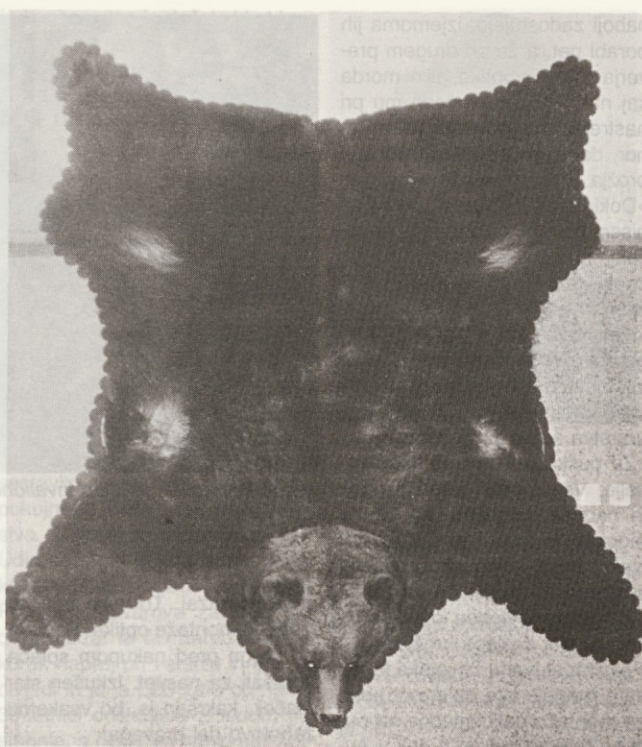
Ustrelil medveda in snedel besedo...

LD Iga vas, ki upravlja lovišče na vzhodni strani Loške doline, si prizadeva, da bi čim več sredstev, ki jih pridobi iz lovišča, spet vrnila vanj in tako čim bolj ohranila življenjsko okolje divjadi. Ker pa cene za meso uplenjene divjadi ne sledijo drugim stroškom, so se odločili, da poiščejo dodaten vir v lovskem turizmu. Kaže, da so se pošteno opekli!

Kot nam je dejal starešina LD Iga vas **Mitja Škrbec**, so za lovski turizem namenili odstrel trofejnega medveda. Zelo so se trudili, da bi našli tujega gosta, ki bi želel svojo lovsko sobo polepšati z mogočno medvedjo kožo, a zaman. Tujcev, ki bi bili pripravljeni plačati ceno za kosmatinca, niso našli!

Ni jim preostalo drugega, kot da skušajo svojega medveda vnovčiti na domačem trgu. Tu so brez večjih težav našli lovca, ki si je želel dragoceno trofejo – **Marjana Fajfarja iz Sp. Brnika**. Z njim so sklenili ustni dogovor o pavšalnem plačilu in lov se je začel. Spomladi 1987 lovska sreča Fajfarju ni bila naklonjena in zato so dogovor podaljšali še na jesen. Naposled je bil medved 6. decembra 1987 tudi odstreljen. Toda medved ni bil kakršenkoli medved, ampak orjak, kakršnih je v naših gozdovih malo. Težak je bil okoli 260 kilogramov in ocenjevalna komisija LZS je njegovo kožuh ocenila s 377 točkami, torej kar za 77 točk več, kot je potrebno za zlato medaljo. Takšne trofeje tudi na Notranjskem že dolgo niso videli!

Meso medveda se je kajpak pokvarilo, po krivdi uplenitelja, kot

Kožuh medveda, ki ga je v lovišču LD Iga vas odstrelil M. Fajfar, je ocenjen s 377 točkami

Foto A. Dvoršak

so povedali v LD Iga vas, vendar to ni najhuje. Najbolj žalostno je, da niti lovska beseda ne drži več. Ustni dogovor s Fajfarjem se je izkazal za pravo naivnost, kajti lovec trofeje ni hotel plačati in celo prepariranje je morala plačati lovska družina. Vse to je bilo začinjeno še s kupom poti in stroškov ter drugih sitnosti, ki so jih imeli notranjski lovci z domačim gostom.

Medvedova koža visi zdaj v lovski koči in čaka na kupca, ki bi bil pripravljen zanj plačati pol stare milijarde. Takega kupca najbrž ne bo in lovski družini bo ostala skupaj s spominom na nekorektnega gosta in lastno naivnost, ker so mu verjeli na besedo, kot je to med poštenimi lovci v navadi.

Sicer pa je vrednost te trofeje po ceniku za tuje goste kar 35 500 zahodnonemških mark.

Andrej Dvoršak

Lastovka zredila kukavico

Ta svojevrsten dogodek je z domačije lovca Jakoba v Noričkem vrhu pri Gornji Radgoni, ki je član LD Radgona že 42 let. Na njegovi domačiji vsako leto gnezdi lastovke in tako so priletele tudi letos. Lastovka je znesla jajca in jih začela valiti. Toda glej

ga, zlomka, njeno začasno odsotnost je izkoristila kukavica in pristavila »svoj lonček«; po svoji znani navadi je znesla jajce v tuje gnezdo. In ker seveda za tako velikega mladiča v gnezdu ni bilo dovolj prostora, so bili lastavičji mladiči obsojeni na propad. Kukavičji mladič jih je preprosto pognal čez rob gnezda na tla, sam pa se je bohotil v pre-majhnem gnezdu. Materinski nagon lastovice ni spoznal prevare in zavzeto je zredila tujega mladiča.

Fotografija je bila posneta dan pred tem, preden je kukavica poletela iz gnezda.

Leo Kraševac

Kukavičji mladič, ki ga je zredila mačeha – kmečka lastovka

Foto L. Kraševac

Jelenov rog za boljše zdravje

Jelen, s krono ali brez nje, je nesporen kralj naših gozdov, lov nanj in uplenitev pa doživetje, ki je navdihovalo številne ustvarjalce, da so mu posvetili sliko ali zapis. Med najstarejše spada petnajst tisoč let stara slikarja jelena v francoski jami Lascaux, ki se je ohranila do danes.

Takrat je imelo upodabljanje jelena verjetno religiozni pomen, duhovi naj bi tedanjim lovcem pomagali pri lovu...

Jelen, njegovo rogovje in še nekateri drugi deli telesa, so postali v tisočletjih sestavni del človeške kulture, lov nanj pa dokaz spretnosti in moškosti. Rogovje v mahu, spolni organi, zarodki in rep so nepogrešljiva sestavina številnih starih receptov, ki jih zlasti na Daljnem vzhodu še danes uporabljajo.

Tudi v naših padarskih bukvah iz prejšnjega stoletja so še ohranjeni recepti, v katerih je jelenov rog nenadomestljiv. V Arznejških bukvah iz leta 1872, ki so jim bile za osnovo dela Antona Košenine s Puštala pri Škofji Loki, ta pa je svoje znanje črpal iz številnih virov, tudi francoskih, beremo, da je jelenov rog koristen proti epilepsiji. Njegov recept se glasi: »Vzemi iz apoteke ambre en lot in en lot jelenovega roga. To stolci v prah. Zažgi in kadi dim v grlo vsak večer. Je prau dobro.« Drug recept istega izvora pa priporoča jelenov rog kot nepogrešljivo sestavino zdravila proti steklini:

»Kader stekel pes popade, ga ni boljšiga zdravila kot to: vzemi encijana in mire vsakega en kvintelc (4,5 g, op. p.) sožganega jelenovega roga, to en malo skuhaj na vinu. Štiri jutra mu daj piti, bo kmal bulji, tudi je dobro za strup iz človeka spraviti inu še za marsikej.«

Pri nas so ti recepti šli v pozabo, zamenjala so jih sintetična zdravila, ki pa med vzhodnjaki uživajo kaj malo zaupanja. Zato na Novi Zelandiji še vedno cveti trgovina z jelenjim rogovjem.

Jelene večinoma gojijo, kot pri nas, denimo, govedo. Lovijo jih z mrežami, ki jih izstrelijo na bežečo žival iz helikopterja, jim porežejo še rastoče rogovje v mahu in to prodajo v Hong Kong ali na Korejo, kjer dosega ceno od 320 do 350 ameriških dolarjev! Novozelandski prodajo kakih 75 ton takega rogova na leto, poleg tega pa še dokajšnje količine jelenjih repov, penisov, nožnih tetiv in zarodkov.

Med zelo priljubljenimi »jelenjimi mešanicami« je poživilo, ki naj bi dalo človeku moč. Kitajci ga pripravljajo tako, da skuhamo nekakšen zeliščni zvarek, ki mu dodajo jelenov rep, kožo divje race in nekaj tankih rezin jelenovega roga... Podobne recepte poznajo na nekaj tisoč kitajskih klinikah, specializiranih za zdravljenje z naravnimi preparati. Pri tem ne smemo prezreti, da je kitajska tradicionalna medicina usmerjena predvsem v ohranjanje zdravja in manj v samo zdravljenje.

Andrej Dvoršak

NAŠI PUŠKARJI 2

»Lenuh ne more biti puškar...«

Med naše najstarejše in nedvomno tudi najbolj izkušene puškarje spada **Ivan Levstek** iz Ribnice. Puškar je postal zaradi potrebe lovcev, ne zaradi lastnih pobud in nagnjenj. Leta 1951 se je pri železnici izučil za preciznega mehanika in urarja, puške pa je začel popravljati deset let kasneje. Sprva »na fuš«, kasneje je razširil obrt – urarstvo.

»Pravzaprav sem tudi uraril v Ribnici na črno, ko pa sem se poročil, sem odprl obrtno delavnico, edino v Ribnici. To je bilo leta 1958. Dve leti kasneje sem postal lovec in takrat so tovariši ugotovili, da sem »tapravi« za njihove puškarske potrebe. Začeli so mi nositi puške v popravilo, ne glede na to, da sem se sprva branil, saj o »flintah« nisem vedel skoraj nič. Ker pa puškarstvo ni v osnovi nič drugega kot precizna mehanika, sem se poslu hitro priučil.

Imel sem tudi srečo, da sem se sprijateljal z ljubljanskim puškarjem Longyko, ki mi je zaupal vse skrivnosti, ki jih je poznal. Malo pred smrtjo mi je povedal tudi, kako se da popraviti cev nove puške, ki trosi. Navodilo sem doslej že mnogokrat preskusil, vedno uspešno, in za to skrivnost, ki je ne pozna veliko puškarjev, sem Longyki še danes hvaležen,« razpreda mojster Levstek. Mimogrede sem deležen še predavanja o strelivu, o pomanjkljivostih, značilnih za posamezne proizvajalce itd. Moji sumi, da z enim od domačih proizvajalcev ni vse tako, kot bi moralo biti, so se potrdili. Za raztros ni bila kriva puška, pač pa naboji. To potrdi tudi ponovna nastrelitev, za katero je Levstek pravi mojster. Trije

naboji zadostujejo, izjemoma jih porabi pet, a že pri drugem preverja puško in optiko, ali ni morda kaj narobe. Zadnje čase mu pri nastreljevanju pomaga Jože Pahor, dober poznavalec lovskega orožja.

»Dokler sem puške le popraviljal, nisem potreboval obrtnega dovoljenja, a posel je začel preraščati zgolj ljubiteljstvo in usluge lovskim tovarišem. Začel sem izdelovati nove puške in brez obrtnega dovoljenja nisem mogel izdajati ustreznih potrdil, zato sem pred petimi leti razširil obrt z urarstva še na puškarstvo.«

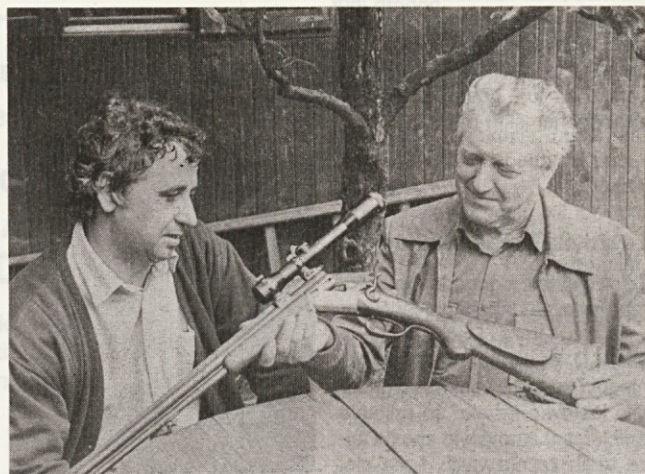
»Za puškarstvo moraš imeti veselje. Vse moraš narediti ročno in nadvse natančno. Lenuh ne more biti puškar, zlasti dober ne! Nekaj časa lahko okoli prinaša stranke, ko pa enkrat pride na slab glas, mu noben lovec ne bo več zaupal svojega orožja.«

Posebnost Ivana Levsteka je, da sam izdeluje vse dele, potrebne za montažo daljnogledov na puške. Zatrjuje, da so ti deli v Avstriji, od koder jih običajno uvažamo, predragi in da potem puškar nima zaslužka, ker je montaža že sama po sebi dovolj draga. Prav tako ima tudi lasten sistem enojnega naprožila, po želji pa stranki naredi tudi dodatne varovalke, popravi zaklop ali pa kaj drugega. Ni je reči, ki je ne bi znal. Naprožila dela kar iz avtomobilskih vzmeti, so menda najboljše za to.

Sicer pa je dovolj, da mu lovec prinese puškin mehanizem, čez mesec ali dva pa odnese novo karabinko. Mojster Ivan jo naredi kot za šalo. Tudi jamstvo daje zanj, a doslej mu je ni še nihče

»To je moja najljubša puška,« pravi mojster Levstek (desno) starešini svoje LD Stanetu Kromarju

Foto A. Dvoršak

Franc Podgornik je kljub invalidnosti uspešen član LD Grgar

Foto Marjan Ciglič

Rokoborba s srnjakom

Lovske zgodbe so včasih tako nenavadne, da jih imajo neposvečeni v skrivnosti narave in zelene bratovščine upravičeno za izmišljene. Ena izmed takšnih je zgodba o tem, kako sta se lani oktobra ruvala in metala danes 67-letni Franc Podgornik iz Grgarja pri Novi Gorici in postaven srnjak.

Bilo pa je takole. Nekega večera je avtomobilist zbil srnjaka. O tem je obvestil vodstvo lovske družine Grgar (katere član je Podgornik), vendar srnjaka niso našli. Franc Podgornik, lovec že 40 let, si je čez nekaj dni s svojim bavarskim barvarjem Agijem šel ogledat kraj, kjer je bil »karambol«. In glej, Agi je hitro našel srnjaka, ki je bil ranjen v pleče. Pognal ga je v neki kot in srnjak se mu je postavil po robu. Tedaj pa je srnjaku prišel za hrbet Franc. Žival se je sunkovito obrnila, za korak odstopila in se kot kozel pripravila na napad. Njen sunek je Franc prevrnil na tla, toda med padanjem je z rokama objel srnjaka.

Tako sta se »ruvala« in premetavala in Franc je nazadnje žival le obvladal. »Oprčil« ga je na pasjo verižico in se odpravil proti domu. Srnjak je kmalu spoznal, da je na povodcu in se ni več skušal iztrgati. V spomin na ta dogodek ima Franc tudi barvno fotografijo, ki so jo posneli neki Italijani, ki so se peljali mimo. Srnjaka pa je potem drug lovec ustrelil, ker ga je avtomobil le preveč poškodoval.

Pri tem ruvanju s srnjakom, ki je že samo po sebi nenavadno, pa je treba omeniti še večjo nenavadnost; Franc Podgornik ima od vseh prstov na rokah namreč

samo palec leve roke. Ponesrečil se je leta 1975. Bil je pirotehnik, ki mu v krajih, kjer je iz vojnih časov ostalo še veliko granat, ni manjkalo dela. Tako so ga nekega dne spet poklicali, naj pride razstreliti nekaj granat, in med prenašanjem mu je ena eksplodirala in odtrgala roki v zapestju... Toda zaradi te hude nesreče Franc ni obupal. Ostal je tudi lovec. Puško je nekoliko prikril svojim pohabljenim rokam in danes ponosno pravi, da še vedno zadene boljše kot marsikateri zdrav lovec. O tem pričajo tudi njegove številne trofeje, med katerimi je tudi nekaj zlatih in srebrnih medalj za čekane divjih prašičev, dve srebrni za muflonje rogove in dve bronasti za srnjače rogove.

France Stele

V spomin

Ivan Cvar-Marjan

Velike osmrtnice v časopisih Delo in Gorenjski glas so sporočale, da je 4. junija 1988 umrl Ivan Cvar, dolgoletni kadroviski direktor Iskre-Elektromehanike, prvi direktor Iskre-Kibernetike, član poslovnega odbora SOZD Iskra, predsednik Skupščine občine Kranj (1982–86) in znan družbenopolitični delavec. Vsekakor nadpovprečen občan, izjemen človek.

Tudi od lovca do lovca, zlasti po gorenjskih lovskih družinah, je šel glas, da je za vedno odšel dober lovski tovariš, ki si je zaupanje v lovskih krogih pridobil zlasti s svojim mirnim nastopom, toplim človeškim odnosom, lovskim znanjem in tudi z odločnostjo, kadar je šlo za obrambo lovstva, posebej za obstoj divjadi in narave sploh. Še zlasti pa je njegova smrt prizadela vodstvo Lovske zveze Slovenije (LZS), saj je bil Ivan eden izmed dolgoletnih prizadevnih in uspešnih delavcev v lovstvu na republiški ravni.

Rodil se je 15. 5. 1928 v Zamošću pri Sodražici, skoraj natančno pol stoletja zatem, ko je v tem kraju zagledal luč sveta ustanovitelj Slovenskega lovskega društva dr. Ivan Lovrenčič. Star komaj 13 let se je Cvar že organizirano in aktivno vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Kmalu zatem je postal partizan Marjan

in konec vojne je dočakal kot komandir kurirjev pri štabu II. divizije KNOJ. Po osvoboditvi se je šolal na gospodarski šoli v Ljubljani. Leta 1947 je kot oficir ponovno vstopil v Jugoslovansko ljudsko armado, potem pa svojo delovno pot nadaljeval v organih za notranje zadeve v Ljubljani in Kranju. Zdi se, da so podobno kot Ivana Lovrenčiča tudi tovariša Cvara navdali gozdovi okrog rodnega Zamosteca, Sodražice in Travnogore. Ljubezen do lova in divjadi je nosil v krvi od rojstva, organizirano pa se je vključil v lovske vrste kmalu po vojni.

Nemogoče je v enem samem sestavku zajeti vse delo sedaj pokojnega Ivana na področju lovstva. Najprej je postal član LD Udin boršt, ki jo je kasneje vodil kot starešina štiri leta (1966–70). Predvsem Cvarova zasluga je, da je takrat ta LD naredila velik korak naprej pri varstvu in gojitvi divjadi in jo je LZS zato ob njeni 30-letnici odlikovala z redom II. stopnje, s čimer se lahko pohvali le zelo redka LD.

Ko je leta 1957 »dozorela« zadeva z loviščem Jezersko, ki je bilo prej 9 let v sklopu gojitvenih lovišč LRS, je bil Ivan med ustanovitelji »druge« LD Jezersko. Kot večkratnemu lovskemu gostu jezerjanskih vršacev je to gorsko lovišče s svojimi gamsi, jeleni in ruševci prirastlo k srcu. Pozneje, ko lovski zakon od leta 1976 ni več dovoljeval članstva v dveh LD, se je Ivan odločil za LD Jezersko, ki jo je štiri leta (1978–82) tudi vodil kot starešina. Ta LD je ob 30-letnici svojega »drugega« obstoja in delovanja izdala lično jubilejno brošuro in med njenimi avtorji preberemo tudi Cvarovo ime.

Pred tem, med tem in za tem je Ivan razdal svoje moči za napredek socialističnega lovstva tudi v merilu gorenjske lovske zveze: 22 let je neposredno sodeloval v njenem vodstvu (1958–80), medtem je bil predsednik Lovske zveze za Gorenjsko (1965–67), predsednik njenega nadzornega odbora (1968–70) in končno predsednik skupščine ZLD Gorenjske (1978–80).

Glas o Ivanovem delu in uspehih je zgodaj segel čez meje lovskih družin in gorenjske zveze. Že pred svojim 50. letom starosti so mu bile zaupane odgovorne naloge v vodstvu LZS. Vse od leta 1965 je bil član UO oz. IO LZS, z izjemo treh let (1970–73), ko je predsedoval nadzornemu odboru LZS. Zatem je bil podpredsednik IO LZS. Po letu 1978 pa je

Ivan Cvar-Marjan

pri LZS opravljal druge odgovorne funkcije: bil je podpredsednik skupščine LZS, predsednik koordinacijskega odbora podpisnikov družbenega dogovora o gojitvi in varstvu divjadi avtohtonih vrst, predsednik sveta za izobraževanje itd.

Veliko povedo o Cvarovih zlogah njegova visoka državna in druga odlikovanja ter priznanja. Dobil je vsa odlikovanja LZS, srebrno plaketo Skupnosti OZD za lovstvo in ribištvo ter srebrni ter zlati red Lovske zveze Jugoslavije. Njegovi odlikovanji za ribiške zasluge III. in I. stopnje ter najvišje planinsko priznanje – zlati častni znak PZS dokazujejo, da je bilo Ivanu živalstvo in rastlinstvo gozdom, goram in vodam nedeljiva skrb za ohranitev narave kot celote. Bil je dobitnik tudi kinoloških odlikovanj, ki pričajo zlasti o njegovem uspešnem usklajevanju psovstva in lovstva.

Dragi naš lovski tovariš! Dočakal si komaj 60 let, kakor da bi se ti mudilo, si hitro izgoreval v svojem življenju in delu. Dnevi so ti bili pogosto prekratki in žrtvoval si noči, da je šlo delo hitro in uspešno od rok, tako v industriji kakor v družbenopolitičnem udeleževanju, v lovstvu in drugod. Kakor da bi vedel, da ti predčasno prihaja naproti zahrbtna bolezen s smrtno koso. Prav ko je mlada Vesna pregrinjala travnike in senožeti s pisanim cvetjem, ko si je srnjak očistil roženo krono in si nadel praznično rdečo obleko ter je krivorepi ruševčec zadnjikrat pred poletjem vabil lovca v gore na svatovanje – si odšel, odšel na svoj poslednji lov... Nisi nas povabil s seboj, tovariš; v svoji osebni skromnosti si v družinskem krogu legel k večnemu počitku... Kljub temu pa smo s teboj na tvoji mrtvi straži in ti si z nami. Kakor nekoč

je na tvojem licu in v tvojih očeh vever nasmeh... Na tvojem lovskem klobuku ti v vetru valovi visok, košat in cvetoč gamsov čop, ponos gorskega lovca... V naših srihi ti odmeva lovski rog in po starem lovskem običaju ti v čast in zahvalo spuščamo zelene vejice na tvojo prerano gomilo...

Predsedstvo skupščine LZS
-elf-

Ivan Šekoranja se je 25. 3. 1988 mnogo prezgodaj za vedno poslovil od svojih najdražjih in od lovskih tovarišev.

Rodil se je 17. 12. 1920.

Otroška leta je preživel na očetovi kmetiji, nato pa je končal gimnazijo v Celju. Nadaljevanje študija mu je preprečila 2. svetovna vojna in zaposlil se je pri železnici kot prometnik. Ko je zaslutil, da ga hočejo mobilizirati v nemško vojsko, je pobegnil na Hrvaško in tam delal v ilegali. Po osvoboditvi se je vrnil na Bizeljsko in znova začel delati kot prometnik pri železnici v Celju. Toda ker je imel nadvse rad naravo in živali, se je vpisal na zagrebško veterinarsko fakulteto in jo uspešno končal.

Bil je izkušen veterinar in ugleden vinogradnik, in ker ga je poklicno delo združilo z naravo, je z največjim veseljem opravljal delo v lovišču.

Član zelene bratovščine je bil 40 let in vsa ta leta dober lovski tovariš ter cenjen učitelj mladim lovčev. Bil je lovec z dušo in srcem.

Vedno je opravljal odgovorne funkcije, tako v svoji LD kot v področni lovski zvezi. V LD je bil tajnik, predsednik NO (do konca življenja), pri Lovski zvezi Krško pa je bil član izpitne komisije, in sicer od leta 1962 do smrti. Kot odličen strellec je bil izbran za sodnika lovskega športnega strelstva.

LZS ga je odlikovala z redom za lovske zasluge II. in I. stopnje, KZS pa s srebrnim znakom za kinološke zasluge.

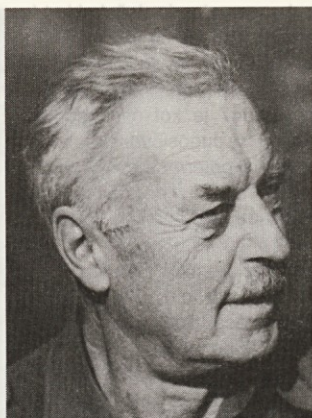
K zadnjemu počitku smo ga pospremili z vsemi lovskimi častmi, lovski strelci pa so naznanili po Sotelski dolini, da iz nje za vedno odhaja Ivan Šekoranja. Melodije celjskih registrov in pesmi lovskega pevskega zbora Globoko so ga pospremile v večna lovišča. Več kot tisočglava množica je sklonila glave, ko se je 30 praprovo spustilo na grob našega nepozabnega tovariša.

Ivan Šekoranja

Janez Strgovšek

Fedor Senkovič

Janko Petriček

Za vse, kar si dobrega storil, se ti bizeljski lovci iskreno zahvaljujemo! Lovci LD Bizeljsko – P. F.

Sredi najlepšega in najbolj vzne-
mirljivega lova nas je 30. 9. 1987
zapustil **Janez Strgovšek**. Od
njega smo se poslovili njegovi
znanci, prijatelji, sorodniki, borci
in lovski tovariši.

Rodil se je 26. 4. 1903 v Bohinjski
Bistrici, osnovno šolo pa je obi-
skoval v Kropi. Že leta 1915 se
je zaposlil kot vajenec v tovarni.
Želja po znanju mu je dala moči,
da je končal obrtno, nato pa še
srednjo tehnično šolo. Po konča-
ni šoli se je včlanil v železarsko
zadrugo v Kropi. Leta 1930 se je
preselil iz Kroke v Lesce, kjer je
začel samostojno obrt. Leta 1953
pa se je zaposlil v Tovarni verig
v Lescah in se v njej leta 1960
upokojil.

Že leta 1920 se je vključil v so-
cialno-demokratsko stranko. Za-
radi svojega proletarskega delo-
vanja je imel veliko težav s teda-
njimi oblastmi. Po prihodu oku-
patorjev se je aktivno vključil v
NOB, po osvoboditvi pa je dejav-
no sodeloval v obnovi domovine
in deloval na različnih področjih.
Kot ljubitelj narave se je leta
1947 včlanil v LD Ribno. Od leta
1953 do 1963 ter od 1977 do
1980 je opravljal naloge stareši-
ne družine ter aktivno deloval v
IO LD Jelovica.

Vedno je kritično razpravljal o
posameznih zadevah v LD in raz-
lagal, kakšno je poslanstvo
lovca kot gojitelja-upravljalca lo-
višča.

V ZLD Gorenjske je Janez oprav-
ljal odgovorne naloge. Štiri leta
je bil član IO ZLD, od leta 1982
pa je bil predsednik NO ZLD
Gorenjske.

Za delo v lovstvu ga je LZS
odlikovala z znakom za lovske

zasluge in redom za zasluge III.
ter II. stopnje. Poleg tega mu je
LD Jelovica-Ribno podelila več
družinskih priznanj, Lovska zve-
za Slovenije pa mu je posmrtno,
ob 80-letnici SLD, podelila še
red I. stopnje.

Janeza se bomo spominjali kot
preprostega, skromnega, delov-
nega in poštenega lovskega to-
variša. Znali bomo ceniti njegovo
delo in ohraniti medsebojno raz-
umevanje, kakor nas je učil s
svojim zgledom.

Lovci LD Jelovica-Ribno – Z. S.

Nenadoma in za številne lovske
prijatelje mnogo prezgodaj se je
4. 9. 1987 za vedno poslovil **Fedor Senkovič**.

Rodil se je 28. 10. 1913.

Njegova lovska pot se je začela
v Lenartu v Slov. goricah, ko ga
je še otroka in kasneje mladeniča
vzgajal v lovca njegov stric, znani
lovcec dr. Milan Gorišek, ki mu je
bil zgled plemenitega lovca vse
življenje. Član slovenske lovske
organizacije je postal leta 1932
in je bil po vojni ustanovni član
LD Pobrežje.

Fedorja je odlikoval plemenit od-
nos do divjadi in soljudi. Od leta
1970 do smrti je vodil LD Pobre-
žje kot njen starešina, od leta
1962 je bil član UO LZ Maribor
in član komisij ter delovnih teles
ZLD Maribor, med drugim tudi
eden ključnih organizatorjev slo-
venske lovske razstave leta 1972
v Mariboru. Dravskopoljski lov-
skogojitveni bazen je vodil od
leta 1978 do 1980, od 1980 do
1982 in od 1986 do 1987.

Čeprav vedno prijazen in šegav
sobesednik je bil nepopustljiv, ko
je šlo za varstvo divjadi in narav-
nega okolja ter ohranjanje lovske
pravičnosti.

Bil je tudi znan kinolog in njegov

zvesti spremljevalec v lovišče je
bil vedno koker španjel.

Fedor je vse življenje posvetil
lovu – takšnemu, ki predvsem
varuje divjad in zbližuje ljudi, zato
bodo ostali za njim globoki sledo-
vi gojitelja divjadi in ljubitelja na-
rave.

Lovska zveza Slovenije ga je
odlikovala z znakom za lovske
zasluge in redom III. ter II. stop-
nje.

Z njegovo smrtjo smo lovci LD
Pobrežje izgubili dobrega stare-
šino, mentorja, lovovodjo in lov-
ca, ZLD Maribor prizadevnega
sodelavca, vsi skupaj pa pred-
vsem dobrega in plemenitega
prijatelja. Takšen nam bo ostal v
spominu!

Lovci LD Pobrežje
in IO ZLD Maribor

Janko Petriček, inženir kemije
in ustanovni član LD Žalec, rojen
leta 1901, nas je zapustil, star 86
let.

V hladnem oktobrskem dnevu
smo se lovci LD Žalec v sprem-
stvu številnih lovcev sosednjih
družin iz Savinjske doline za ved-
no poslovili od našega nepozab-
nega tovariša.

Janko je bil član lovskega kluba
v Žalcu že v predaprilski Jugosla-
viji, po vojni pa je bil med ustanov-
nitelji LD Žalec (1945), tajnik dru-
žine (1945–48), predsednik nad-
zornega odbora (1958–68) in
dolgoletni predsednik disciplin-
skega razsodišča (1968–70).

V lovstvu mu je bila posebna
skrb gojitev divjadi, zato smo ga
vsi lovci zelo cenili, saj je veliko
prispeval k napredku slovenske-
ga lovstva in skrbno gojil lovsko
pravičnost. Bil je vzor poštenosti
in humanosti mlajšim lovskim ge-
neracijam.

LZS ga je odlikovala z znakom

za lovske zasluge in redom III.
stopnje, od ZLD Celje pa je prejel
priznanje.

Ob grobu na žalskem pokopališ-
ču so poslednji zatrobili lovski
rogovi, smrekove vejice, ki smo
mu jih spustili v poslednji dom,
pa so bile izraz spoštovanja do
lovca, ki se je tako trudil za na-
predek lovstva.

Janko, naj ti bo izbrano dobro
stojišče v večnem lovišču!

Lovci LD Žalec – I. R.

**Iz lovskih vrst so odšli za
vedno tudi:**

Edi Verglez, LD Oplotnica,
* 18. 3. 1924, † 3. 3. 1988.

Anton Stres, LD Tolmin,
* 17. 1. 1931, † 16. 3. 1988.

Franc Benkovič, LD Bogojna,
* 19. 9. 1919, † 8. 2. 1988.

Vinko Rejc, LD Jelenk,
* 14. 2. 1939, † 12. 3. 1988.

Štefan Bolžidar, LD Dolina,
* 10. 9. 1923, † 23. 4. 1988.

Maks Urančič, LD Komenca,
* 8. 9. 1915, † 13. 6. 1988.

Hubert Miklavčič, LD Porezen-
Cerkno, * 23. 10. 1936, † 17. 5.
1988.

Alojz Udovič, LD Studenec,
* 4. 6. 1912, † 12. 2. 1988.

Martin Pečovnik, LD Šmartno-
Pohorje, * 1. 9. 1936, † 6. 2. 1988.

Ludvik Šmit, LD Vransko,
* 7. 8. 1912, † 28. 5. 1988.

Koloman Kočiš, LD Prosenja-
kovci, * 13. 3. 1903, † 29. 5. 1988.

Umrlim časten spomin!

PNZ krvosledcev v lovišču LD Dobrča

Preizkušnja naravnih zasnov krvosledcev, ki jo je organiziralo LKD Gorenjske, je bila 25. 6. 1988 v lovišču LD Dobrča pri Tržiču. Zaradi izrednega zanimanja lovskih kinologov in LD za takšne pse (barvarje) smo letos organizirali preizkušnjo ločeno od lokalne tekme.

Na PNZ se je prijavilo 13 vodnikov, na preizkušnjo pa jih je prišlo 11, in sicer 9 vodnikov bavarskih barvarjev in 2 vodnika s hanovskima barvarjema. Ocenjevali so sodniki Stane Hribnik (vodja sodniškega zbora), Jože Vester, Jože Mlakar in Zdravko Kosmač. Stažiral je Marko Mali, ki je obenem opravil tudi praktični del izpita za kinološkega sodnika.

Sledove so sodniki položili v gozdu na Dobrči. Pogoji so bili enaki za vse tekmujoče pse. Za pikljanje so dan prej uporabili srnjakovo kri, na koncu sledov pa so položili uplenjenega srnjaka. Sled je bil predpisano star. Preizkušnjo so začeli lovski rogisti, nato pa je sledil pozdravni govor in zrebanje štartnih številk. Ocenjevanje je bilo javno.

Vsi psi so PNZ opravili uspešno, zato je sodniški odbor menil, da je kakovost psov barvarjev na Gorenjskem zelo zadovoljiva, kar dokazuje tudi podatek o številu obstreljene divjadi, ki so jo sledili ti psi, in seveda odstotek najdene divjadi v gorenjskih loviščih.

Rezultati:

1. bavarski barvar Dito vodnika Janeza Udirja (122 točk, I.); 2. bavarski barvar Ben iz Ovčje vasi vodnika Andreja Jenka (121 točk, I.); 3. bavarska barvarka Ara vodnika Janka Ferjana (141 točk, II.). Preizkušnjo smo končali s pozdravom lovini in prvo razglasitvijo rezultatov. V imenu LKD Gorenjske se zahvalujemo LD Dobrča za uporabo lovišča in pomoč pri izvedbi te preizkušnje.

Darko Hauptman

PREDVIDENA LEGLA

Nemški goniči (Db):

o: 4/I, m: 5/I, leglo 6. 8. Rejec Srečko Ercek, Orehovica 28, 68310 Šentjernej.

Brandel-brak (Brb):

o: 5/II, m: 5/I, leglo 27. 6. Rejec Vojko Križnik, Vransko 48, 63305 Vransko.

Istr. krat. goniči (Gki):

o: 4/I, m: 4/II, leglo 6. 8. Rejec Branko Ačko, Visole 67, 62310 Slovenska Bistrica.

o: 5/I, m: 5/II, leglo 7. 7. Rejec Jože Erlah, Vel. Slatnik 14, 68000 Novo mesto.

o: 5/I, m: 3/I, leglo 23. 7. Rejec Branko Hudoklin, Dol. Suhadol 22, 68321 Brusnice.

o: 5/II, m: 5/II, leglo 22. 7. Rejec Franc Dvorjak, Šentilj 73, 63282 Mislinja.

o: K 4/II, m: 5/II, leglo 7. 7. Rejec Anton Erzetič, Cesta ob Soči 16, 65210 Deskle.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 15. 8. Rejec Milan Vrščaj, V brezov log 64, 68000 Novo mesto.

o: 5/I, m: 4/I, leglo 1. 7. Rejec Viktor Drgan, Marno 23, 61431 Dol pri Hrastniku.

o: 4/I, m: 4/III, leglo 3. 7. Rejec France Lavrič, Podlipa 5, 68361 Dvor.

o: 4/II, m: 4/I, leglo 1. 7. Rejec Ivan Bremec, Branžice 13 a, 65214 Nova Gorica.

o: 4/II, m: 4/I, leglo 22. 6. Rejec Dušan Smrdelj, Kal 26, 66257 Pivka.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 12. 7. Rejec Onorino Jerman, Vanganel 1/a, 66000 Koper.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 15. 8. Rejec Milan Vrščaj, V brezov log 64, 68000 Novo mesto.

Istr. res. goniči (JRGri):

o: 5/II, m: 5/II, leglo 13. 8. Rejec Miha Gregorčič, Smolenja vas 32, 68000 Novo mesto.

o: 4/I, m: 4/I, leglo 7. 8. Rejec Edo Jamšek, Lože 10 a, 65271 Vipava.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 21. 7. Rejec Marko Kobal, Malo polje 20, 65273 Col.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 3. 7. Rejec Darko Pungeršič, Bela cerkev 6, 68220 Šmarješke Toplice.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 15. 7. Rejec Slavko Novak, Dol. Brdo 2, 64223 Poljane.

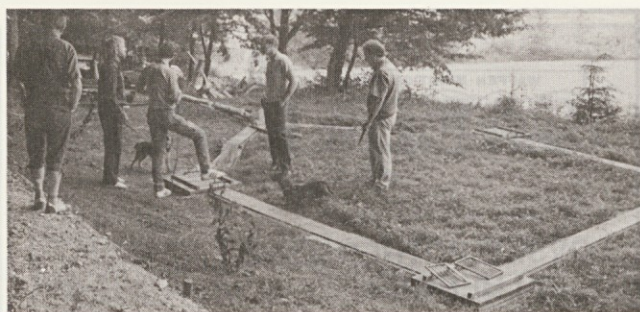
Posavski goniči (JRGp):

o: 5/I, m: 5/II, leglo 23. 8. Rejec Milan Drnovšek, Prapreče 42, 61410 Zagorje ob Savi.

o: d 5/II, m: 5/II, leglo 29. 7. Rejec Lado Rztresen, Lučine 32, 64224 Gorenja vas.

o: 5/II, m: 4/I, leglo 18. 6. Rejec Franc Hojnik, Trnovlje 76A, 63000 Celje.

o: 4/I, m: 4/II, leglo 5. 8. Rejec Ladislav Gor, Gotovlje 105, 63310 Žalec.

Po sklepu IO LKD Ljubljana in v soglasju z zrejo komisijo za pse jamarje pri KZS so umetni rov za vadbo psov jamarjev, ki je bil v Stožicah pri Ljubljani (pri ornitološkem observatoriju), v začetku letošnjega leta prestavili v lovišče LD Grosuplje. Umetni rov so na novo uredili (s starimi elementi) blizu vasi Selo nad Grosupljem, izdelali pa so ga po mednarodnih zahtevah za preizkušnje in tekme lovskih terierjev in jazbečarjev. Na sliki vidimo vodnike jamarjev, ki so na povabilo prizadevnih grosupeljskih lovskih kinologov prišli na prvo vadbo svojih psov. Tu bodo **24. septembra letos**, v okviru **YU šampionata jamarjev**, tekmovali vodniki jazbečarjev, medtem ko bodo lovski terierji tekmovali v umetnem rovu, urejenem v lovišču LD Brezovica.

Foto Egon Kaše

Brak-jazbečarji (JRBj):

o: 5/I, m: 4/I, leglo 28. 7. Rejec Maksimilijan Mohorič, Srebrničeva 76, 65280 Idrija.

o: 5/II, m: 4/I, leglo 26. 8. Rejec Milan Marn, Mirna peč 146, 68216 Mirna peč.

o: 5/I, m: 4/I, leglo 11. 7. Rejec Marko Razboršek, Prebold 133, 63312 Prebold.

o: 5/II, m: 4/I, leglo 15. 7. Rejec Milan Marn, Mirna peč 146, 68216 Mirna peč.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 1. 8. Rejec Rudi Ocvirk, Cesta Ceneta Štuparja 124, 61000 Ljubljana.

o: 4/I, m: 4/II, leglo 28. 6. Rejec Martin Petan, Podčetrtek 56, 63254 Podčetrtek.

o: 4/II, m: I/I, leglo 11. 6. Rejec Vlado Troha, Stari log 19, 61330 Kočevje.

o: 5/I, m: 5/II, leglo 18. 7. Rejec Janez Pahulje, Jezerska cesta 132 a, 64000 Kranj.

Westfalski brak-jazbečarji (JRWb):

o: 5/II, m: 4/I, leglo 21. 8. Rejec Frank Benedik, Koprivnik 19, 64264 Bohinjska Bistrica.

Barvarski barvar (JRBb):

o: 4/II, m: 4/II, leglo 3. 7. Rejec Aldo Boškin, Branik 124, 65295 Branik.

Lovski terierji (JRLT):

o: 5/I, m: 5/II, leglo 11. 7. Rejec Anton Ilenič, Tribučje 3, 68340 Črnomelj.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 1. 8. Rejec Aleksander Napotnik, Šmartno ob Paki 40, 63327 Šmartno.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 24. 8. Rejec

Franc Gaberšek, Legen 149 a, 62380 Slov. Gradec.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 7. 8. Rejec Silvester Kos, Bistrica 17, 62393 Črna na Koroškem.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 8. 7. Rejec Stanko Lihtenvalner, Ilovci 15, 62275 Miklavž pri Ormožu.

o: 5/I, m: 5/II, leglo 6. 7. Rejec Ivan Vovk, Podboč 1, 62319 Poljčane.

o: 5/I, m: 5/II, leglo 26. 6. Rejec Leopold Nabernik, Jakčeva 8, 62380 Slovenj Gradec.

o: 5/II, m: 4/I, leglo 17. 6. Rejec Franc Makoter, A. Trstenjaka 17, 69240 Ljutomer.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 16. 6. Rejec Anton Kos, Pod gonjami 63, 62391 Prevalje.

o: 4/II, m: 4/I, leglo 21. 5. Rejec Vinko Lenart, Podgorje 121, 62380 Slovenj Gradec.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 11. 7. Rejec Branko Rčon, Dobravlje 83, 65263 Dobravlje.

o: 4/I, m: 4/II, leglo 1. 7. Rejec Ivan Kolar, Kovača vas 140, 62310 Slovenj Gradec.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 4. 7. Rejec Franc Brdnik, Preloge 9 a, 62316 Zg. Ložnica.

o: 5/II, m: 5/II, leglo 17. 6. Rejec Rado Cotič, Potok 15, 65294 Dornberk.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 20. 9. Rejec Alojz Lorber, Ul. Pohorskega bataljona 6, 62331 Pragersko.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 14. 9. Rejec Anton Golob, Sp. Slemen 9, 62352 Selnica ob Dravi.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 17. 9. Rejec Janko Kolar, Mladinska 4A, 62000 Maribor.

o: 5/II, m: 4/III, leglo 29. 7. Rejec

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd – Labot 21 – Avstrija

tel.: 04356/2360

Stalno imamo na zalogi:

- okrog 100 lovskih in športnih pušk
- krogelne naboje tovarn RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington
- velika izbira lovske optike: dvogledi, enogledi (spektivi) in strelni daljnogledi vseh znanih znamk.
- velik izbor lovskega pribora: vabila za divjad, noži, montažni deli za strelne daljnogleda, razna darila, lovske obleke itd.

Pri izvozu povrnemo avstrijski izvozni davek v višini 20 %.

Se priporočamo!

Ecio Bertok, II. prekomorske brigade 47/A, 66000 Koper.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJKi):

o: 5/II, m: 5/II, leglo 27. 6. Rejec Ožbolt Fajmut, Legen 61, 62380 Slovenj Gradec.

o: 5/II, m: 5/III, leglo 12. 7. Rejec Franc Pavlovič, Prvomajska 23, 68290 Sevnica.

o: 4/II, m: 5/II, leglo 20. 6. Rejec Drago Vidmar, Kapele 16, 68258 Kapele.

o: 5/I, m: 4/II, leglo 5. 7. Rejec Rudi Planinšek, Leskovec n. h., 62331 Pragersko.

Resasti jazbečar (JRJRi):

o: 5/II, m: 5/II, leglo 14. 8. Rejec Anton Hren, Pred parkom 2, 63320 T. Velenje.

o: 5/I, m: 5/I, leglo 20. 7. Rejec Tomaž Burazer, Zadržna 7, 68340 Črnomelj.

Dolgodlaki jazbečarji (JRJDd):

o: 4/II, m: 3/II, leglo 7. 7. Rejec Jože Drgan, VDV brigade 6, 61431 Dol pri Hrastniku.

o: 4/II, m: 5/I, leglo 3. 7. Rejec Viktor Drgan, Marno 23, 61431 Dol pri Hrastniku.

o: 4/II, m: 5/II, leglo 5. 7. Rejec Jože Drgan, VDV brigade 6, 61431 Dol pri Hrastniku.

o: 4/II, m: 3/II, leglo 6. 7. Rejec Jože Drgan, VDV brigade 6, 61431 Dol pri Hrastniku.

o: 5/II, m: 4/III, leglo 14. 7. Rejec Janez Markelj, Ljubno 19, 64244 Podnart.

o: 5/II, m: 5/II, leglo 21. 7. Rejec Jordan Purger, Dekani 121, 66271 Dekani.

Špringel španjel (JRŠŠ):

o: 5/II, m: 5/II, leglo 24. 6. Rejec Janez Pisek, Gradnikova 115, 64240 Radovljica.

Labrador retrieverji (JRLR):

o: 5/0, m: 5/0, leglo 15. 6. Rejec Zinko Vergilas, Škofije 99, 66281 Škofije.

Nemški prepeličar (JRPr):

o: 5/I, m: 3/II, leglo 10. 9. Rejec Ivan Unetič, Ljubljanska 24, 68311 Kostanjevica na Krki.

o: 5/I, m: 5/II, leglo 26. 8. Rejec Janko Ferjan, Triglavška 7, Ribno, 64260 Bled.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Prodaj psa in psičko pasme nemški pičar žimavec (stara 10 tednov). Starša sta nosilca najvišjih naslovov za telesno obliko in lovske preizkušene in uporabna. Jože Jurečič, Črna vas 31, 61000 Ljubljana. Informacije po telefonu (061) 214948.

Prodaj nemško prepeličarko, staro 5 mesecev. Informacije po telefonu (061) 772397.

Prodaj brak-jazbečarko jelenje rdeče barve, leglo 12. 3. 1988. Ljubo Žižmond, Vogrsko 153a, 65293 Volčja draga. Tel.: (065) 58668.

Prodaj leglo brak-jazbečarjev odličnih staršev (mednarodnih prvakov). Leglo 27. 5. 1988. Stanko Klembs, Vrhovo 10, Radeče. Tel.: (0601) 81354.

Prodaj MK puško – Brno 2. Informacije po telefonu (061) 49158, Gošler.

Prodaj leglo koker španjelov (leglo 25. 7. 1988). Drago Jazbec, Goriče 71, 64204 Golnik.

Prodaj bavarske barvarje. Aldo Boškin, Branik 124, 65295 Branik. Tel.: (065) 57028.

Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrpite noge srnjadi

(obešalniki). Naročeno pošiljam po povzetju. **Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

Kupim knjigo Lovčeva žena. Maks Meško, Jastrepci 10, 62276 Kog.

Prodaj leglo istrskih resastih goničev (mladiči stari 3 mesece) odličnih staršev. Vinko Gorše, Lončarska 81, 61331 Dolenja vas.

Prodaj roženi lovski rog. Informacije po telefonu (061) 327079.

Prodaj češko bokarico kal. 7 × 57 R/16 in menjalne cevi 12/12 zanjo. Informacije po telefonu (061) 485139 – Mitrov.

Prodaj mladiče hanovrske krvosledce (nova genetska linija v Jugoslaviji) in puško merkel suhl kal. 12–12, mod. 303. Informacije po telefonu (021) 20473 od 7. do 15. ure ali (021) 56685 od 15. ure dalje (Dimitrijevič).

Prodaj lovsko puško šibrenico znamke sauer-suhl, kal. 20/20, brezpetelinko, z angleškim kopitom. H. Oršanič, Tomšičeva 4, 68250 Brežice. Tel.: (068) 61892, proti večeru.

Prodaj skoraj nerabljeno češko bokarico kal. 7 × 57 R/16, z menjalnimi cevmi 16/16. Informacije po telefonu (061) 771244, Tone Galjot, Lopčec 31, 61290 Grosuplje.

Prodaj mlade brak-jazbečarje jelenje rdeče barve (leglo 30. 7. 1988). Maksimilijan Mohorič, Srebrničeva 76, 65280 Idrija. Tel.: (065) 71811.

Prodaj kratkodlako istrsko goničko, staro 3 leta. Ima zrejno dovoljenje. Mirko Koritnik, Lozice 18, 65272 Podnanos.

Prodaj suhlovo bokarico kal. 16/7 × 65 R s strelnim daljnogledom habicht NOVA 6 × 42, z ejektorji in srebrno gravuro. Informacije po telefonu (065) 75302 zvečer (Božič).

V Šentvidu pri Ljubljani se je izgubil labrador (sliši na ime Ben). Najditelja čaka nagrada. Javite po telefonu (061) 320388 ali (061) 51759. Milan Lovrenčič, Mesesnelova 7, 61000 Ljubljana.

Prodaj skoraj novo češko bokarico (tip tatra) kal. 7 × 65 R/12 z montiranim daljnogledom habicht swarovski (6 × 42) – suhl-ska montaža. Informacije po telefonu (061) 789537 – Prijatelj.

Prodaj bokarico kal. 16/.222 R s strelnim daljnogledom kahles (6 × 42). Informacije po telefonu (061) 444333.

Prodaj boroveljsko bokarico kal. 7 × 57 R/16, s strelnim daljnogledom. Janez Gale, Adamičeva 45, 61290 Grosuplje.

SLIKA NA ZADNJI STRANI OVITKA:

Krmjenje divjih prašičev je predvsem ukrep za omejevanje škod v kmetijstvu. Najizdatnejše mora biti v vegetacijskem času (na krmiščih mora takrat vladati mir), krmišča pa naj bi ležala čim globlje v gozdu.

Foto V. Vivod

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE in
LOVSKO KINOLOŠKO DRUŠTVO GORENJSKE
Zrejna komisija za krvosledce

prirejata

I. REPUBLIŠKO RAZSTAVO PSOV KRVOSLEDCEV

ki bo **22. oktobra 1988 v Bohinju (Ribčev laz)** pri
hotelu Jezero; začetek ob 12. uri.

Program:

12.–13. ure prihod psov
13. uri otvoritev razstave
13.–16. ure ocenjevanje psov
16.30 mimohod prvakov

Nazivi: Prvak Slovenije 1988
Prvak Gorenjske 1988
Prvak Bohinja 1988

V mimohodu se izbira najlepšega krvosledca razstave

Razstava je v sklopu XII. mednarodne tekme po krv-
nem sledu, sledil pa bo pester spremljajoči program.

Vabljeni!

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE
Zrejna komisija za krvosledce

razpisuje

ZREJNI PREGLED ZA VSE PASME KRVOSLEDCEV

ki bo **22. oktobra 1988 v Bohinju (Ribčev Laz)** pri
hotelu Jezero; začetek ob 10. uri.

ZREJNI PREGLED JE OBVEZEN za vse pse in psice,
ki jih nameravate uporabiti za zrejo in doslej še niso
bili na zrejnem pregledu. V LETU 1989 POTOMCEM
PLEMENJAKOV IN PLEMENK, KI NE BODO IMELI
OPRAVLJENEGA ZREJNEGA PREGLEDA, PSARNA
KZS NE BO IZDALA RODOVNIKOV.

Prijavnice pošljite na naslov:

Ivan Bartol, Bukovica 13, 61310 Ribnica.

Zadnji rok prijave je **10. oktober**, prijavnica je fotokopija
rodovnika (prednja in zadnja stran).

POGOJI za pridobitev zrejnega dovoljenja:

1. telesna ocedna najmanj dobro
2. pozitivno opravljena preizkušnja naravnih zasnov.

Na pregledu lahko sodelujejo tudi psi, ki ne izpolnjujejo
pogoja pod št. 2, vendar bodo zrejo knjižico dobili šele
takrat, ko bodo njihovi vodniki predložili potrdilo o
opravljenem PNZ.

Zrejni pregled bo v sklopu **XII. mednarodne tekme
krvosledcev**, ki bo **22. in 23. oktobra**, in **I. republiške
razstave krvosledcev**.

Vabljeni!

Mercator Turist

MERCATOR TURIST vas vabi na obisk velike **lovske
razstave »lov in turizem« v Splitu**. Odhod avtobusa
7. 10. 1988 ob 7. uri iz Ljubljane. Med potjo ogled
Narodnega parka Plitvice. Vrnitev v Ljubljano 9. 10.
zvečer.

Cena: 175 000 dinarjev (prevoz, 2 polpenziona v
Splitu, vodstvo in organizacija).

Ponujamo tudi ogled znamenitega **živalskega parka v
Rožeku na Koroškem**.

Odhod 17. 9. 1988 ob 7. uri iz Ljubljane.

Cena: 45 000 dinarjev (prevoz, vstopnina, vodstvo in
organizacija).

Informacije, program in prijave:

MERCATOR TURIST

Tavčarjeva 6

61000 Ljubljana

Tel. (061) 317 285

312 254

MERCATOR TURIST

Titova 137

61000 Ljubljana

Tel. (061) 372 919

372 950

Za zaključene skupine organiziramo ogled parka v
Rožeku z datumom in mestom odhoda po vaši želji.

Za skupine **organiziramo tudi ogled lovskega in
tehniškega muzeja v Bistri**.

V tem primeru pokličite po telefonu

(061) 371 569

agrotehnika-gruda

n. sol. o., Ljubljana, titova 38–40

tozd Lovec, tozd Gruda – ZT

in Lovska družina Kostanjevica na Krki

vabijo (v okviru praznovanja 40-letnice LD Kostanjevica)

na

XI. lovsko-strelsko tekmovanje za prehodni pokal Agrotehnike-Grude

Tekmovanje bo v **soboto, 17. 9. 1988**, na strelišču LD
Kostanjevica.

Začetek tekmovanja bo ob 7. uri.

**Vodstvo tekmovanja sprejema prijave na dan prireditve
do 10. ure.**

Tekmujejo tričlanske ekipe in posamezniki.

Vsak strelja na serijo 20 glinastih golobov in 10 strelcev z MK
puško v tarčo srnjak.

Po končanem uradnem delu tekmovanja bo tudi tekmovanje
v razstreljevanju za lovske karabinko.

Pot do strelišča bo označena iz Kostanjevice. Za okrepitev bo
poskrbljeno. Tekmovanje bo ob vsakem vremenu.

Najboljše ekipe in posamezniki bodo dobili pokale, priznanja
in praktične nagrade.

Vabljeni!

